BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

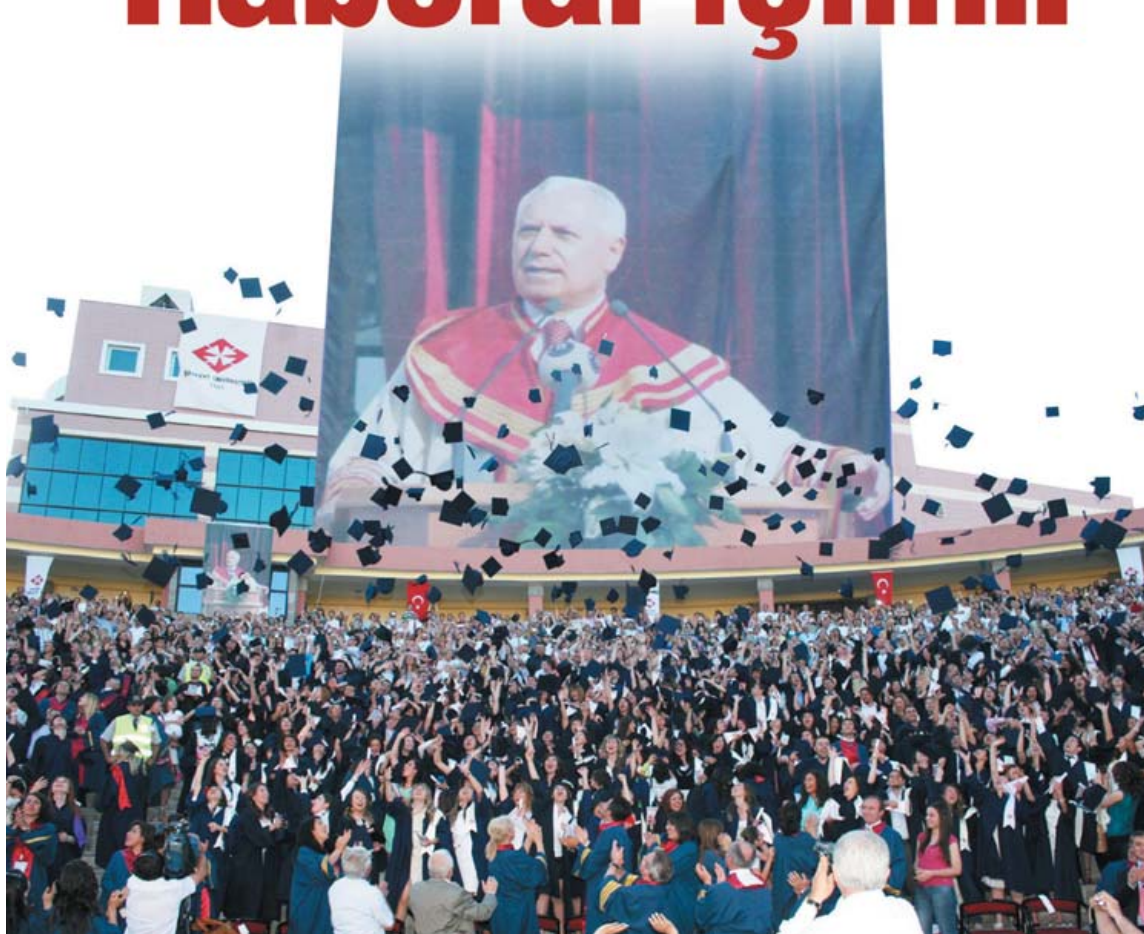
ISSN 1301-7608

1 TEMMUZ 2009

Bütün Dünya 2000

192297 SAYI: 2009/07 FİYATI: 4 TL

Kepler bu yıl Haberal için...

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya 2000

HABERAL NEREDE BİZ ORADAYIZ

Döneminin Osmanlı toplumunu ve basınını eleştiren ve Cevdet Kudret tarafından sadeleştirilen bu metin, “Muallim” dergisinin 11’inci cilt, 14’üncü sayısında yayımlanmıştır. 1867-1915 yılları arasında yaşayan Tevfik Fikret, bu metni 2 Şubat 1324 (1908) tarihinde, günümüzden 101 yıl önce yazmıştır.

En yakın arkadaşlarımın arasında, sokağa çıplak çıkmış bir adam duygusuyla titriyorum; herkesin vicdanı kapalı, örtülü; yalnız ben çıplak! Herkes hiç olmazsa üniformalarla –ne diyeyim– mayasını örtüyor; herkes zamanın alçaklık süslerine bürünebiliyor; herkes namuslu geçinerek alçak yaşamanın kolayını buluyor; herkes bu rezalet havasında nefes alabilmek için bir kolaylığa, bir çareye, bir büyüye sahip... İşte kalem namusu, basın namusu, edebiyat namusu... O da öldü, o da çiğnendi. Gazetesinde bir jurnal sureti basamayanlar artık gazeteci sayılamıyor. Bilir misiniz, bu zamanda namus, kılıfını kemirir bir cevherden başka bir şey değil. Size koşuyorum; elbette siz beni anlar, benimle ağlarsınız. Bayramın ilk günlerinden beri damarlarımın içinde bir kızgınlık zehiri dolaşıyor, kanımı kemiriyor; burada artık herkesin benden ürktüğünü, kaçmak istediğini görüyorum. Herkes edepsizliğe hak veriyor; bana diyorlar ki: “Zaman haklıdır, akıllıdır; sen budalasın!” Allah aşkına siz öyle yapmayın, siz bari deyiniz ki: “Sen budalasın; fakat zaman haklı, akıllı değildir!” Yeisimin (Üzüntümün) derecesini düşünemezsin, kardeşim; kendimi taşlara çarpacağım geliyor. Fakat hani benim yurtsever kanımla kirlenecek bir temiz taş?•

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya

YEREL SÜRELİ YAYIN 2000

Başkent Üniversitesi Adına Sahibi:
Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni:
Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni Yardımcısı:
Mehmet Muhsinoğlu

Genel Koordinatör:
Gülçin Orkut

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Çiğdem Ayhan

İşletme Genel Yönetmeni:
Sina Şen

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

Seçiciler Kurulu:
Prof. Dr. Nevzat Bilgin (Anısal Başkan),
Prof. Dr. Ahmet Mumcu,
Prof. Dr. Solmaz Doğanca,
Prof. Dr. Sevil Öksüz, Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay, Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu, Necmi Tanyolaç,
Kaya Karan, Alaettin Giray, Ayhan Erten,
İlhan Banguoğlu, Ahmet Aydede,
Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:
Yücel Aksoy, Metin Atamer, Nuray Bartoschek,
Cahit Batum, Prof. Dr. Yüksel Bozer, Sadi Bülbül,
Halûk Cansın, Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop,
Gürbüz Evren, Metin Gören, İlyas Halil,
Pelin Hazar, İlker İnal, Muzaffer İzgü,
Özüm Larçın, Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu
Oskay, Saniye Özden, Yaşar Öztürk,
Erdoğan Sakman, Erdoğan Tokmakçıoğlu,
Songül Saydam, İzlen Şen, Cheryl Tanrıverdi,
İzmir Tolga, Engin Ünsal, Mehmet Ünver,
Dr. Mehmet Uhri, Orhan Velidedeoğlu,
Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:
10. Sok., No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 8016 (pbx)
Faks: (0312) 234 1216

İletişim Adresi:
Sedef Cad., 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, D: 16, Ataşehir, 34750, İstanbul
Tel: (0216) 456 2727 (pbx)
Faks: (0216) 456 2729

Abone Hizmetleri:
(0212) 314 0888

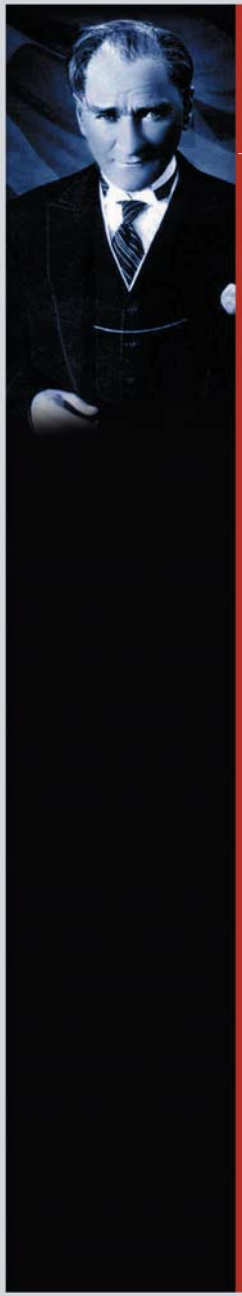
Dağıtım: Yaysat

Renk Ayrımı: Mat Yapım

Basım Tarihi: 29. 06. 2009

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından 1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinde basılmıştır.

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

Atatürk'ten Anımsamalar

"..Biz her bakımdan medeni insan olmalıyız. Çok acılar çektik. Bunun sebebi dünyanın durumunu anlayamamızdandır. Fikrimiz ve zihniyetimizle beraber, kıyafetlerimiz de tepeden tırnağa medeni olmalıdır ve olacaktır. Şunun bunun sözüne ehemmiyet vermeyeceğiz. Medeni olacağız ve bununla iftihar edeceğiz. Bugün Türk ve İslam alemine bakınız! Zihinlerini ve fikirlerini medeniyetin emrettiği değişikliklere uyduramadıklarından bugün felaketler ve ıstıraplar içindedirler. Bizim de şimdiye kadar geri kalmamız ve en son felaket çamuruna batmamız bundandır. Beş altı sene içinde kendimizi kurtarmış isek bu, zihniyetimizde vaki olan değişikliktendir. Artık duramayız, behemehal ileri gideceğiz. Çünkü mecburuz..."

(Mustafa Kemal, Kastamonu'da kütüphanede halkla sohbet sırasında. Eylül, 1925)

Gönderi: Celal Toroğlu

Bütün Dünya
Yıl: 12, Sayı: 134 2000

İÇİNDEKİLER

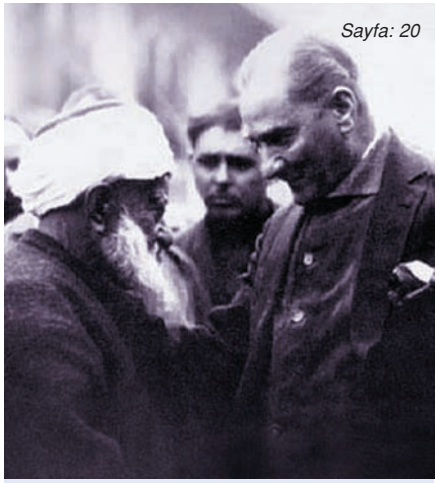
7 Bir "Başka" Mezuniyet Töreni...
METE AKYOL

10 Örnek İnsanlar...
ORHAN VELİDEDEOĞLU

17 Çağdaşlaşma mı, Yozlaşma mı?
ALİ NAİLİ ERDEM

20 "Kalpten Kalbe Yol Vardır"
YAŞAR ÖZTÜRK

26 "Kim Ki Bize Saygı Beslemez, Bizden de Saygı Beklemeye Hakkı Olmaz!"
SALİH BOZOK

Sayfa: 20

"KALPTEN KALBE YOL VARDIR"

30 Mor Kalpli Adam
MEHMET ALİ KIŞLALI

33 Memleketimden "Tutuklama" Manzaraları
VURAL SAVAŞ

36 Dini Kıyafetler İçindeki Totaliterler
SUSAN BROOKS THISTLETHWAITE

39 1800 Aydınımız Göreve Başladı

45 Dostlarından Haberal'a Mesaj Var

56 Macide Tanır'ın Protesto Yürüyüşü
GÜLÇİN ORKUT

59 Bir Fotograf Sergisi Dinlemek

73 "Türkiye'de Başarı Cezasız Kalmaz"
DENİZ BANOĞLU

75 Ermeni Soykırımı İftirasından Sonra Yeni İftira: Pontus Soykırımı
GÜRBÜZ EVREN

81 Hem Gerçeği Anlatsın Hem Asık Yüzlü Olmasın
KONUR ERTOP

86 Yaşamdaki Köpekbalıkları
NURAY BARTOSCHEK

91 Alt Kültür Zaferleri
ALİ MURAT ERKORKMAZ

98 "5. Senfoni"nin Babası: Ludwig van Beethoven
YÜCEL AKSOY

102 40 Yıl Önceki Coşkumuz: Ayda İnsan Var
SONGÜL SAYDAM

106 Bataan Ölüm Yürüyüşü
MEHMET MUHSİNOĞLU

112 Cimcirik
MUZAFFER İZGÜ

117 Uzaktaki Sevgililer
METİN GÖREN

120 Eskiden Kalma Bir Yöntem: Şişelerdeki İletiler
CHERYL TANRIVERDİ

125 Everest'in Çöpçüleri
ERAY DİNÇER

131 Bir Dostumun Külleri
ENGİN ÜNSAL

134 Gökkuşağını Kovalamak
DR. MEHMET UHRİ

138 Cüce Yarasa İstediği Zaman Doğurur
ERDOĞAN SAKMAN

141 Giritli Komşu Kızı
İLYAS HALİL

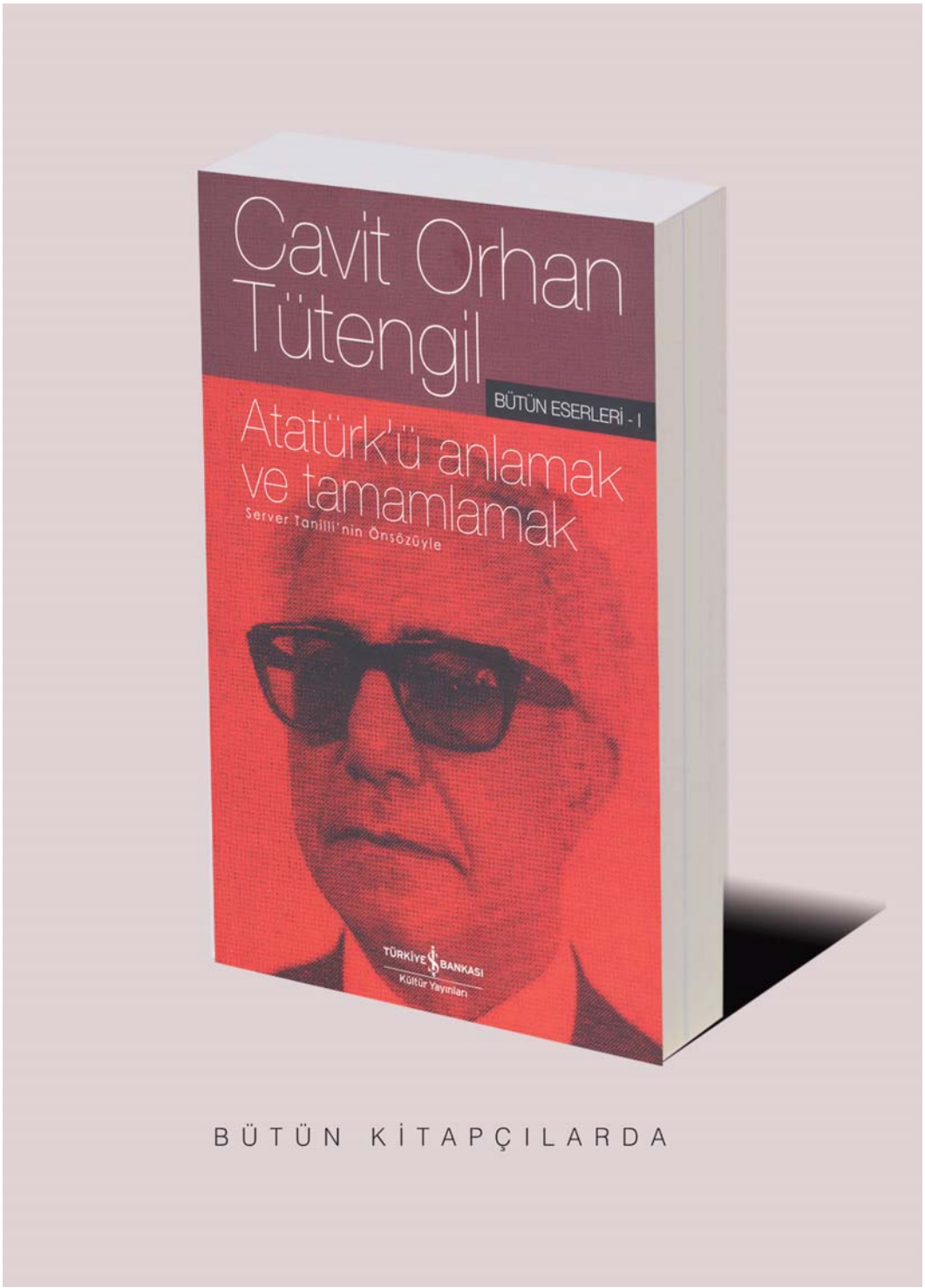
145 Dertler Senfonisi
SADİ BÜLBÜL

Sizden Bize **8**
İlk Dersimiz Türkçe **15**
Fırçalayarak **85**
Temmuz SuDokuları **90**
1001 Güzel Söz **105**
Bilginizi Denetleyin **129**
Anne ve Babalardan **148**

Sayfa: 134

GÖKKUŞAĞINI KOVALAMAK

Mankafa Poldi **150**
Kareler ve Rakamlar **152**
Mantık Bilmecesi **153**
Satranç **154**
Bulmaca **156**
Ayın Kitapları **158**
Bir Fotograf Bin Sözcük **160**

Bir "Başka" Mezuniyet Töreni...

Sayıları her yıl artan yapılarının temelinden, çatısına... Boyları her yıl uzayan çam ağaçlarının dikenlerinden, yerleşkenin süsü çiçeklerin renklerine, türlerine değin, Başkent Üniversitesi'nin görünen ve görünmeyen her yerinde, her zaman, ellerinin izi var olan Prof. Haberal, yıllar boyu özenle yetiştirdiği öğrencilerinin bu yıl mezuniyet törenlerinde yoktu.

"Arkadaşlarım" dediği öğrencileriyle arasında, demir parmaklık görevi yapan kimi yasalar vardı, bu yıl...

Prof. Haberal'ın olamayışı, bir mezuniyet töreninin doğasında var olan sevincin üzerine, bir hüzün bulutunun gölgesini örtüyordu.

Törene katılan hemen herkes, yanıtını herkesin merak ettiği, fakat kimsenin bilmediği bir soruyu soruyordu birbirine...

"Neden o 'demir parmaklıkların arkasında' tutuluyor, Prof. Haberal?"

Bu sorunun yanıtını, Prof. Haberal'ın kendi de bilmiyordu.

Onu orada tutan kuvvetin temsilcilerinden biri bile, belki de bu nedenle sormuyordu ona üç aydır, orada neden tutulduğunu...

Ya kendileri? Onu, yasaların demir parmaklıkları arkasında tutan kuvvetin temsilcileri de mi bilmiyorlardı, bu sorunun yanıtını?

Bilselerdi, söylerlerdi elbet... Henüz öğrenmeye çalışıyorlarsa, o zaman onu buralarda neden tutuyorlardı?

Bıraksınlar, o da işini yapsın, hastalarına baksın, yarım bıraktığı çalışmalarını tamamlasındı.

Tören alanını dolduran beş bine yakın kişinin bu kafa karışıklığı, bir anda yok oluverdi, tüm sorular bir anda yanıtlarını buldu.

Prof. Haberal'ın konuşması okunuyordu kürsüde:

"Her yıl mezuniyet töreninde verdiğim HESABIMI bu yıl, SUÇSUZLUĞUN "SUÇLULUK" olarak kabul edildiği, başka bir deyişle, devlete hizmetin CEZASIZ kalmayacağını adeta ispat etmeye çalışan zihniyetin İŞGAL ettiği makamlarda, BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ'NE YAKIŞIR şekilde verdim. Çünkü her zaman hedefim ve görevim DEMOKRASİ ve HUKUK KURALLARI içerisinde ülkemi YÜKSELTMEK ve YÜCELTMEK olmuştur."

Onun bu sözlerini dakikalarca ayakta alkışlayan binlerce kişi, kafalarını bulandıran sorunun yanıtını almış, gurur duyuyordu.•

SİZDEN BİZE MEKTUPLAR
BİZDEN SİZE YANITLAR

Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216-456 2729

Sayın ve sevgili Haberal Hocam, beraber çalışamadığımız şu günlerde anladım ki, birlikte geçen 15 yıl içinde sizinle et ve tırnak gibi olmuşuz. 27 Mayıs 1960'ı bizzat yaşamış bir ailenin çocuğu olarak sizi bütün kalbimle anlayabildiğimi düşünüyorum. Candan Erçetin'in şarkısında söylediği gibi,

"Güneş her akşam batıp
her gün doğuyorsa
Çiçekler solup solup
tekrar açıyorsa
En derin yaralar kapanıyorsa
En büyük acılar unutuluyorsa
...
Elbette bazen söyleyip
bazen susacağım
Elbette bugün ağlıyorsam
yarın güleceğim."

Babamın da dediği gibi, "Bu da geçer yahu!"

Görevlerimizi pekiyi notu almak üzere yerine getirerek, sizi bekliyoruz. Tanrı sizi korusun! Bütün dualarımla sizi kucaklarım.

Dr. Duygu Altuğ,
İletişim Fakültesi.

Değerli Hocam Prof. Dr. Mehmet Haberal, bir insanın vatan sevgisi insanına verdiği hizmetle, ürettiği değerlerle ölçülmelidir. Senin hayatın boyunca gecen ve gündüzün olmadı. 24 saat vazife başındaydın. Şimdi 65 yaşındasın. Sen tutuklanmadan önce 8 saat ayakta ameliyat yapıyordun, bir o kadar da kontrollerle uğraşıyordun. Nasıl dayanıyordun bilmiyorum.

Senin savaşın hizmet üretme savaşıdır. Senin gibi bir insanın tutuklanması olumsuz bir durumdur. Ama sen fedakâr, cefakâr bir insansın. Elbette bir süre hizmetten uzak kaldığın için üzüleceksin. Gün gelecek senden özür dileyenler olacaktır. Bir az sabır gerekir. Bu davadan daha güçlü çıkacağına inanıyorum. Periferik angio'da işler normal yürüyor, hiçbir aksaklık yoktur. En kısa zamanda sizi başımızda görmek istiyoruz. Tutukluluk halinin bitmesini diler, "Geçmiş olsun" der en derin saygılarımı sunarım.

Nurettin Çakıcı.

Bizim ülkemizde darbeler olduğunda alkışlanır. Seneler geçince de yapılanın yanlışları bir bir sıralanır. Darbelerin ülke için sorun mu, çözüm mü olduğu ikilemi, iktidarların yönetimi mi, darbelerin demokrasimize verdiği zarar mı daha kötü halk için iki bilinmeyenli denklem gibidir.

Oysa Sayın Haberal için hangisinin doğru olduğunun ispatı ortadadır. Kendisine önerilen cumhurbaşkanlığını sadece antidemokratik olduğu gerekçesiyle, parlamento dışından biri "seçilmemiş" olduğu için kabul etmeyen Sayın Haberal'ın darbe girişimcisi olabileceğini düşünebilmek ve bunun bizlere inandırabileceğini varsayabilmek Sayın Haberal'a zulüm, bize ise hakarettir.

Sennur Özden
Tripoli, Libya.

Sayın Gürbüz Evren, "Bütün Dünya" dergisindeki "Atatürkçü Eğitim Anlayışından Uzaklaşma Süreci" başlıklı yazınız için tebrik ve teşekkür ediyorum.

13 yaşında, ilköğretim 8'inci sınıfta okuyan bir erkek çocuk annesiyim. Geçen ay, evde tesadüfen oğlumun küçük bir not defterini buldum. 8'inci sınıfta okumasına rağmen not defterindeki yazılar okunamayacak derecede çirkin yazılmış ve pek çok yazım hatalarıyla doluydu. Yazılanları okumadan önce bir anne olarak bu nedenle çok üzüldüm ve kızdım (kızgınlığım ona değil, bir anne olarak hem kendime hem öğretmenlerine hem de eğitim sistemimizeydi). Fakat üzgünlüğüm ve kızgınlığım defterdeki yazılanları çok fazla çaba ve zaman sarfederek okuduktan sonra oldukça azaldı. Yüreğime serin bir su serpildi. Tükenmekte olan umutlarım tekrar hafif hafif yeşermeye başladı. Siz de yüreğinizi ferah tutun. Atatürkçü ve başarılı bir gençlik arkamızdan bizleri takip ediyor. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Berrin Ersöz.

Derginizde yazılarını ilgiyle takip ettiğim Sayın Mehmet Ünver'in "Vapurlarda, Yokuşlarda, Fırtınalarda" öyküsünü İkaros Yayınları'dan çıkan "İstanbul Öyküleri Antolojisi" adlı kitapta okumaktan büyük bir zevk duydum.

Kendisini hem kendim hem de tüm Bütün Dünya okurları adına kutluyorum ve daha nice başarılar diliyorum.

İsmail Aksu,
İstanbul.

Ben Batman Valiliği'nin E-Devlet Projesi koordinatörüyüm ve yıllardır sizi okuyorum. Gerçekten adı gibi bütün dünyayı kapsıyor bilgileri... Tüm "Bütün Dünya" çalışanlarına ve emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunar, başarılarınızın devamını dilerim.

A. Kadir Demirdağ,
Batman.

Örnek insanlar...

Değerli gazeteci-yazar Hasan Pulur'un 31 Mayıs 2009 tarihli Milliyet gazetesinde ilginç bir yazısını okudum. İlginçliği, Kurtuluş Savaşı'nı yapan ve

Zeria Bali

Cumhuriyet'i kuran kadronun, bugünkü siyasi yönetimi ele geçirenlerle aralarındaki "Devlet yönetimi" anlayışındaki derin uçurumu çok güzel ortaya koymasıydı.

Sayın Pulur'un bu kısa yazısını aynen alıntıladıktan sonra ben de konuyla ilgili birkaç anıyı okurlarımla paylaşacağım:

O bir öğretmendi,
o bir bakandı...

***Zeria Hoca**'yı da kaybettik... Bizim değil, bizden sonraki kuşakların "unutulmaz hocası"ydı, Kabataş'ın bahçesine Ömer Seyfettin, Galip (baba) Vardar, Behçet Necatigil ve Oktay Tuncer'in büstleri dikilmişti, Zeria Bali de yaşarken büstü dikilen öğretmendi, 88 yaşında "Bir akşam yatmış, sabah kalkmamış"tı.*

Büstünün kaidesinde şöyle yazar:

O bir öğretmendi. Ömrünün 33 yılını öğrencilerine bağışladı.

Yetmedi!

Evini, 22 yıl öğretmenlik yaptığı Kabataş Lisesi Eğitim Vakfı'na bağışladı.

Yetmedi!

Vakfa bağışladığı evinde kiracı olarak oturdu, her ay kirasını ödedi.

O bir öğretmendi!

***

Onu öldükten sonra tanıyanlar, etrafa bakıp "Böyle insanlar kaldı mı?" diye sorabilirler.

Kaldı, az da olsa, nadir de olsa, onlar hâlâ var.

Çünkü onlar, bugünlerde bazılarının başlarından nasıl atacaklarını bilemedikleri, "Cumhuriyet"in ilk kuşaklarını görerek yetişmişlerdir.

***

KİMİ, kimleri?

*Mesela Ali Çetinkaya'yı; **"Kel Ali"** diye de anılır.*

Milletvekilliği, İstiklal Mahkemesi Başkanlığı yapmıştır ve değişmez Nafia, Bayındırlık Bakanı'dır.

Yabancı şirketlerin özelleştirilmesi, Demiryolları, Karayolları, bakanlık binaları, köprüler...

Çetinkaya'nın Bayındırlık Bakanlığı'nın başında olduğu dönemi hatırlayanlar, onu hayırla yâd ederlerken, "Bir müteahhidin yanlış yaptığını anlarsa, o adam, bir daha devletten iş alamazdı" derler.

Ali Çetinkaya, Atatürk ve Sabiha Gökçen'le Diyarbakır'da incelemelerde... (16 Kasım 1937)

Dicle Üniversitesi öğretim üyelerinde Prof. Dr. Emrullah Güney, Kayseri Lisesi Türkçe öğretmeni Muharrem Barut'un bir anısını hatırlar. (x)

Öğretmen, o gün Kayseri'nin ünlü işadamı Nuh Naci Yazgan'ın Fenerbahçe'deki köşküne davetlidir. Yolun ötesinde iki kadın, yaşlı bir adamın kollarına girerek yürümektedirler. Nuh Naci Yazgan birden "Abuu!" diyerek yerinden fırlar, sokağa çıkar, peşinden de öğretmen... Kızı ve eşinin kollarında güçlükle yü-

*rüyen **Ali Çetinkaya**'dır, köşke buyur ederler, biraz dinlendikten sonra kalkarlar, durakta tramvay bekleyeceklerdir.*

Nuh Naci, yalvar yakar, onları kendi arabasıyla gönderir, gözyaşlarını tutamaz.

İşte Zeria Bali'nin örnek aldığı insanlar bunlardır.

Şimdi kimi örnek alacaklar?

Servetlerini, analarının çıkını ya da çocuklarına gelen takıyla açıklayanları mı?..

(x) Selam Kayseriliye

***

Sayın Hasan Pulur, "Çetinkaya'nın Bayındırlık Bakanlığı'nın başında olduğu dönemi hatırlayanlar, onu hayırla yâd ederlerken, 'Bir müteahhidin yanlış yaptığını anlarsa, o adam, bir daha devletten iş alamazdı' derler" diyor.

Gelin, o örnek insanı, bir kere de biz analım, özlemle:

Türkiye'de ilk radyo verici istasyonu, Ankara'nın Etimesgut bölgesindeki bir tepede, Ali Çetinkaya'nın Nafia Vekili (Bayındırlık Bakanı) olduğu dönemde kurulur. Verici istasyonunun bir an önce bitirilmesi heyecanla beklenmektedir ve bakan çalışanları çok sıkıştırır.

Çetinkaya bir gün, peşinde koruma ordusu, altında zırhlı arabası olmaksızın, Ankara garından tek başına banliyo trenine biner Etimesgut'ta iner, kimseye görünmeden tepeye tırmanır ve bakar ki teknisyen ve mühendisler çalışmaya ara vermişler, oturuyorlar. Bakanı karşılarında görmenin şaşkınlığını gidermeye vakit kalmadan, Çetinkaya bastonunu uçundan yakaladığı gibi kontrol mühendisini kovalamaya başlar; yakalayabilse dövecek...

Ve istasyon, beklenilenden önce tamamlanarak yayına girer.

Olayı, Çetinkaya'nın kovaladığı mühendisin bir yakınından dinlemiştim, 1950'li yıllarda...

***

Maliye Bakanlığındaki görevinden ayrılarak 1923 yılı Ağustos ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde göreve başlayan Velidedeoğlu Arif Hikmet Bey'in o günlerin devlet adamlarına ilişkin çok önemli anıları vardı. Aşağıdaki şu anıyı da ondan dinlemiştim.

Özel kalem müdürü, Bayındırlık Bakanı Ali Çetinkaya'nın kişisel işiyle ilgili bir belgeyi imzalatmak üzere bakanlık odasına girer. Ali Çetinkaya mürekkep hokkasına batırılarak yazı yazılan kamış kalemle bir şeyler yazmaktadır. Kendisine, uzatılan belgeyi alır, okur ve elindeki kamış kalemi hokkaya bırakır, cebinden dolmakalemini çıkarır, imzalar.

Özel kalem müdürü hayretle sorar:

"Elinizde mürekkepli kalem varken niye onu bırakıp cebinizden çıkardığınız dolmakalemle imzaladınız?"

"Elimdeki kalem devletin kalemidir ve devlet işlerinde kullanılır. O mürekkepteyse yoksulun hakkı, yetimin gözyaşı vardır. Getirdiğin belge ise özel işimle ilgili olduğundan kendi kalemimle imzaladım!.. (!)

Bu satırları okuyanların "Yok artık, bu kadarı da fazla!" dediklerini duyar gibiyim. Oysa, unutmamak gerekir ki, en uzun yolculuklar bir küçük adımla başlar.

Devam edelim:

1983 yılında yeni anayasa ile oluşturulan TBMM'ye Samsun milletvekili olarak katılan Sayın Fahrettin Uluç (Anayasa Mahkemesi üyeliğinden emekli; Arapça ve Farsçayı, Divan edebiyatını bilen, son derece zarif bir 'İstanbul beyefendisi') zaman zaman yanıma gelir, kahvelerimizi içerken yaptığımız söyleşilerden çok yararlanırdım. Bir gün yine böyle bir söyleşide, hukuk fakültesini bitirdikten sonra ilk görev yerinin Ali Çetinkaya'nın özel kalem bürosu olduğunu söylemesi üzerine yukarıdaki anıyı anlattım ve sordum:

"Ali Çetinkaya gerçekten böyle biri miydi?

"Söylediklerinizde en ufak bir abartma yok" demiş ve kendisi de Ali Çetinkaya ve diğer bakanlarla ilgili, buna benzer olaylar anlatarak "O zamanki devlet adamlarının inanç ve ahlak anlayışları böyleydi ve bu vatan, o sağlam inanç temelleri üzerinde yükseldi" demişti.

Bazı kesimlerce bugün, cumhuriyeti kuran o kadroya, "inançları zayıf kişiler" olarak bakılır ve öyle tanıtılmaya çalışılır.

Onlara göre insan ya Müslümandır, ya kâfir...

Bugünleri görseydi Nef'î, o ünlü ta'rizini (dokundurmasını) şöyle mi söylerdi acaba?

Bize kâfir demiş molla efendi
Tut ki biz diyelim ona
Müslüman
Varıldıkta yarın rûz-i cezaya
Hangimiz çıkarız orada
yalan?..

Kim çok inançlıdır, kimin inancı ılımlıdır, kimki zayıf?..

Ziya Paşa yanıtlıyor:

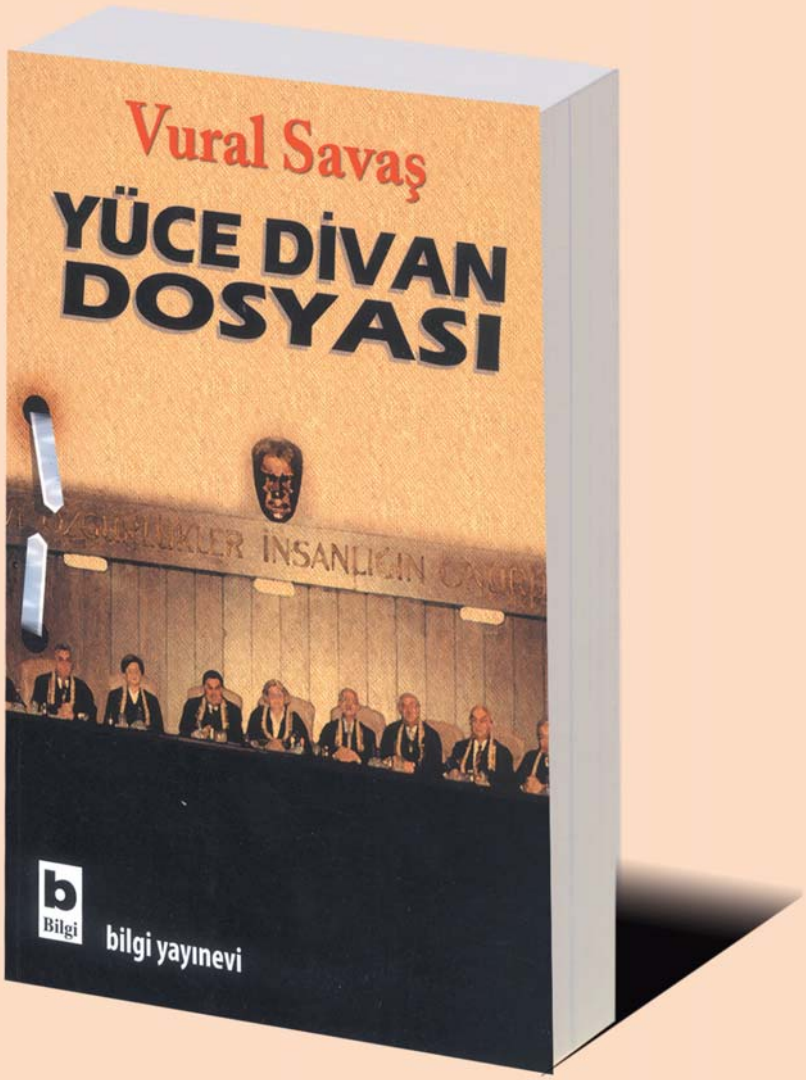
Âyînesi iştir kişinin lâfa
bakılmaz,
Şahsın görünür
rütbe-i aklı eserinde...

İşte o gün... İşte bu gün!..•

OrhanVelidedeoglu@butundunya.com.tr

Çalışma yaşamına *tezgahtar olarak başlayan bir genç, birkaç yıl sonra bu işinden sıkıldı ve polis olmaya karar verdi. Tezgahtarlıktan ayrılıp, polis olduktan sonra bir arkadaşı ona, yeni işini sevip sevmediğini sordu.*

"Doğruyu söylemem gerekirse yeni işimde maaşım iyi, çalışma saatlerim ve çalışma koşullarım da iyi ama" dedi. "Bu yeni işimde en çok hoşuma giden şey, müşterinin her zaman haksız olması."•

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Saniye Özden

Sözcük bilginizi denetledikten sonra, doğru yanıtlar için 16'ncı sayfamıza bakınız

1. abaşo *(italyanca)* –
a) yandaki b) ortadaki
c) üstteki ç) alttaki

2. badya *(yunanca)* –
a) terlik b) kemer
c) su kabı ç) toka

3. cıvadra *(italyanca)* –
a) yelkenli gemi direği
b) bir çeşit vida c) somun takımı ç) ince eğe

4. çağanoz *(yunanca)* –
a) yengeç türü b) kabak türü
c) kiraz türü ç) balık türü

5. dalya *(italyanca)* –
a) 50 sayısına gelince söylenir
b) 75 sayısına gelince söylenir
c) 100 sayısına gelince söylenir ç) 200 sayısına gelince söylenir

6. efektör *(fransızca)* –
a) efektleri hazırlayıp uygulayan b) renkleri seçip uygulayan c) dekorları çizip uygulayan ç) desenleri çizip uygulayan

7. fa *(fransızca)* – a) Gam Dizisi'nde "do" ile "mi" arasındaki ses b) Gam Dizisi'nde "sol" ile "si" arasındaki ses c) Gam Dizisi'nde "la" ile "do" arasındaki ses ç) Gam Dizisi'nde "mi" ile "sol" arasındaki ses

8. gabari *(fransızca)* –
a) en derinlik ölçüsü
b) en yükseklik ölçüsü
c) en genişlik ölçüsü
ç) en ağırlık ölçüsü

9. habitat *(latince)* – a) Yahudi din adamıb) yaşanılır bir çevre
c) ağ yatak ç) bir çeşit tatlı

10. ırgat *(yunanca)* – a) yelkenli direğinin yuvası b) kalın sicim türü c) az parayla çalışan
ç) eski Rum korsanı

11. idealizasyon *(fransızca)* –
a) ideal duruma getirme
b) ülkücülük c) ülkücü
ç) düşüncede var etme

İLK DERSİMİZ TÜRKÇE YANITLAR

15'inci sayfamızda yer alan sözcüklerin doğru karşılıkları

1. abaşo *(italyanca)* –
ç) alttaki.

2. badya *(yunanca)* –
c) su kabı.

3. cıvadra *(italyanca)* –
a) yelkenli gemi direği.

4. çağanoz *(yunanca)* –
a) yengeç türü.

5. dalya *(italyanca)* –
c) 100 sayısına gelince söylenir.

6. efektör *(fransızca)* –
a) efektleri hazırlayıp uygulayan.

7. fa *(fransızca)* –
ç) Gam Dizisi'nde "mi" ile "sol" arasındaki ses.

8. gabari *(fransızca)* –
b) en yükseklik ölçüsü.

9. habitat *(latince)* –
b) yaşanılır bir çevre.

10. ırgat *(yunanca)* –
c) az parayla çalışan.

11. idealizasyon *(fransızca)* –
ç) düşüncede var etme.

Büyük bir şirkette *çalışan bir kişi, şirket patronunu yıldönümü partisine davet etti.*

Patron, şirketinin alt düzey bir çalışanı tarafından yıldönümü partisine davet edilmesinden duygulandı:

"Memnuniyetle gelirim" dedi ve neyin yıldönümünü kutlayacaklarını sordu. Alt düzey çalışan, kutlanacak konuyu kısaca açıkladı:

"Son maaş artışımın onuncu yıldönümünü, efendim."•

Okulda *öğretmeni Ahmet'e sordu:*

"Söyle bakalım Ahmet, yemekten önce dua ediyor musun?"

Ahmet hemen bu soruya yanıt verdi:

"Hayır efendim" dedi. "Gerek kalmıyor; çünkü annem iyi yemek yapıyor."•

YAŞAMDAN GÖZLEMLER

Ali Naili Erdem

Çağdaşlaşma mı, Yozlaşma mı?

Toplumsal çözülme sürüyor. Kendine yabancılaşanlarla, ithal fikirleri hazır elbise gibi sırtlarına geçirenler ve tarihin mezarlığında yaşayanlar hem ulusal kültürümüzü hem de ulusal kültürü besleyen damarları tahrip ediyorlar.

Cumhuriyetin temelleriyle kazanımlarına saldıranlar var. Modernleşmeyi içlerine sindiremeyenler 29 Ekim 1923'te uygulanmaya başlanan yaşam tarzından rahatsızdırlar.

Bir bozulma, bir yozlaşma tutkusu 12 Eylül 1980 darbesiyle ivme kazanmış, ekonomik kriz, artan işsizlik ve siyasilerin kavgalarıyla yoğunlaşmıştır.

Prof. Dr. Yılmaz Esmer'in yaptığı araştırmayı okuyup da dehşete düşmemek için insanın ya deli ya da ebleh olması gerek.

Araştırmaya göre, halkın yüzde 93'ü birbirine güven duymamaktadır. Anlaşılan o ki, herkesin eli bir başka kişinin cebindedir ve birbirlerinin gözünü oymak için adeta tetiktedirler. Oysa Hazreti Mevlana "Kitabım insan, kıblem sevgi, tapınağım gönüldür" demiş yüzyıllar önce... Peki ne oldu da bu yüce ruhtan vazgeçildi? İnsan sevgisi ne oldu? Kimler öldürdü şefkatle, merhameti? Vefa duygusu sürgünde mi ki ortalıkta görünmüyor? "Yaşamak" denilen şey tüm erdemliklerden sıyrıldı da bizler farkında mı değiliz?

Vatan, kültürdür bir anlamda... Yozlaşması durumunda vatanın tehlikeye girdiği görülmüştür. Ulusallığı faşizm diye algılayanlar kendi kültürlerinin yerine yabancı kültürlerin hayranıdırlar. Kimisi Arap'ın, kimisi Rus'un, kimisi Amerika'nın peşindedirler, kendici olamazlar. Uydu fikirliler, kaset düşünceliler elin kötüsünü kendi iyisine tercih edince toplum rayından çıkar. Bunu önlemek için Atatürk, "Cumhuriyetin temeli kültürdür" demiştir.

Batı uygarlığının doğrularını almayıp rezaletlerini ülkeye taşı-

yanların yanında Doğu'nun hurafeleriyle yanlışlarını empoze edenler her darbeden sonra başarılarını kutlamışlardır. Bu nedenledir ki, sebep yalnızca ve yalnızca ekonomi değildir.

1930'ların, 1940'ların ve 1950'lerin Türkiye'sinde yoksulluk bugünlerden daha az değildi; ama kokuşmuşluk yoktu. Senetten önce söz asıldı. Ne kimliğinden şikayet edenler vardı ne de kişilik çamurlardaydı. Köyün ağasıyla köyün çobanı arasındaki zenginlik farkı pantolonlarındaki yama kadardı. Devleti soyanlar yoktu. Halkı kamplara bölmeye çalışanlar da yoktu. Güzel günlerdi, onurlu günlerdi.

12 Eylül 1980'deki darbeyle çokça şeyler gibi beraberlik de bozuldu. Mafya ayakları, çete tezgahları ve işbirlikçi çıkar çevreleri tüm zeminlerde gemi azıya aldı.

12 Eylül 1980'deki darbeyle çokça şeyler gibi beraberlik de bozuldu. Mafya ayakları, çete tezgahları ve işbirlikçi çıkar çevreleri tüm zeminlerde gemi azıya aldı. O günlerin başbakanı "Anayasanın bir maddesini delmekle bir şey olmaz" diyebildiği gibi, "Benim memurum işini bilir" deyince soysuzlar zevkten dört köşe oldular. O gün bugündür milletin ağzının tadı kalmamıştır. Dürüstler, doğrular, ahlaklılar ve hukuklular artan bir sıkıntının içindedirler. Tanrı sevgisi olmayanlarla, vicdansızlar herşeyi satar duruma geldiler. Ne utanıyorlar ne de korkuyorlar. Uygar insan olma yerine ilkelliğe özenme durumunun sürmesi düşündürücüdür.

Cumhuriyetin kuruluşundaki ahlak, din, ilim ve akıl adeta dışlanmış gibidir. Tarihi bir gerçekti ki, milli yapımızı güçlendirmeyi amaçlamış olanların millet olma olgusunu bilinçli olarak toplum katlarına dengeli bir biçimde mal etmeleriydi. Modern ve çağdaş Türkiye gerçekleşmiştir ve etnik, dinsel ayrımlara girmeden hür ve berat olan bir Türkiye her gönüle sevgiyle, her akla da bilimle yazılmıştır. Bu çağdaş ve uygar Türkiye'nin fotografıdır. Bu fotografta kadın erkek eşittir. Mübadili de, göçmeni de, yerli ahalisi de eşittir.

Sözünü ettiğim araştırmadaysa "İşe almada kadından önce erkeğin hakkı vardır" diyenlerin oranı yüzde 64, "Kocasının sözünden çıkmamalıdır" diyenlerin oranı yüzde 61, "Kadının plajda mayoyla dolaşması günahtır" diyenlerin oranı yüzde 58 ve "Bazı kadınların kocalarından dayak yemesi doğrudur" diyenler yüzde 32'dir.

İkiyüz yıl önce başladığımız modernleşme mücadelemiz bugün araştırmadaki noktaya gelmiştir. Dehşete düşmemek mümkün değildir.

Aynı araştırmada bir başka sonuç var ki tam içler acısıdır. Demokrasimiz kişilerin öncelik verdiği konuların içinde yüzde 13 oranındadır.

Bu yüzdeler bir çöküşün, bir toplumsal çözülmenin ve bir çağdaşlaşmadan vazgeçmenin işareti değilse nedir?

Esasında bir süreden beridir, "Ulus ve devlet bitmiştir" sloganıyla çalkalanan siyasal ortama bir de "Ne mutlu Türk'üm diyene" sözünden rahatsızlık duyanlar eklenmiştir.

Vatani ahlak yoksullarının hezeyanlarını anlamak mümkün. Ancak adları aydına çıkmış olanlara ne demeli?

Atatürk'ün 1926 yılındaki "Cumhuriyetimizin dayanağı Türk toplumudur" sözünün hangi vatansevere bir zararı vardır? Kendini, kendinde anlama hangi kültürün içinde olasıdır ki, milli kültürden şikayet edilmektedir. Millet olma sürecini kesintiye uğratanlar, gerçekte parçalı, bölük pörçük bir Türkiye'yi hayal edenlerdir. Bunların başarısızlığı, Türkiye sevdalılarının akıl ve gönül birlikteliğine bağlıdır.

Aristo "En bedbaht olan millet, kaleleri ayakta olup da ahlakı harabe olan millettir" gerçeğini iki bin yıl önce söylemiş. Şimdi siyaset kirlenmişse, ticaret ahlakın dışına taşmışsa, aydınlar (!) gerçeğin yerine çıkarları konuşuyorsa ve millet giderek bir kalabalığa dönüşüyorsa hangi ahlaki değerlere kulak verilecek, hangi ahlaki değerlere tutunulacaktır?

Bu nedenledir ki, Türk aydınlarının milli değerlerini sahiplenmesi saygın bir Türkiye'nin önkoşuludur. Hangi partiden olursa olsun, hangi inancın sahibi bulunursa bulunsun sağlıklı bir akılla, vicdanlı bir kalbe sahip olanlar milli bütünlüğümüzü sağlayacak çalışmalarda bulunmaktadırlar.

Yarınların mükemmelliği bugünden alınacak kararlarla mümkündür.•

Büyük bir şirketin *genel yönetmeni, yardımcısını odasına çağırdı ve ona şu uyarıda bulundu:*

"Gelecek hafta patronun oğlu şirketimizde işe başlayacak" dedi. "Kendisine özel ilgi göstermeyeceksin, hiçbir özel yetki vermeyeceksin. Bir iki yıl içinde şirketimizin sahipliğini üstlenecek herhangi bir kişiye nasıl davranmamız gerekiyorsa, aynı biçimde davranacaksın."•

YAKIN TARİHİMİZ
Yaşar Öztürk

Mustafa Kemal'in Amasya'ya teşekkür ziyareti

'Kalpten kalbe yol vardır'

Mustafa Kemal, 90 yıl önce Kurtuluş Savaşı'nı başlattığı Amasya'ya, beş yıl sonra 1924'de, "teşekkür ziyareti" yapmıştı.

Mustafa Kemal ve kendisine güven ve inançla bağlı Amasya Müftüsü Kamil Efendi

Mustafa Kemal'in 90 yıl önce Kurtuluş Savaşı'nı başlatmak için ilk ayak bastığı yer Samsun'dur ama Kurtuluş Savaşı'nı başlattığı yer "en gönülden coşkunlukla karşılandığı" Amasya'dır.

Amasya halkının beş yıl önceki çoşkusuyla karşıladığı Mustafa Kemal, Kurtuluş Savaşı'nda Amasya'nın ve Amasya halkının önemini anlatırken halka teşekkürlerini bildirdirmiş, sonra da önemli iki anısını şöyle dile getirmişti:

"Benim için, ülke için, devrim için, çok önemli günler geçirdiğim bir kentte bulunuyorum. Bu kentin saygın halkı gecenin karanlığına rağmen, beni uzaklardan çok parlak, pek sıcak ve içten gösteriyle karşıladılar.

"Bu dakikada, bu değerli halkın değerli temsilcileri ve onların arasından gelenlerle bir sofrada bulunuyorum. Bütün bunlara ilişkin duygularım, düşüncelerim o kadar çok, o kadar coşkulu ki, bunları bütünüyle dile getirmek ve açıklamak için insan dilini yetersiz görüyorum. Biliyorsunuz ki kalpten kalbe yol vardır. Benim bu dakikadaki bütün duygularımı en açık biçimde kendi kalplerinizde, kendi vicdanlarınızda okuyabilirsiniz. Yalnız, Amasya'da geçirdiğim günlere ilişkin iki anıyı canlandırmadan geçemeyeceğim. Biri bugün müftünüz bulunan Kâmil Efendi Hazretleri'ne aittir.

"Efendiler, bundan beş yıl önce buraya geldiğim zaman, bu kentin halkı, bütün ulus gibi gerçek durumu anlamamıştı. Düşüncelerde karışıklık vardı. Beyinler âdeta durgun bir durumda idi. Ben, burada birçok kişiyle birlikte Kâmil Efendi Hazretleri'yle de görüştüm. Efendi hazretleri bana güvendi. Ve derhal girişimde bulundu. Bulundukları girişim bir cuma günü, şimdi adını anımsamadığım bir camide, gerçeği halka açıklamış olmasıdır. Efendi hazretleri halka dediler ki: 'Ulusun onur ve üstünlüğü, özgürlüğü, bağımsızlığı gerçekten tehlikeye düşmüştür. Bu felaketten kurtulmak gerekirse vatanın son bir bireyine kadar ölmeyi göze almak gerekir. Bu noktada bütün ulusun kararlılık ile, inanç ile beraber çalışması gerekir.' Ve eklediler ki, 'Artık padişah olsun, halife olsun adı her ne olursa olsun, hiçbir kişinin ve makamın hikmet ve mevcudiyeti kalmamıştır. Biricik kurtuluş yolu, halkın doğrudan doğruya egemenliğini eline alması ve isteğini kullanmasıdır.'

"İşte, efendi hazretlerinin yaptığı bu doğru yolu gösteren konuşması ve öğütünden sonra herkes çalışmaya başladı. Bu nedenle, Müftü Kâmil Efendi Hazretleri'ni beğeniyle anıyorum. Genç cumhuriyetimiz bu gibi bilginler ile övünür.

"İkinci anım şudur:

"Bilirsiniz ki yeni Türk Devleti, yeni Türk Cumhuriyeti, kurulmadan önce birçok yüzyıllar büyük atalarımızın sırtlarına yüklenerek türlü devletler ve türlü hükümetler oluşturanlar hiçbir zaman ulus varlığını tanımamışlar ve ona saygı göstermemişlerdir. Maddi ve manevi bütün varlık, herşey kendi kişisel makam ve çıkarlarından ibaretti.

Kendi mevkileri için, kendi çıkarları için ulusu, ülkeyi gözden çıkarmada hiç duraksamazlardı. Çok nedenler, özellikle en son olaylar bunu kanıtlamıştır.

"Efendiler, ulusun varlığını tanımayı alçalma sayanlar, kendilerinin Allah'ın gölgesi olduğunu ileri sürme yanılgısında, cüretinde, sahtekârlığında bulunanlar en son bu kutsal varlığa ilk kez bu kentte saygı göstermek zorunda kalmıştır. Bu noktayı açıklamak için bir iki sözcük ekleyeyim: Hepiniz anımsarsınız ki, Sivas Kongresi'nden sonra ulusun iradesini temsil etmek üzere bir heyet oluşturulmuştu. Ben o heyetin başkanıydım. Demin açıkladığım makam sahiplerinin bir delegesi, ulus temsilcileriyle karşı karşıya gelmeyi kabul ederek İstanbul'dan buraya, Amasya'ya gelmişti. Ben ulusun varlığına saygı göstermeyi, iradesine uyma koşulunu esas olarak içeren bir uzlaşmayı o delegeye burada imza ettirmiştim. İşte bu onurla Amasya, devrim ve cumhuriyet tarihinde her zaman önemini koruyacak yer kazanmıştır. Beş yıl sonra geçirmekte olduğum dakikaların bence çok değerli olduğunu açıklamakla kıvanç duyuyorum."

Mustafa Kemal, Samsun'a vardığında İngilizler'in iki gün önce kente asker ve silah yığmaya başladığını öğrendi. Anında İngiltere'yi ateşkesi ihlal etmekle suçlayan Mustafa Kemal, Kurtuluş Savaşı'nı başlatacağı uygun yeri düşünüyordu. Samsun'dan ayrılmadan önce Zile'de bulunan Binbaşı Cemil Vahit (Toydemir)'ten yöre hakkında bilgi istedi. Amasya en uygun yerdi. Önce Havza'ya geçti. Kendisini karşılamaya gelenlere kararını şu sözlerle açıkladı:

"Hiçbir zaman ümitsiz olmayacağız, çalışacağız, ülkeyi kurtaracağız. Bizi öldürmek değil, canlı canlı mezara atmak istiyorlar. Şimdi çukurun kenarındayız. Son bir cüret belki bizi kurtarabilir, zaten başka türlü de dönüş olanağı yoktur."

Amasya'ya geçmeden kentin en etkili kişisi olduğunu öğrendiği Müftü Hacı Tevfik Efendi'ye Havza'da yaptığı konuşmanın özetini iletti. Telgrafına çok kısa sürede şu çarpıcı bir yanıt geldi:

"Amasya halkı vatanı savunma, din ve devleti savunma yolunda savaşanları bağrına basmakla kıvanç duyacaktır."

Beklediği yanıtı alan Mustafa Kemal Amasya'ya doğru yola çıktı. Amasya halkı konuğunu, 12 Haziran 1919 günü Culus Tepe'de karşıladı. Başlarında bulunan Müftü Hacı Tevfik Efendi, Mustafa Kemal'e "Paşam, bütün Amasya emrinizdedir. Gazânız mübârek olsun!" dedikten sonra

ona sarıldı, kendisini içtenlikle kucakladı. Yol boyunca eksilmeyen sevgi gösterileri ve alkışlar arasında hükümet konağına vardığında Mustafa Kemal, akşam olmasına karşın kendisini bekleyen Amasyalılar'ı görünce onlara şöyle seslendi:

"Saygın Amasyalılar! Padişah ve hükümet, İtilaf Devletleri'nin elinde tutsak bir durumdadır. Ülke elden gitmek üzeredir. Bu kötü duruma çare bulmak için sizlerle işbirliği yapmaya geldim. Hep beraber yüce vatanımızı ve bağımsızlığımızı kurtarmak için çabalarımızla çalışmalıyız. Efendiler, İzmir'in daha sonra Manisa ve Aydın'ın işgâli, gelecekteki tehlikeyi daha açık göstermektedir. İşgâl ve ilhak gibi olayları, soylu ulusumuzun bütünüyle savunması için mitingler yaparak ulusal heyecanı çok canlı bir şekilde göstermek gerekir. Dayanması olanaksız bu acıklı durumun karşısında hemen bir örgüt kurmak ve büyük devletlerin temsilcilerine etkili telgraflar çekmek gerekir.

"Amasyalılar! Burası, Havza'dan ötesi Pontus oluyor. Sivas'tan doğusu Ermenistan'a katılıyor. Ülke İngiliz mandası altına giriyor. Tarihi büyük Türk ulusu böyle bir tutsaklığı kabul

edemez, ulusumuzun tarihi şerefi vardır. Ülkenin her tarafında ateşli çalışmalar başladı. Türk yurtseverlerin çabalarıyla batı kentlerimizde ulusal cepheler kuruldu. Güneyde Fransızlar'la işbirliği yapan Ermeniler'e karşı bir Adana cephesi kuruldu. Güçlü çetelerimiz, Fransız ve Ermeniler'e saldırmaya başladılar. Erzurum'da Ermeniler'e karşı mücadele başlamıştır. Amasyalılar,

ne duruyorsunuz? Burada da mutlaka her türlü haklarımızı korumak üzere müdafaa-i hukuk örgütü kurmalıyız.

"Düşmanların Samsun'a yapacağı herhangi bir çıkartma harekatına karşı ayaklarımıza çarıklarımızı çekecek, dağlara çekilecek, vatanı en son kayasına kadar savunacağız. Allah ulusumuza yenilgiyi gösterirse, bütün evlerimizi, mallarımızı ateşe verecek ve vatanı bir harabe yere çevirerek boş bir çöl halinde düşmana bırakacağız. Amasyalılar, buna hep beraber yemin edelim."

Umutsuzluk içindeki halk, gecenin karanlığı sonunda şafağın yakında sökeceğini anlamıştı. Çevreyi bir coşku seli kapladı: "Bütün Amasya emirlerinizi bekliyor Paşam!" sesleri Mustafa Kemal'i de sevindirdi:

"Sağ olunuz Amasyalılar, zaferi kazanacağız, vatanı kurtaracağız" diye söz verdi onlara...

Ertesi gün Sultan II. Bayezid Camisi'nde cuma namazı için toplanan kalabalığa vaiz Abdurrahman Kâmil Efendi şöyle sesleniyordu:

"Türk ulusunun, Türk egemenliğinin artık var olma nedeni kalmamıştır. Madem ki, ulusumuzun onuru, saygınlığı, bağımsızlığı tehlikeye düşmüştür. Artık bu hükümetten iyilik ummak bence boşunadır. Şu andan itibaren padişah olsun, adı ve unvanı ne olursa olsun, hiçbir kişinin ve makamın var olma nedeni kalmamıştır. Biricik kurtuluş çaresi halkımızın doğrudan doğruya egemenliği eline alması ve iradesini kullanmasıdır.

"Vatan ve ulumuzu işgalcilerin yok eden pençesinden kurtaracak girişimlere girişen, yüksek kumandan ve subaylarımızın emeklerine yardımcı olmasını Tanrı'dan teşekkür ve övgülerimizle dileriz.

"İşte saygıdeğer topluluk, bu gibi saygın kişilerin ve özellikle şimdi, şu anda topluluk arasında olup, ülke ve ulusu bütünüyle yok olmaktan, bela girdabından kurtarmak için ortaya atılmış bulunan Mustafa Kemal Paşa Hazretleri'nin arkasından gitmelidir."

Müdafaa-ı hukuk örgütünün kurulması kentti daha da güvenli yaptı. Vaiz Abdurrahman Kamil Efendi, Mustafa Kemal'i sevindiren ve umuduna umut katan bir şey daha yaptı. Yıllarca gerekli olur diye biriktirdiği altınlarını kırmızı bir mendil içerisinde "Bunlar benden çok ulusun kurtuluşu için sizlere gerekli" diyerek Mustafa Kemal'e sundu. Kurtuluş Savaşı'nın ilk sivil maddi yardımını kıvılcımın ilk çaktığı yerde aydın bir din adamı bilgin vaiz Abdurahman Kamil Efendi tarafından yapıldı. Bu arada Posta Telgraf Genel Müdürü Refik Halit (Karay) Amasya Posta Telgraf çalışanlarını Mustafa Kemal'i karşılamaya katıldıkları için görevden aldı. Mustafa Kemal sert tepki göstererek memurlara görevlerini sürdürmelerini, yerlerine Tokat'tan gönderilenlerin binaya sokulmamasını söyledi.

Mustafa Kemal'i Anadolu bağrına bastıkça İstanbul'daki işgal güçleri onların kuklası hükümet ve padişah onu İstanbul'a geri getirmeye uğraşıyordu. Mustafa Kemal, padişaha zorlamaların sürmesi durumunda ulusun bağrına döneceğini açıkça yazdı:

"Eğer zorlanırsam görevimden istifa ederek önceden olduğu gibi Anadolu'da ve ulusun bağrında kalacağım ve vatani görevime bu kez daha açık adımlarla devam edeceğim. (...) Sonuç olarak şu beliriyor ki ulus baştan aşağı uyanıktır."

Mustafa Kemal "zorlandı" ve dediğini yaptı. Görevinden ayrıldı, "Anadolu'da ve ulusun bağrında kalarak, vatani görevine daha açık adımlarla devam etti".

Belliydi ki ulus, baştan aşağı uyanıktı.•

YasarOzturk@butundunya.com.tr

Dostoyevski'nin *yaşamını değiştiren olay, kendi idam sahnesiydi. Dostoyevski çarın baskı döneminde, arkadaşlarıyla bir sohbet grubu kurmuştu. Yakalandı. Yirmisekiz yaşında idam isteğiyle yargılandı.*

Mahkemenin sonucunu beklediği gece hücresinden alındı. Ölüm kararı yüzüne karşı okundu. Papaz günah çıkarttırdı. Gözleri kapalı olarak bir direğe bağlanıp, müfreze karşısına geçirildi.

"Ateş" emrini beklerken gerçek karar bildirildi kendisine...

Aslında mahkeme 8 yıl hapis vermiş, çar bunu 4 yıla indirmişti; ama ona ders olsun diye böyle bir gösteri planlanmıştı.

Böylece "ölüm"le tanıştı; oysa bu sefil oyunda asıl keşfettiği şey, "yaşam"dı.

Stefan Zweig'a göre Dostoyevski'nin yaralı parmaklarından zincirleri çıkardıkları zaman sağlığı bozulmuş, ünü uçup gitmişti; ama kırık dökük bedeninden her zamankinden daha parlak fışkıran tek şey vardı:

Yaşama sevinci...

Durumu en iyi anlatan tümce Nietzsche'nindir:

"Yaşamı kaybetmenin kıyısına yaklaşanlar, onu daha iyi tanırlar."•

Başyaveri Salih Bozok Atatürk'ün İngiliz yetkilileriyle görüşmesini anlatıyor...

"Kim ki bize saygı beslemez bizden de saygı beklemeye hakkı olmaz!"

Başkumandan, düşmandan kurtardığı İzmir'de geçireceği ilk geceyi yaşıyordu. Mustafa Kemal Paşa İzmir'de ilk gecesini çalışarak geçirdi. Zengin bir sofra hazırlandığı halde ufak tefekle karnını doyurdu ve geç vakitlere kadar çalıştı. Ertesi sabah erkenden uyandık. Hafif bir kahvaltıdan sonra vilayet konağına gittik.Vali, İngiliz konsolosu ile konuşuyordu.

Biz gelince vali ayağa kalktı ve konsolos ile Mustafa Kemal Paşa'yı tanıştırdı. Konsolos iyi Türkçe biliyordu.

Paşa valiye sordu:

"Konu nedir?"

Vali anlattı:

"Sayın konsolos, İngiliz tebası vatandaşlarla Rum ve Ermeni azınlığın güven altında olup olmadığından endişeleniyorlar. Ben kendilerine herkesin güven altında olduğunu bildirdim."

Mustafa Kemal Paşa konsolosun Türkçe bildiğini biliyordu, buna rağmen kendisine valiyi muhatap aldı:

"Ee, peki daha ne istiyormuş?"

Bu soruya konsolos Türkçe cevap verdi:

"Tebamız için hükümetinizden yazılı teminat istiyorum!"

Paşa:

"Ne yani, Yunanlılar zamanında siz tebanızı daha emniyette mi görüyordunuz?"

Konsolos, kasılarak "Evet" dedi, "Yunanlılar buradayken tebamızı daha emniyette görüyorduk."

"Öyleyse buyrun, tebanızla birlikte Yunanistan'a gidin, efendim!"

Konsolos sinirlenerek sesini yükseltti:

"Yani majestelerimin hükümetine savaş mı açıyorsunuz?"

Paşa:

"Siz kiminle neyi konuştuğunuzu biliyor musunuz? Ben Millet Meclisi'nin başkanı ve Türk orduları başkomutanıyım. Savaş açmaya da barış yapmaya da tam yetkiliyim. Peki siz kimsiniz? Hükümetiniz adına savaş ve barış görüşmeleri yapmaya yetkili misiniz? Böyle bir yetkiniz varsa görüşelim. Yoksa (eliyle kapıyı gösterdi) buyurunuz dışarıya, efendim!.."

Konsolos, Mustafa Kemal Paşa'nın son sözleri üzerine sapsarı kesildi ve tek bir kelime söylemeden kapıdan çıktı, gitti.

Mustafa Kemal Paşa, adamın arkasından valiye döndü:

"Bunlara yüz vermeyin vali bey! Bir donanma önünde pısacak, bir blöf karşısında yelkenleri suya indirecek bir devletcik sanıyorlar bizi!

"Küstahlık derecesine bakın, bana 'Savaş mı açıyorsunuz?' diye soruyor. Barut kokan bir odada adamın sorduğu şeye bak!.. Savaş halinde değiliz sanki!"

Birkaç saat sonra, İngiliz donanması komutanı hükümet konağının kapısından girerek Mustafa Kemal Paşa'nın odasına yöneldi. Nazik, fakat öfkeli bir hali vardı. Ruşen Eşref kendisine ne istediğini sordu.

"Başkomutan Mustafa Kemal Paşa ile görüşmek istiyorum."

Birlikte odaya girdiler, kapı kapandı. Amiral, "Çok güç koşullar altında bir savaş kazandınız, sizi asker olarak içtenlikle kutlarım. Çanakkale'deki başarınızı rastlantıya borçlu olmadığınız kanıtlandı böylece. Büyük bir askerle tanıştığım için memnunum" diyerek övgüler yağdırmaya başladı.

Paşa, bıkkın bir ifadeyle, "Bunları geçin amiral, çok işimiz var. Asıl konuya gelin" dedi.

Amiral bu tavır karşısında bocalayarak konuya girdi:

"İzmir'de tebamız ve sizin azınlıklarınız Ermeniler, Rumlar var. Yeni askeri yönetim altında bu insanların statüsü nedir? Güvende midirler?"

"Hiç kuşkunuz olmasın amiral. Tebanız ve azınlıklar hükümetimizin koruması altındadır. Suç işlemeyenler, kendilerini güvende sayabilirler."

"Peki suç işleyenler?"

"Suç işleyenler sayın amiral, muhtemelen sizin ülkenizde de olduğu gibi, adaletin huzuruna çıkar. Suçlu olanlar, cezalarını çekerler."

"Fakat Paşa Hazretleri, fevkalade günler geçirdik. Yunan ordusundan cesaret alan Rumlar şımarıklık yapmış olabilir. Bugün bu insanlar yerli halkın düşmanlığı ile yüz yüzedirler. Ermeniler'in biliyorsunuz büyük bir bölümü göçe zorlandı ve önemli bir bölümü hayatlarını kaybetti. Bu ruh haliyle Yunan ordusu ile işbirliği yapmış, bazı Türkler'e zor günler geçirtmiş olabilirler. Bunlar, fevkalade günlerin olaylarıdır, bağışlanması, hoş görülmesi gerekir. Eğer bu kişiler halkın husumetine bırakılacak olursa, bütün dünya aleyhinize kıyameti koparır!"

Mustafa Kemal Paşa, "dünyanın koparacağı gürültü" ile tehdit edilince amiralin sözünü kesti: "Milletleri tehdit etmekten de vazgeçiniz. İngiltere ve müttefiklerinin kıyamet koparıp koparmayacağını düşünmem bile! Bunlar memleketin dahili işleridir ve de sizin bu işlere karışmanıza müsaade etmem."

Son cümleye kadar amirali sakince dinleyen Mustafa Kemal Paşa, "dünyanın koparacağı gürültü" ile tehdit edilince amiralin sözünü kesti:

"Üstünlük pozunuzu derhal bir kenara koyunuz amiral! Milletleri tehdit etmekten de vazgeçiniz. İngiltere ve müttefiklerinin kıyamet koparıp koparmayacağını düşünmem bile! Bunlar memleketin dahili işleridir ve de sizin bu işlere karışmanıza müsaade etmem.

"Majestelerinin devleti bizim azınlıklarla uğraşmaktan vazgeçsin. Kim ki bize saygı beslemez, bizden de saygı beklemeye hakkı olmaz."

Amiralin yüzü bembeyaz oldu:

"İngiliz hükümetinin tebasını her yerde koruma hakkı devletler hukuku teminatı altındadır. Avrupa devletleriyle birlikte arkaladığımız Rum ve Ermeniler'in güven içinde bulundurulmasını sadece rica ettik. Yoksa biz bu güvenliği sağlayacak güçteyiz."

Paşa, "Arkaladığınız Yunan ordusunun denizde yüzen cesetlerini herhalde görmüş olmalısınız" dedi. "Ordumuz asayişi sağlamıştır. İzmir Limanı'nı donanmanıza kapatıyorum. İsterseniz, tebanızı gemilerinize doldurabilirsiniz. Donanmanızın en kısa zamanda limanı terk etmesini istiyorum."

Sert sözler karşısında amiral ne yapacağını şaşırdı ve "İngiltere'ye savaş mı açıyorsunuz?" dedi.

Paşa:

"Savaş açmak mı? Siz yoksa Sevr Antlaşması'nın halen yürürlükte olduğunu mu sanıyorsunuz? Biz onu çoktan yırtıp attık bile. Karşımda serbestçe oturuşunuzu, sizi konuk saymama borçlusunuz! Fakat nezaketimizi kötüye kullanmanıza müsaade edemem. Şu anda hukuken 'barış antlaşması yapmamış' iki devletiz. Savaş hukuku halen yürürlüktedir. Gemilerinizi derhal karasularımızdan çekmenizi size tekrar ve son defa ihtar ediyorum!"

Bir balmumu heykeline döndü amiral...

Sert adımlarla girdiği Mustafa Kemal Paşa'nın odasında oturduğu sandalyede küçüldükçe küçüldü ve sonunda kekeleyerek, "Affedersiniz" dedi, yerlere kadar eğilerek geri geri kapıya gidip dışarı çıktı.

Olay kısa süre içinde şehirde duyuldu.

İngiliz ve Fransızlar kendi uyruklarını gemilere bindirmeye başladılar. Birkaç saat sonra da sessizce çekilip gittiler.

Türkiye Atatürk'tür, Atatürk Türkiye'dir.•

Gönderi: Salih Çınar, Kanada

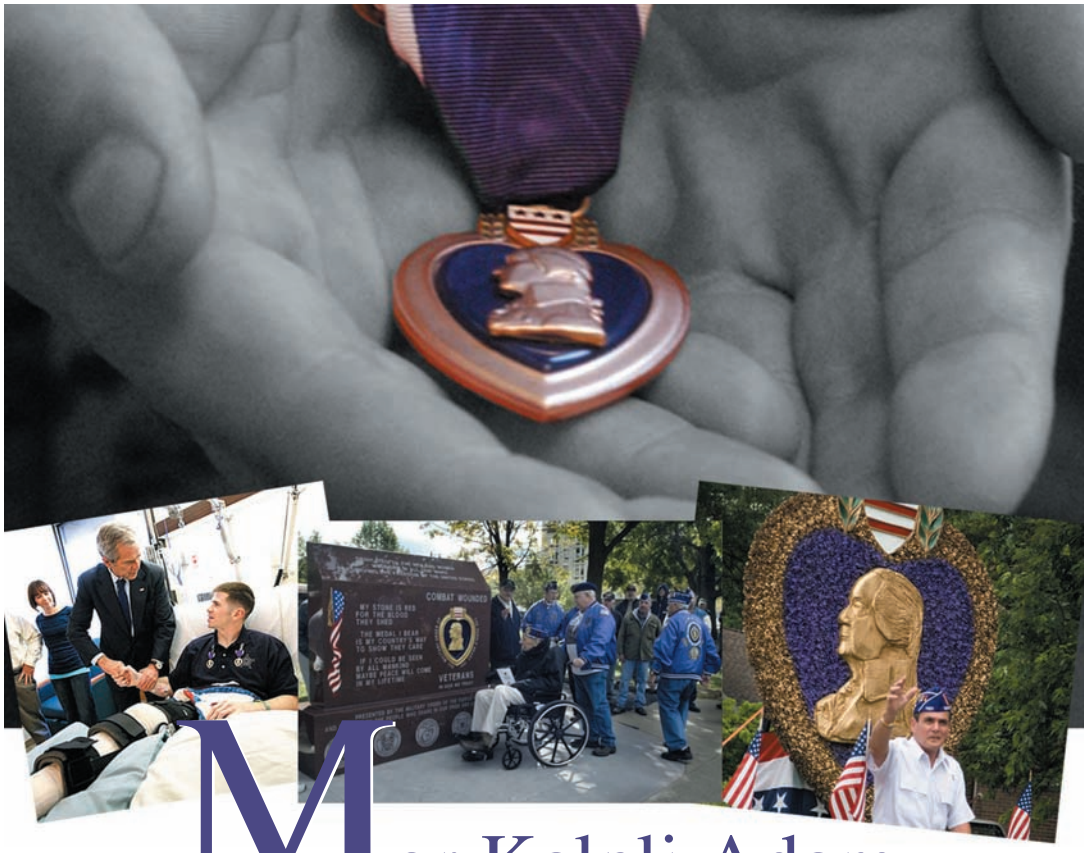
İspanya kralı, *savaşta kendisini yenen Napoleon Bonapart karşısında şöyle övündü:*

"Siz yalnızca para, altın ve toprak elde etmek için savaşırsınız" dedi. "Oysa biz, onur ve namus için savaşırız."

Onun bu sözleri karşısında Napoleon hiç kızmadı, aksine sakin bir biçimde, ona şöyle karşılık verdi:

"Doğru, söylüyorsunuz" dedi. "Kimin neye gereksinimi varsa, onun için savaşır."•

Adaletin *gecikmesi, adaletsizliktir.* ***Candar***

Mor Kalpli Adam

YAZAN: MEHMET ALİ KIŞLALI

Geçen hafta Amerika'da iken "bir otomobilin plakası" dikkatimizi çekti. Plakada "damga... mühür madalya gibi bir şey" vardı. Sonra "sürücüsüne" baktık madalyalıydı. Sürücü otomobilini park etti. Park yerindekiler ona "saygıyla, sevgiyle, tebessümle" bakıyorlardı.

Kimi de gidiyor "madalyalı adamın" elini sıkıyordu. Yanımızdakilere sorduk: "Bu adam kim? Bu madalya neyin nesi?" Dediler ki "Bu bir gazi... Yakasındaki de "Purple Heart".

Türkçesi "mor kalp". Askerlik görevini yaparken yaralananlara verilen madalya. Polis "mor kalpli" adama selam duruyor. Lokantadaki garson "mor kalpli" adama "en iyi masayı" gösteriyor. Bazı müşteriler de "mor kalpli" adamın yanına yaklaşıp, "Siz, bizim için savaştınız... Teşekkürler" diyor.

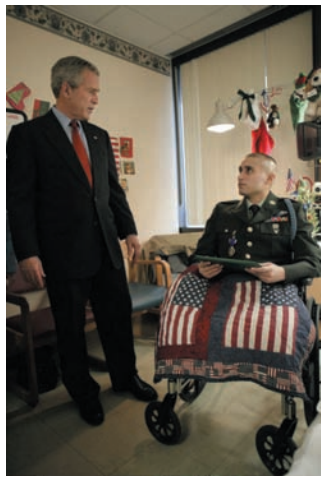
"Mor kalpli" adamla resim çektirenler bile var.

Türkiye'de sağımız, solumuz "gazi".

Ara, sıra gazetelerde bir röportaj yayımlanır...

Gülhane Hastanesi'ndeki gazilerle ilgili.

Sonra... Sonrasını bilmiyoruz. Bizim için yaralanan bu adamlar "ne yer, ne içerler?"

Eski başkan Bush, "Purple Heart" madalyalı bir gaziyle...

"Lokantaya gidecek" paraları var mı? Garson onlara "nasıl davranır?" Polis "selama durur mu?" Bilmiyoruz.

MADALYA... "Alt tarafı" teneke parçası. Maliyeti ne ki?

Ama "anlamı" para ile ölçülebilir gibi değil.

Sahi biz de "bizim için yaralanan" insanların yakalarına "böyle bir madalya" takıyor muyuz?

Bunu da bilmiyoruz.

Amerika'da "mor kalpli" adamla ilgilendik.

Öğrendik ki "asker emeklileri için" bir hastane vardır.

Ve bu hastanenin kapıları, "mor kalpli" adama, ömür boyu açıktır.

Amerika'da bazı "şehitlikler" mevcut. En bilineni Washington'daki Arlington Mezarlığı.

"Mor kalpli" adamın gömüleceği yer orası. Biz bu konu ile ilgilenince, yıllardır Amerika'da (Evansville) üniversite hocalığı yapan Mehmet Kocakülah "takvimi" gösterdi. Takvimde "önemli günler" işaretli. Bunlardan biri de "11 Kasım, Gaziler Günü." Her yılın 11 Kasım'ında bankalar, okullar, hükümet binaları kapalı. Her yerde "geçit törenleri" düzenleniyor.

Ve bütün ülke "mor kalpli" adama teşekkür ediyor. Hocanın eşi Amerikalı. Ondan rica ettik.

"Mor kalpli" adam ne yer, ne içer, nerede çalışır? Öğrenmesini istedik. Öğrendi...

"Purple Heart" madalyalı gaziler...

Eğer "gazi" çalışabilir durumdaysa, devlet ona mutlaka iş buluyor. Çalışamayacak durumdaysa, devlet onun bütün ihtiyaçlarını ömürboyu karşılıyor.

Amerika'da beyaz, siyah, kadın, erkek, zengin, fakir "herkes

eşit". Ama "mor kalpli" adam, "üstün insan". "Ayrıcalıklı." Onun sahip olduğu ayrıcalığa "Amerikalı parlamenter bile" sahip değil. Amerika'dan döneli yarın bir hafta olacak. Kafamız hâlâ "mor kalpli" adamda.

O "mor kalpli" adam, ülkesi için yaralandı. Ya bizim "gazilerimiz" ne için, kim için yaralandılar?

Ey gazi!.. Yakana bir madalya takamadık.

Madalyalı pek çok "Kurtuluş Savaşı Gazisi"ni ise bir dilim ekmeğe muhtaç ettik.

Amerikalı, 11 Kasım'da gazisine "şükranını" sundu.

Ey gazi, senden özür diliyoruz.

"Mor Kalpli Adam" tarifinin ülkemizdeki anlayışının tarifi şöyle:

"Bizim ülkemizde bu adamlara "Askerlik yan gelip yatma yeri değildir" diye cevap verilir. Otoritenin başındaki adamın çocuğu, yumurtalıklarındaki! rahatsızlıktan dolayı "askerlikten" muaf tutulur. Kısa bir zaman sonra kanser geçer ve evlilik yapar. Daha sonra kanser nimetini, askerlikte vakit kaybetmeyip iş hayatında başarılı şekilde yürüterek toplar.•

Radikal gazetesinden

Mahkemede *yargıç, sanığa kararı bildirdi:*

"Eşini, başına çekiçle vurarak öldürdüğün kesinleşmiştir."

Dinleyiciler arasından bir ses yükseldi:

"Yalancı adam..."

Yargıç bir süre durdu, sonra sesi duymamış gibi davranıp, sanığa suçunu bildirmeyi sürdürdü:

"Eşinden sonra kayınvalideni de başına çekiçle vurarak öldürdüğün de kesinleşmiştir."

Dinleyiciler arasından aynı ses yine yükseldi:

"Yalancı adam..."

Yargıç bu kez duymamış gibi davranmadı. Dinleyicilere döndü, mahkemede bağırılamayacağını anımsattıktan sonra, bağıran kişiye sordu:

"Sorununuz nedir?" dedi. "Neden hem de böyle yüksek sesle bağırıyorsunuz mahkemede?"

Dinleyiciler bölümündeki kızgın adam yargıçtan özür diledi, sonra da "Yalancı adam" diye bağırmasının nedenini açıkladı:

"Bu adamla tam onbeş yıl, yanyana evlerde komşuluk yaptık" dedi. "Kendisinden ne zaman bir çekiç istedimse, bana hep, 'Bizim evde çekiç bulunmaz' yanıtı vermişti."•

Memleketimden "tutuklama" manzaraları

YAZAN: VURAL SAVAŞ

Biraz sonra anlatacağım tutuklama manzaralarının yargı eliyle nasıl yaratıldığını anlayabilmeniz için, Fethullah Gülen'in bazı direktiflerini hatırlatmakta yarar var:

"Adliye'de, Mülkiye'de veya başka bir hayati müessesede bizim arkadaşlarımızın mevcudiyeti... gelecek adına o ünitelerde garantimiz-dir... 'Erken vuruş' diyeceğim çıkışlar yapmayın. Zayiata meydan verilmemeli... Temkinli yürümeli ki, geriye adım atmayalım... Bütün anayasal müesseselerdeki kuvveti cephemize çekinceye kadar her adım erken sayılır.

... İcabında mahkemelerin altını üstüne getireceksin, avucuna alacaksın... Önemli olan mahkum ettirmektir. Avukat tutacaksınız, hakim kiralayacaksınız..."

Davetiye tebliğ edilseydi, geleceğinden kuşku duyulacağına dair hiçbir emare bulunmamasına rağmen; (F) Tipi Örgüt'ün rahatsızlık duyduğu her kişi gibi, Mehmet Haberal da zorla evinden alındı, İstanbul'a götürüldü.

"Şubat Soğuğu", Ergenekon Soruşturmalarından önce STV'de yayınlanan bir dizi filmdi. Bülent Arınç'ın "Dizide beni en çok etkileyen kişi" dediği ve Fethullah Gülen'i canlandırdığı herkesçe bilinen Tahir Mutlu'ya, dizinin son bölümünde bir çocuk soruyor "Şimdi her şey bitti mi?", Tahir Mutlu'nun cevabı şöyle: "Hayır, her şey asıl şimdi başlıyor!"

Türkiye Cumhuriyeti'ni bir "Korku İmparatorluğu" haline getiren süreç; devlet güvenlik mahkemelerinin kapatılmasından sonra, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250 ve 251'inci maddesine

konulan hükümlerle, Ergenekon Soruşturması kapsamında olan suçlar dahil Türk Ceza Kanunu'nda yazılı bazı suçlara bakmak üzere bazı ağır ceza mahkemelerine özel yetki verilmesi ve bu mahkemelere özel yetki verilen savcıların, AKP hükümetleri zamanında atanmasıyla başladı.

Adliye'de halen görev yapan meslektaşlarımın feryadı, daha o zaman bize kadar ulaştı: "Eyvah! (F) Tipi Örgüt, Adliye'de etkili olmak istediği en önemli yerlere ulaştı."

Artık, 250'nci madde kapsamındaki suçlara ilişkin davaları ancak özel yetki verilen savcılar açabiliyor. Arama, tutuklama, telefon dinleme gibi hakim tarafından verilmesi gereken kararlar, özel yetkili mahkeme hakimlerinden biri tarafından verilebiliyor. İtirazları inceleme, yargılama yapma, sanıkları cezalandırma veya beraat ettirme yetkisi, bu suçlara ilişkin olarak özel yetki verilmiş Ağır Ceza Mahkemesi'ne ait...

Özel yetki verilmiş hakim ve savcıların yaptıkları hukuka aykırı işlemler hakkında; Bilgi Yayınevi'nce yayınlanan "Hukuk (!) ile Aldatmak" ve "Yüce Divan Dosyası" adlı iki eser yazdığımdan, o konulara tekrar değinmeyeceğim.

Ancak "Hukuksuzluğun böylesi dünyada görülmemiştir" dedirtecek bir örnek olayı, değerli Rektör Mehmet Haberal'ın tutuklanması olayını bilginize sunmakla yetineceğim:

Davetiye tebliğ edilseydi, geleceğinden kuşku duyulacağına dair hiçbir emare bulunmamasına rağmen; (F) Tipi Örgüt'ün rahatsızlık duyduğu her kişi gibi, Mehmet Haberal da zorla evinden alınır İstanbul'a götürülür.

Mehmet Haberal'ın ifadesinin bizzat savcı tarafından alınması lazımdı. Ancak Ergenekon Savcıları, görevlerini kötüye kullanarak, üç gün müddetle ifadesini polislere aldırıp, kendisini perişan hale koydular.

Kendisini uğurlamaya önceki Cumhurbaşkanlarımızdan Süleyman Demirel de gider. Bence bu, hem bizde az görülen bir "vefa" örneği ve hem de dünya çapında bir bilim adamına yargı eliyle yapılan saygısızlığı protesto eylemidir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 251'inci maddesi gereğince, Haberal'ın ifadesinin bizzat savcı tarafından alınması lazım. Ancak Ergenekon Savcıları, görevlerini kötüye kullanarak, üç gün müddetle ifadesini polislere aldırıp, kendisini perişan hale koyarlar. Sonradan kendisini 5 metrekarelik, penceresinde cam yerine sac levha olan bir hücreye de kapatmaya kalkıştıkları ve Haberal'ın "Bana katillere yapılan muameleyi mi yapıyorsunuz?" diye feryat etmek zorunda kaldığını da öğrenmiş bulunuyorum.

Sonrası Hürriyet yazarı Yalçın Doğan'ın köşe yazısına da konu oldu:

Tutuklama talebiyle sevk edildiği hakim önünde sorgusu devam ederken olanları, önceki Bakanlardan Yaşar Okuyan şöyle anlatıyor: "Adliye'de kafetaryada hep birlikte bekliyoruz. Birkaç TV kanalı açık. Baktık Fethullahçıların kanalı (STV) altyazı geçiyor. 'Mehmet Haberal tutuklandı.' Oysa biz ordayız. Avukatlara sorduk, 'Haberal şu anda sorguda' dediler. Yarım saat sonra tutuklama kararı açıklandı.

İ. Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sağlık Kurulu'nun 6. 5. 2009 tarihli ve 2331 sayılı raporuna göre, bunalım geçiren Mehmet Haberal "ağır anksiyeteli depresyon" tanısıyla yatırıldığı hastanede; bu tanının tetiklediği kalp rahatsızlığı nedeniyle operasyona alınır, on gün kadar yoğun bakımda kalır. Halen de hastanede tedavisi devam etmektedir.

Mehmet Haberal'ın avukatlarının tutukluluk halinin kaldırılması için yaptığı talep, İstanbul 14'üncü Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1. 6. 2009 günlü ve oyçokluğu ile verilen kararıyla reddedilir. Karara karşı oy yazısı yazan Başkan Erkan Canak şöyle diyor: "... Deliller toplanmış ve bu arada şüpheli ağır sağlık sorunları nedeniyle tedavi altına alınmıştır. Dosyaya şüpheli lehine yeni deliller girmiştir... Dünya çapında bir bilim adamı olduğundan, kaçma ve delilleri kararma şüphesi bulunmaması nedeniyle... TAHLİYESİ GEREKİR."

Merak edip, İstanbul'da görevli bazı meslektaşlarıma sordum: "Başkan'ın bu kadar haklı görüşünü, size göre iki üye neden kabul etmemiş?" Anlatmaya başladılar: "Üyelerden biri ilk tutuklama kararını veren hakim... Diğerinin kardeşi halen görev yapan bir vali..." Yüreğim burkuldu, "Gerisini anlatmayın" dedim.

Bu arada göz yaşartıcı bir olay cereyan eder. Prof. Dr. İhsan Doğramacı, ilerlemiş yaşına rağmen, tekerlekli sandalyeyle Mehmet Haberal'ı ziyarete gider. Çevresini saran bilim adamlarına: "Bu talebimi hakimlerimize iletin. Mehmet Haberal'ın bu memlekete yapacağı daha çok hizmetler var. Benim yaşım ilerledi. Onu serbest bıraksınlar, bu yatağa beni yatırsınlar."

Ergenekon soruşturmaları başladığından beri, ben dahil pek çok hakimlik ve savcılık yapmış kişi, "Ben hakimim" veya "Ben savcıyım" demekten utanmaya başladılar. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelerine sesleniyorum. Gereğini yapmak ve mesleğimizin onurunu kurtarmak size düşer.•

Sözcü gazetesinden

The Washington Post

Susan Brooks Thistlethwaite
Profesör, Chicago Teoloji Fakültesi
Chicago Teoloji Fakültesi'nin eski başkanı (1998-2008),
Amerikan Gelişimi Merkezi Kıdemli Üyesi.

23 Nisan 2009 tarihli yazı

Dini Kıyafetler içindeki Totaliterler

Hiçbir ulus dini kurallar ya da kurumlar tarafından yönetilmemelidir; çünkü dini hukukun olduğu yerde hem sivil hem de dini çeşitlilik yok olur. Ulusal dini hukuk gerçek demokrasiyi imkansız kılar. Totalitarizm kaçınılmaz sonuçtur. Thomas Jefferson "rahibin gücü ile prensin gücünün" biraraya geldiğini bunun gereğinden fazla güç olduğu konusunda uyarmıştı. Gecenin gündüzü izlediği gibi siyasi totalitarizm de toplumda dini hukukun yerleşmesini izler. Konu kimi yönlerden aslında din ile ilgili bile değil. Din, güç kazanmak ve siyasi kazanç için kullanılmak üzere manipüle edilebilir. Pakistan'daki Müslüman imamlar İslam dininin gücünü siyasi güç elde etmek için kullanıyorlar. Tehlikeliler, şiddet dolular ve bir "barış anlaşması" imzaladıklarında bunu nihai hedefleri olan Pakistan'a hakim olmaya giden yolda alaycı bir adım olarak yaptılar. Taliban, dinci aşırıcıların "sert güç" yaklaşımına bir örnektir. Geçtiğimiz haftayı Türkiye'de geçirdim ve "yumuşak güç" kisvesi altında dini-siyasi aşırıcılık ile karşılaştım. 2002'de ekonomik durgunluk ve siyasi yozlaşmanın getirdiği ülke çapındaki memnuniyetsizliğin rüzgarını arkasına alan İslamcı parti, AKP, sayısız partinin zorunlu olan yüzde 10 barajını geçememesi ile meclisteki sandalyelerin üçte ikisini aldı ve yalnızca oyların üçte birini alarak iktidara geldi.

Seçim sürecinde İslami görüşlerini ılımlılaştıran Recep Tayyip Erdoğan başbakan oldu. Şimdi ise laik muhalefeti yok etmek ve Türkiye'de dini hukuku yerleştirmek için uzun vadeli bir stratejiyi takip etmekte.

Seçim sürecinde İslami görüşlerini ılımlılaştıran Recep Tayyip Erdoğan başbakan oldu. Şimdi ise laik muhalefeti yok etmek ve Türkiye'de dini hukuku yerleştirmek için uzun vadeli bir stratejiyi takip etmekte.

Erdoğan'ın hükümeti medya, yargı ve bankacılık sisteminin bağımsızlığını ciddi bir biçimde zayıflattı ve üniversite yerleşkelerinde dini kıyafetleri yasaklayan uzun süredir var olan kuralları kaldırdı. Şimdi ise ülkenin laik tarihini değiştirmek için okul kitaplarını baştan yazmaya çalışıyor. Benim gözlemim 10 yıldan uzun bir sure önce Türkiye'yi ziyaret ettiğim zamana göre çok daha fazla Türk kadınının başörtüsü taktığıdır. Bir Türk iş adamının üniversite çağındaki kızının gözlemlerinden aktardığı gibi "Aklına başörtüsü takmak istiyorlar". Kızını üniversite öğrenimini tamamlaması için Amerika Birleşik Devletleri'ne göndermeyi düşünüyor.

Erdoğan'ın hükümeti, üniversite yerleşkelerinde dini kıyafetleri yasaklayan uzun süredir var olan kuralları kaldırdı. Şimdi ise ülkenin laik tarihini değiştirmek için okul kitaplarını baştan yazmaya çalışıyor.

Şu anda Türkiye'de, adı Türk halkının mitolojik kökeninden gelen, "Ergenekon" adında geniş çaplı bir "soruşturma" devam etmekte. Artık Ergenekon mevcut hükümeti devirmek için olan sözde plana verilen ad. Türkiye'deyken görüştüğüm mevcut hükümetin muhalifleri bu sözde soruşturmanın aslında İslamcı partinin siyasi rakiplerini yok etmek için bir kılıf olduğuna inanıyorlar.

Geçtiğimiz pazartesi günü 39 itibarlı Türk entelektüeli ve akademisyeni İstanbul'da gözaltına alındı ve akabinde uluslararası üne sahip organ nakli cerrahı olan, Başkent Üniversitesi'nin kurucusu ve Rektörü Profesör Mehmet Haberal'ın da aralarında bulunduğu 8 kişi de tutuklandı. Gözaltına alınan ve sorgulananların arasında yoksul ailelerden gelen kızlar için bir burs kurumu kuran ve yöneten Profesör Türkan Saylan da bulunmaktaydı. Profesör Saylan gözaltına alınırken evi ve onbinlerce kıza eğitim sağladığı inanılan kurumunun ofisleri de polis tarafından basıldı. Profesör Haberal'ın tutuklanması ve Profesör Saylan'ın sorgusu ülkede büyük tepkiye yol açtı. Cumartesi günü yaklaşık 11 bin kişi

bu tutuklamalar ve gözaltılara karşı Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün mozolesinde gösteri yaptı.

Aynı zamanda bir kanser hastası olan Profesör Saylan sorgulama için götürülürken "Ne Şeriat, ne darbe" diye bağırdı. Şeriat, İslam dininde hukuk anlamına gelmektedir. Bu slogan ve Atatürk'ün fotografı bulunan rozetlerin takılması mevcut İslami yönetimin Türkiye'nin laik demokrasisine olan tehdidin giderek belirginleştiğinin bir göstergesidir.

Tutuklanmasından sonra Profesör Haberal bir kalp sorunu yaşadı ve hastaneye kaldırıldı. Tutuklanmasının zamanlaması ABD ve 60'tan fazla diğer ülkeden birçok organ nakli uzmanının katılımı ile İstanbul'da gerçekleşen pediatrik organ nakli ile ilgili bir uluslararası toplantıya da katılımı ve burada yapacağı önemli konuşmayı engelledi. Profesör Haberal, daha önce Türkiye cumhurbaşkanlığına aday olmayı reddetmiş, Türkiye'nin önde gelen bilim ve eğitim insanlarından biridir.

Türkiye'nin laik cumhuriyetini devirmek için uygulanan "yumuşak güç" yaklaşımı AKP'nin son yerel seçimlerde oy kaybetmesi ile küçük bir sekteye uğramıştır. İki yıl içerisinde ulusal seçimler olacaktır. Önde gelen entelektüellerin gözaltına alınmaları ve tutuklanmaları siyasi muhalefeti korkutacak mı, yoksa güçlendirecek midir? Türkiye'de yakın bir zamanda yapılmış olan kamu yoklaması anketinde yanıt verenlerin yalnızca yüzde 30'u bugün seçimler olsa AKP'ye oy vereceklerini ifade ettiler.

Pakistan'da İslam hukuku isteyenler şiddet yanlısı ve aşırıcı. Çok barizler. Türkiye'de İslam hukuku isteyenlerin taktikleri ise daha kurnazca... Bu onları daha az tehlikeli kılmıyor. Hatta "gizli" yaklaşım uzun vadede daha tehlikeli olabilir.•

Afrika'nın *uçsuz bucaksız topraklarında ilkbahar yağışlarıyla oluşup yaz sıcağında yok olan geçici göller vardır.*

İşte bu göllerin oluşumuna tanık olan yerlilerin bir sözü:

"Sular yükselince balıklar karıncaları yer, sular çekilince de karıncalar balıkları..."

Yani üstünlük bugün karıncadaysa yarın balığa geçebiliyor, ya da tam tersi...

Karınca ya da balık olmanın sağladığı üstünlüğe sevinmek kendimizi kandırmaktan öte bir anlam taşımıyor; çünkü kimin kimi yiyeceğini gerçekte suyun hareketi belirliyor.•

Başkent Üniversitesi Öğrenciliği'nden
Türkiye'ye Hizmet Görevine...

1800 Aydınımız
Göreve Başladı

Başkent Üniversitesi'nin kurucusu ve rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal, üniversitenin ilk mezuniyet töreninde kendi başlattığı ve her yıl sürdürdüğü "Başkent Üniversitesi'ne özgü hesap verme" geleneğini bu yıl zorunluluk nedeniyle, yasaların ördüğü duvarların arkasından verdi.

Bir mezuniyet törenine ilk kez şahsen katılamadığı için, bu katılımını yalnızca "Hesap verme konuşması"yla yerine getirebilen Rektör Prof. Dr. Mehmet Haberal, bu yıl yaptığı "Hesap verme konuşması"nın derinliklerinde, aslında kendi hesap soruyordu.

İşte konuşmasından kısa bir bölüm:

"Her yıl mezuniyet töreninde ben çıkıp HESAP veririm. Ama bu hesap, ne devlet bütçesinin trilyonlarının hesabı ne de devlet bankalarının milyon dolarlarının hesabıdır.

"Bu hesap, BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ ve ona bağlı kurmuş olduğumuz kurumlarda çalışan binlerce değerli arkadaşımızın ALIN TERİNİN HESABIDIR.

"Bu yıl bu HESABI, SUÇSUZLUĞUN 'SUÇLULUK''' olarak kabul edildiği, başka bir deyişle, devlete hizmetin CEZASIZ kalmayacağını adeta ispat etmeye çalışan zihniyetlerin İŞGAL ettiği makamlarda, BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ'NE YAKIŞIR şekilde verdim. "Çünkü her zaman hedefim ve görevim DEMOKRASİ ve HUKUK KURALLARI içerisinde ülkemi YÜKSELTMEK ve YÜCELTMEK olmuştur.

Temenni ederim ki, HER KURUM, BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ gibi HESABINI VEREBİLSİN."

Diplomalarını almak için bekleyen bu yılın 1800 mezunu, Rektör Haberal'ın konuşmasının bu bölümünde ayağa kalktılar ve onun bu sözlerini, dikkat çekici uzunlukta bir süre coşkuyla alkışlayarak onayladılar.

Öğrencilerin binlerce aile bireyi ve davetliler, yeni mezunların bu davranışını görünce kendileri de ayağa kalktılar ve "çocukları"nın başlattığı uzun süreli alkışlara onlar da aynı coşkuyla katıldılar.

Aynı davranışı öğrenciler, aile bireyleri ve davetliler, törende Atatürk'ün Türk Gençliği'ne seslenişi okunurken, şu bölümden sonra da yinelediler:

"Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar, gaflet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhid edebilirler"

Başkent Üniversitesi'nin, 44'ü Hipokrat Yeminli "genç doktor" olan 1800 öğrencisi, bu örnek davranışlarıyla "öğrencilik yaşamları"nın son, "ülkenin görev başındaki aydınları" kimlikleriyle de ilk sorumluluklarını yerine getiriyorlardı.

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın tıp fakültesi yemin töreninde ve mezuniyet töreninde yaptığı konuşmaların tümü ilerideki sayfalarımızda ➤

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ mezuniyet töreni konuşması

Değerli konuklar, değerli öğretim üyesi arkadaşlarım, değerli velilerimiz, sevgili öğrencilerimiz,

Üniversitemizin 2008-2009 eğitim yılı mezuniyet törenine hoş geldiniz. Hepinizi en içten duygularımla selamlıyor, bu gurur gününü bize yaşatan değerli öğretim üyelerimizi, fedakâr velilerimizi ve ülkemize önemli katkı sağlayacaklarına inancım ve güvenim tam olan genç temsilcilerimizi içtenlikle kutluyor hepinize teşekkür ediyorum.

Değerli konuklar,

Her yıl mezuniyet törenimizde ben çıkıp HESAP veririm. Ama bu hesap ne devlet bütçesinin trilyonlarının hesabı ne de devlet bankalarının milyon dolarlarının hesabıdır.
Bu hesap BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ ve ona bağlı kurmuş olduğumuz kurumlarda çalışan binlerce değerli arkadaşımızın ALIN TERİNİN HESABIDIR.

Bu yıl bu HESABI SUÇSUZLUĞUN "SUÇLULUK" olarak kabul edildiği, başka bir deyişle devlete hizmetin CEZASIZ kalmayacağını adeta ispat etmeye çalışan zihniyetlerin İŞGAL ettiği makamlarda BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ'NE YAKIŞIR şekilde verdim.

Çünkü her zaman hedefim ve görevim DEMOKRASİ ve HUKUK KURALLARI içerisinde ülkemi YÜKSELTMEK ve YÜCELTMEK olmuştur.

Temenni ederim ki HER KURUM
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ gibi HESABINI VEREBİLSİN.

Değerli konuklar her zaman bu güzel ülkemizi yokluklardan kurup bize emanet eden ATATÜRK, ARKADAŞLARINI, ve AZİZ ŞEHİTLERİMİZİ şükran ve rahmetle anıyorum, çünkü ülkesi ve istiklali olmayanın ne ikbali ne de istikbali olur.

Onun için benim en baştaki görevim ülkeme sahip çıkmak onu korumak ve kollamaktır.

Değerli öğretim üyesi arkadaşlarım, bir yıl boyunca yoğun çalışarak bu güzide öğrencilerimizi ülkemize kazandırdığınız için sizlere teşekkür ediyor, DAHA ÇOK çalışmanızı istiyorum. Çünkü SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA PRİM ÖDEME sıralamasında BEŞİNCİLİK, hedefi KALİTE olan BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ'ne YAKIŞMAZ.

Saygıdeğer velilerimiz, bizlere güvenerek çok değerli çocuklarınızı BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ'NE emanet ettiğiniz için sizlere de çok teşekkür ediyorum. Elbet ki bugün bizler gibi sizler de çok gururlu ve mutlusunuz.

Sevgili öğrenciler, aslında size ülkemize yeni ve güçlü enerjiler katacak genç arkadaşlarım demem daha doğru olacak. İnanıyorum ki BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ'NDE ülkemizin geleceğine önemli katkı sağlayacak bilgi donanımına sahip oldunuz. Unutmayın ki hepimizin BİRİNCİ görevi daha çok çalışarak ülkemizi ATATÜRK, Cumhuriyetimizin ilkeleri ve demokrasi kuralları doğrultusunda yükseltmek ve yüceltmektir. Yalnız, biliniz ki, İNANÇLARINI, SÖZDE İLKELERİNİ ve HUKUK KURALLARINI dahi kendi ikbal ve istikballeri uğrunda ARAÇ olarak kullananların sayısı maalesef son zamanlarda ve her KADEMEDE yoğun bir şekilde artmaktadır. İşte ülkemiz için gerçek tehlike bana göre buradadır.

Sizleri en içten duygularımla kutluyor daha başarılı olmanızı bekliyorum.

SİZLERLE GURUR DUYUYORUM,
YOLUNUZ AÇIK OLSUN.

Prof. Dr. Mehmet HABERAL
Rektör

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Başkent Üniversitesi TIP FAKÜLTESİ 2009 Yılı mezunları için yaptığı konuşma

Değerli konuklar, değerli öğretim üyesi arkadaşlarım, değerli velilerimiz, sevgili öğrencilerimiz,

Değerli konuklar üniversitemiz ve tıp fakültemiz bugün yani 2008-2009 eğitim yılı sonunda yine onurlu bir gün yaşıyor.

Bugünü bizlere yaşatan değerli öğretim üyesi arkadaşlarıma, fedakâr velilerimize ve bugün hekimliğe ilk adımı atacak gençlerimize ki artık onlara doktor arkadaşlarım diye ilirim içtenlikle teşekkür ediyorum. Bu gurur ve mutluluk hepinizin eseridir.

Değerli genç doktor arkadaşlarım, bugün formanızı giyerek, stetoskopunuzu alarak ve HİPOKRAT YEMİNİ yaparak, hekimlik mesleğine başlıyorsunuz.

Mensubu olduğunuz meslek dünyada insanlık için çok özel ve ULVİ bir meslektir.

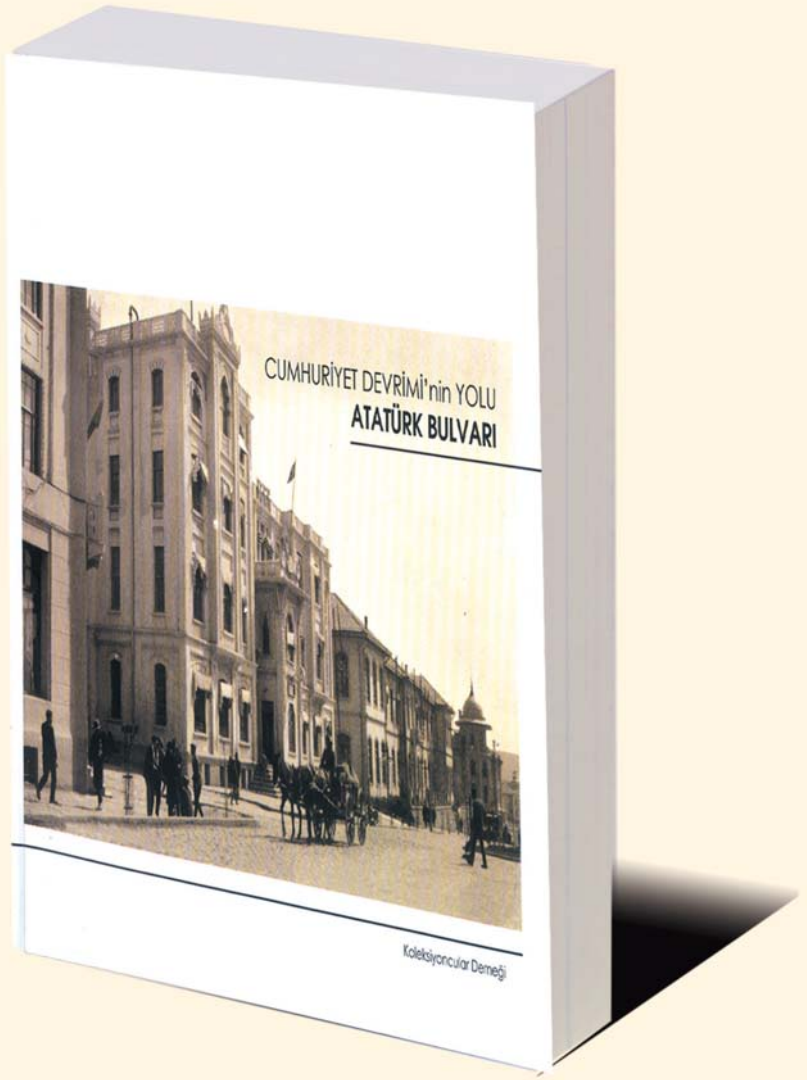
Hastanız karşınıza gelir ve size "Doktor, yukarıda YÜCE ALLAH, aşağıda siz" der. İşte değerli genç arkadaşlarım sizden talebim her zaman bu ULVİYETE layık olmanızdır.

Unutmayın HASTALAR OLDUĞU İÇİN BİZ HEKİMLER VARIZ.

Sizleri içtenlikle kutluyor, üstün başarılarınızı bekliyorum.

YOLUNUZ AÇIK OLSUN.

Prof. Dr. Mehmet HABERAL
Rektör

İSTEME ADRESİ:
KOLEKSİYONCULAR DERNEĞİ
TEL. / FAKS: (0312) 467 5012

Dostlarından Haberal'a Mesaj Var

Yurtdışındaki çalışma arkadaşlarının,
Prof. Dr. Mehmet Haberal'a gönderdikleri
"Dayanışma mesajları"nın bir bölümü,
ilerideki sayfalarımızda…

Sevgili Mehmet,

Bilim ve insani çalışmalarına geri dönmeni dört gözlebekliyoruz.

Dr. Jeremy Chapman
Dönem Başkanı, Dünya Organ Nakli Derneği
Akut Girişimsel Tıp ve Böbrek Hastalıkları Bölümü Sorumlusu
Westmead Hastanesi, Nefroloji Ana Bilim dalı

Sevgili Mehmet,

Endişe duymamıza rağmen adaletin yerini bulacağından ve organ naklı alanında bir lider olarak görevine devam edeceğinden eminiz.

Prof. Dr. Gerhard Opelz
Seçilmiş Başkan, Dünya Organ Nakli Derneği
Organ Nakli ve İmmunoloji Ana Bilim Dalı
İmmunoloji Enstitüsü,
Heidelberg Üniversitesi

Sevgili Mehmet,

İçinde bulunduğun kötü durumdan hepimiz endişe duymaktayız, ama hepimiz eminiz ki bu durum geçicidir. Sadece bizim ülkemizde ve bölgemizde değil uluslararası alanda organ nakli konusunda çok önemli bir figürsünüz. Tüm organ nakli toplumu en kısa sürede ve sağlıklı olarak geri dönmeni istiyor..

Prof. Dr. Nicholas L. Tilney
Eski Dönem Başkanı, Dünya Organ Nakli Derneği
Harvard Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Araştırma Laboratuvarı Sorumlusu
Baş Cerrah ve Sorumlu, Organ Nakli Araştırma Merkezi
Brigham & Women's Hastanesi

Sevgili Mehmet,
Her zaman aklımda olduğunu ve tüm meslektaşlarının en iyi dileklerini ve ilgilerini gönderdiğini bildirmek isterim. Beraber olabileceğimiz zamanı iple çekmekteyiz. Senin liderliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Lütfen kendine iyi bak; bu zor zamanlarda bile İstanbul Deklarasyonu'na göstermiş olduğun ilgi ve destek için teşekkür ederim..

Prof. Dr. Francis L. Delmonico
Tıp İlişkileri Koordinatörü, Dünya Organ Nakli Derneği
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı,
Harvard Tıp Fakültesi Tıp Direktörü,
New England Organ Bankası Fahri Profesör,
Massachusetts General Hastanesi

Sevgili Mehmet,
Kendine iyi baktığını ve en kısa sürede çok önemli çalışmalarına geri döneceğini umuyorum. Düşüncelerimizdesin.
Saygılarımla,

Prof. Dr. Ron Shapiro,
Kıdemli Haznedar, Dünya Organ Nakli Derneği
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı,
Pittsburgh Tıp Merkezi
Thomas E. Starzl Organ Nakli Enstitüsü

Mehmet,

Durumundan üzüntü duymaktayım. Cleveland Clinic (organ naklı dahil tüm birimler) bu zor zamanlarında senin yanındadır. Umarım kısa sürede çözüm bulunur. En kısa sürede görüşmek dileğiyle. Saygılar,

Dr. John Fung
Genel Sekreter, Dünya Organ Nakli Derneği
Organ Nakli Merkezi Sorumlusu
Cleveland Kliniği Merkez Kampus

Sn. Prof. Haberal

İçinde bulunduğun durumun mümkün olan en kısa sürede çözüleceğini umuyorum. Lütfen kendine iyi bak ve senin için ve içinde bulunduğun durum için yardımcı olabilecek bir şey gerekiyorsa lütfen bana bildir. Saygılarımla,

Frank Lindo Verissimo
Üyelik Hizmetleri Müdürü,
Dünya Organ Nakli Derneği

Mehmet,

Hastalarınız ve transplantasyon toplumu için yaptığın önemli çalışmalarına bir an önce geri dönmeni umuyorum.
Saygılarımla,

Prof. Dr. Megan Sykes
Başkan Yardımcısı, Dünya Organ Nakli Derneği
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı,
Harvard Tıp Fakültesi

Sn. Dr. Haberal,

Bu zor zamanda her zaman aklımızdasın ve seni en kısa sürede aramızda görmeyi umuyoruz. Sana cesaretli ve umutlu olmanı diliyoruz.
Saygılarımla,

Catherine Parker
Proje Müdürü, Dünya Organ Nakli Derneği

Sevgili Mehmet,

Bu zor zamanlarda hepimiz yanındayız ve cesaretinizi ve umudunu yitirmemeni diliyoruz. Ayrıca, ISG adına bu sorunların en kısa sürede çözülmesini diliyorum.

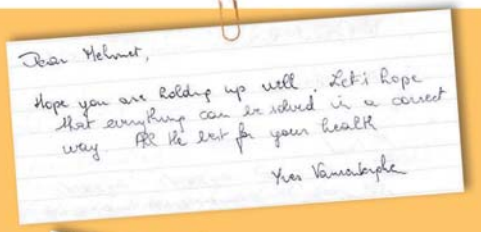
Prof. Dr. Pierre A. Clavien
Avrupa Temsilcisi Konsey Üyesi,
Dünya Organ Nakli Derneği,
Genel Cerrahi ve Organ Nakli Ana Bilim Dalı Başkanı,
Zürih Üniversitesi

Sevgili Mehmet,

Umarım iyisindir. Herşeyin doğru bir şekilde çözülmesini dileyelim. Sağlığına tekrar kavuşman dileğiyle.

Dr. Yves Vanrenterghem
Avrupa Temsilcisi Konsey Üyesi,
Dünya Organ Nakli Derneği
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı,
Katholieke Universiteit Leuven

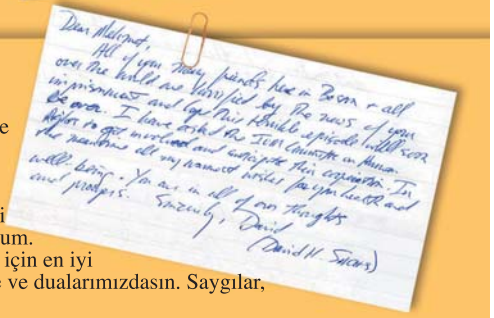

Sevgili Mehmet,

Boston'da ve tüm dünyadaki arkadaşlarım hapsedilmeniz konusunda dehşete kapılmış durumdayız ve bu korkunç dönemin en kısa sürede sona ereceğini umuyoruz. IOM ve İnsan Hakları Komitesinin bu konuyla ilgilenmelerini talep ettim ve ilgileneceklerini umuyorum. Bu süre içinde, sağlığın ve mutluluğun için en iyi dileklerimi sunarım. Düşüncelerimizde ve dualarımızdasın. Saygılar,

Prof. Dr. David H. Sachs
Kuzey Amerika Temsilcisi Konsey Üyesi, Dünya Organ Nakli Derneği,
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı, Harvard Tıp Fakültesi,
Organ Nakli Biyolojisi Araştırma Merkezi Sorumlusu,
Massachusetts General Hastanesi

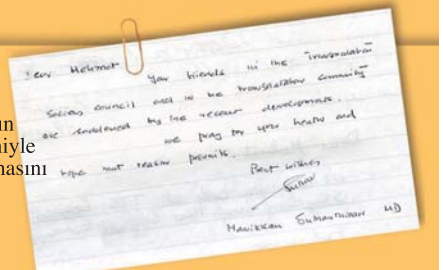

Sevgili Mehmet,

Organ Nakli Derneği Konseyi'nde ve transplantasyon toplumumundaki arkadaşların yakın zamanda meydana gelen olaylar nedeniyle büyük üzüntü içindedir. Sağlının yerinde olmasını ve mantığın zafer kazanacağını umuyoruz.

Prof. Dr. Manikkan Suthantiran
Kuzey Amerika Temsilcisi Konsey Üyesi,
Dünya Organ Nakli Derneği,
Biyokimya & Genel Cerrahi Profesörü,Weill Cornell Tıp Fakültesi

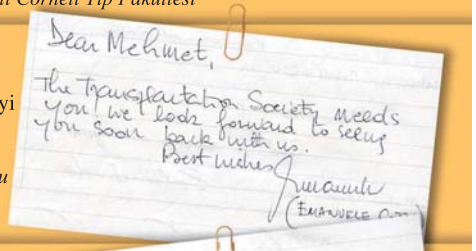

Sevgili Mehmet,

Organ Nakli Derneği'nin sana ihtiyacı var! En kısa sürede seni aramızda görmeyi umuyoruz. En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Emanuele Cozzi
Avrupa Birliği XENOME Projesi Sorumlusu
Genel Cerrahi ve İmmunoloji Profesörü
Padua Üniversitesi

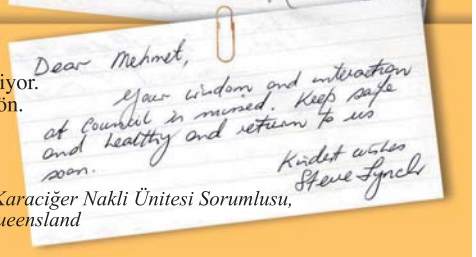

Sevgili Mehmet,

Bilgeliğin ve etkileşimin konseyde özleniyor. Kendine iyi bak ve bir an öncearamıza dön. En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Stephen Lynch
Okyanusya Temsilcisi Konsey Üyesi,
Dünya Organ Nakli Derneği, Queensland Karaciğer Nakli Ünitesi Sorumlusu,
Princess Alexandra Hastanesi, Brisbane,Queensland

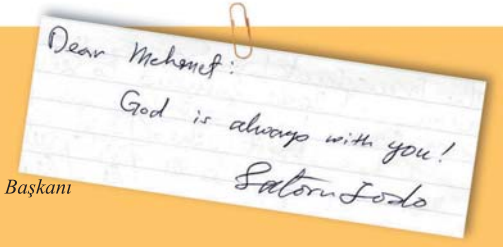

Sevgili Mehmet,

Tanrı hep yanında olacak!

Prof. Dr. Satoru Todo
Asya Temsilcisi Konsey Üyesi,
Dünya Organ Nakli Derneği
Birinici Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı Başkanı
Hokkaido Üniversitesi, Tıp Fakültesi

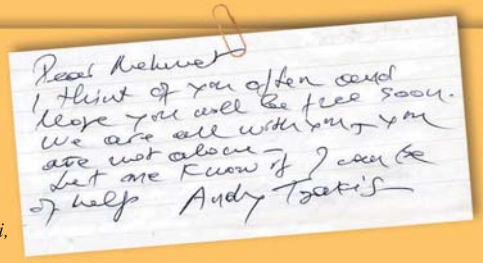

Sevgili Mehmet

Her zaman aklımdasın ve en kısa zamanda özgürlüğüne kavuşmanı diliyorum. Her daim seninleyiz, yalnız değilsin. Yardım edebileceğim herhangi bir konu varsa lütfen haber ver.

Dr. Andreas G. Tzakis
Kuzey Amerika Temsilcisi Konsey Üyesi,
Dünya Organ Nakli Derneği
Organ Nakli Hizmetleri Sorumlusu
Broward General Tıp Merkezi

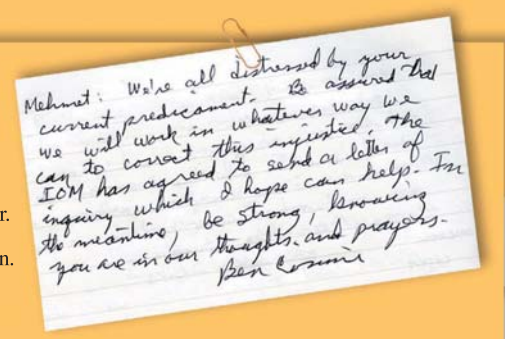

Mehmet;

İçinde bulunduğun bu tatsız durumdan hepimiz çok rahatsızız. Bu adaletsizliği düzeltmek için her türlü girişimde bulunacağımızdan emin olabilirsin. IOM bir sorgu mektubu göndermeye karar vermiştir, umarım bir yardımı olur. Bu süreçte güçlü kalmaya çalış, her zaman aklımızda ve dualarımızdasın.

Prof. Dr. A. Benedict Cosimi
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı,
Harvard Tıp Fakültesi,
Adacık ve İnce Bağırsak Nakli Programi Sorumlusu,
MassachusettsGeneral Hastanesi

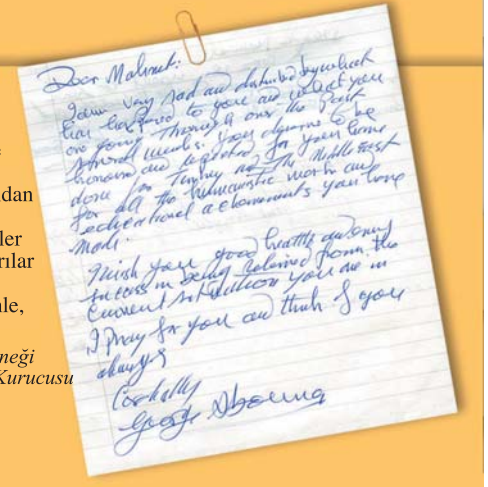

Sevgili Mehmet,

Sana olanlar ve başından geçen bu olaylar nedeniyle çok üzgünüm.Türkiye ve Orta Doğu için yaptıklarından, tüm insani çalışmaların ve eğitim başarılarından ötürü onurlandırılmalı ve saygı duyulmalısın. Sağlığının iyi olmasını diler bu tatsız durumdan kurtulman için başarılar dilerim. Senin için dua ediyorum ve her zaman aklımdasın. En iyi dileklerimle,

Dr. George Abouna
Eski Başkan, Orta Doğu Organ Nakli Derneği
Foothill Hastanesi, Böbrek Nakli Ünitesi Kurucusu
Philadelphia

Profesör Haberal,

Bu saçma sapan suçlamayı duyunca çok üzüldüm ve çalışmalarının aksadığını öğrenince üzüntüm daha da arttı. Desteğimi kabul etmeni ve üretken çalışmalarınıza hızla geri dönmenizi dilerim. En iyi dileklerimle,

Dr. Michael Cecka
Klinik Araştırma Sorumlusu
UCLA Immunogenetik Merkezi

Mehmet,

Sağlık sorunlarını ve siyasi problemleri duyunca çok üzüldüm. İyi olmanı ve evine bir an önce dönmeni umut ediyorum.

Dr. James D. Eason
Program Sorumlusu,
Methodist Üniversite Hastanesi
Organ Nakli Enstitüsü

Prof. Haberal,
Çalışmalarınıza bir an önce dönmenizi dilerim. Bu çabanızda hepimiz seni destekliyoruz.

Dr. Stephen Vitko
Organ Nakli Merkezi Başkanı,
Klinik ve Deneysel Tıp Enstitüsü, Prag

Prof. Haberal gerçek bir akademisyen ve hümanistdir. Katkıları, kendi ülkesinden Orta Doğu'ya ve tüm dünyaya kadar uzanır. Hastalar, bilimsel topluluklar ve toplum, Haberal'ın yokluğuna üzülmekte ve faaliyetlerine en kısa zamanda tekrar başlamasını ummaktadır.

Dr. Nabil Mohsin
Nefroloji Ana Bilim Dalı Kıdemli Konsültan ve Başkanı,
Royal Hastanesi, Umman

Sayın Dr. Haberal

Umarım en kısa zamanda iyileşirsiniz ve bu durum da en kısa zamanda çözülür. Dostluğumuzun uzun sürmesi dileğiyle.

Dr. Adel Bakr
Nefroloji Ana Bilim Dalı Kıdemli Konsültan,
Üroloji ve Nefroloji Merkezi
Mansoura Üniversitesi, Kahire

Mehmet,

En kısa zamanda dışarı çıkmanızı umut ediyorum. Hepimiz iyi olmanızı ve tekrar işinizin başına dönmenizi bekliyoruz.

Prof. Paul I. Terasaki
Fahri Profesör, UCLA Tıp Fakültesi
Terasaki Foundation Kurucusu ve Direktörü
One Lambda Kurucusu ve Başkanı

Bu yazıyı okuyacaklara:
Prof. Haberal'ın tutuklanması, insanoğluna karşı yapılan bir haksızlıktır (sadece ona karşı değil)!!! Var olduğunuz için teşekkür ederim Prof. Haberal, umarım en kısa zamanda özgürlüğünüze kavuşursunuz.

Dr. Ekkehard Schaffner
Klinik Araştırma Başkanı Organ Koruma
Dr.F.Köhler Chemie GmbH

Sevgili Mehmet Hocam,

Bizleri bugünlere siz getirdiniz. Bütün aklım, kalbim ve her şeyimle yanınızdayım.

Dr. A. Tarık Kızılışık
Organ Nakli Cerrahı, Müdür,
Lutheran Böbrek Nakli Merkezi Fort Wayne,
Indiana

Bir dosttan diğerine!

Sevgili arkadaşım, bu karanlık ve zor zamanlarda hepimiz seni destekliyoruz. Umuyoruz ki tüm yaptıklarının hastalara yardım ve Türkiye'deki sağlık bakımını geliştirmek için olduğu en kısa sürede anlaşılır. Seni destekliyoruz ve lütfen bizi ziyaret etmekten hiç çekinme.
En içten sevgilerimle

Dr. Bernard Cohen
Donor Action Foundation Başkanı
Eurotransplant Uluslararası Vakıf Eski Başkanı

Can dostum Mehmet

Tutuklanmanı duyunca çok üzüldüm. Bu kadar çok hizmet verdiğin bir ülke nasıl olur da sana bu şekilde muamele yapar anlamıyorum. Genelde şöyle derler: ne kadar büyürsen vurulman o denli kolay olur. Hala inanamıyorum. Karım Mignette ve ben sana sevgilerimizi sunuyoruz ve sorunun bir an önce çözülmesini umuyoruz. Serbest bırakıldığında Türkiye'ye gelmek istiyoruz. Ne de olsa Türkiye hem Haputlu babamın hem de annemin ailesinin (Demirjian) doğdukları ülkedir.

Prof. Dr. John S. Najarian
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı Fahri Profesörü
Minnesota Üniversitesi Tıp Fakültesi

Sevgili Mehmet,

Boston, ATC'deyken kötü haberi aldım ve gerçekten çok üzgünüm.Umarım en kısa sürede bu çile sona erer. Senin için yapabileceğim herhangi bir şey varsa memnuniyetle yaparım. En iyi dileklerimle,

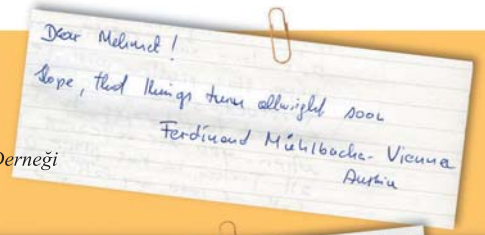
Dr. George K. Kyriakides
Histokompatibilite ve Immunogenetik Laboratuvarı
Paraskevaidon Cerrahi ve Organ Nakli Merkezi,
Leftoşa

Sevgili Mehmet!

Umarım herşey yakın zamanda yoluna girer.

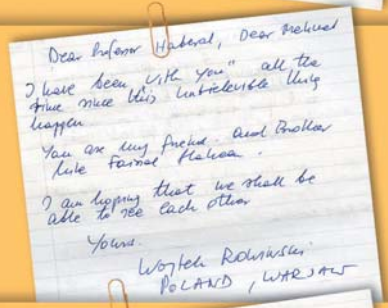
Prof. Dr. Ferdinand Mühlbacher
Dönem Başkanı, Avrupa Organ Nakli Derneği
Vienna Tıp Üniversitesi

Sevgili Mehmet
Bu inanılmaz olay meydana gelinceye kadar seninle birlikteydim. Sen benim dostum ve Faissal Shaheen gibi kardeşimsin. Birbirimizi görebileceğimizi umuyorum.
Saygılarımla,

Prof. Dr. Wojtek Rowinski
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı
(Başkan: 1981-2006)
Varşova Tıp Üniversitesi

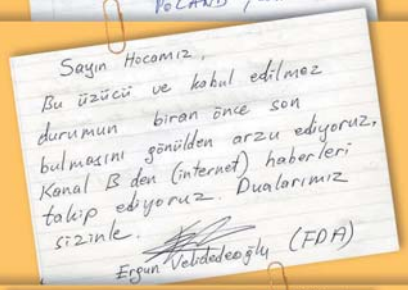

Sayın Hocamız,

Bu üzücü ve kabul edilemez durumun bir an önce son bulmasını gönülden arzu ediyoruz. Kanal B,den (internet) haberleri takip ediyoruz. Dualarımız sizinle.

Dr. Ergun Velidedeoğlu (FDA)
Tıp Araştırması Bölümü,
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı,
Pennsylvania Üniversitesi Hastanesi

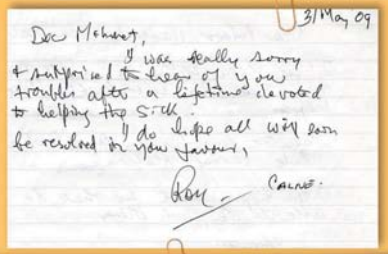

Sevgili Mehmet,

Hayatını hastalarına adamış bir kişi olarak senin çektiğin zorlukları duyunca çok üzüldüm ve şaşırdım. Umarın en kısa sürede herşey lehine sonuçlanır.

Prof. Dr. Roy Calne
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı
Cambridge Üniversitesi

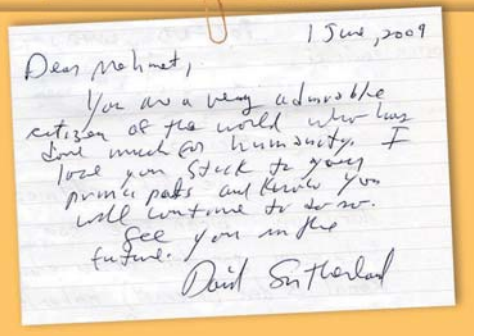

Sevgili Mehmet,

İnsanlık adına birçok şey yapan gıpta edilen bir dünya vatandaşısın. İlkelerine bağlı kaldığını ve kalmaya devam edeceğini biliyorum.
Gelecekte görüşmek üzere.

Prof. Dr. David E. R. Sutherland
Klinik Organ Nakli
John S. Najarian CerrahiBaşkanı,
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı
Organ Nakli Bölümü Başkanı,
Minnesota Üniversitesi

Sn. Prof. Haberal,

Resmi Türk organlarından tutuklandığınızı ve sonrasında yaşadığınız sağlık sorunlarınızı çok üzüntü duyarak öğrendim. Size ve Başkent Üniversitesi'ne desteğimin süreceğini temin ederim. En kısa zamanda sağlığınıza kavuşmanız dileğiyle. Yardım edebileceğim bir şey varsa lütfen beni haberdar et.
Saygılarımla,

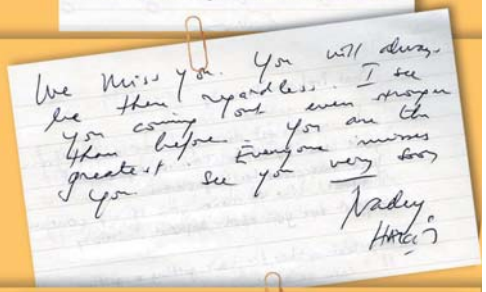
Dr. Helmut P. Arbogast
Organ Nakli Ana Bilim Dalı Başkanı
Münih Üniversitesi

Seni özlüyoruz. Her ne olursa olsun her zaman yanımızda olacaksın. Her zamankinden daha güçlü bir şekilde bu işin üstesinden geleceksin. Sen en iyisisin. Herkes seni özlüyor.
En kısa zamanda görüşmek dileğiyle.

Prof. Dr. Nadey Hakim
Organ Nakli Ünitesi Sorumlusu
Hammersmith Hastanesi, Londra

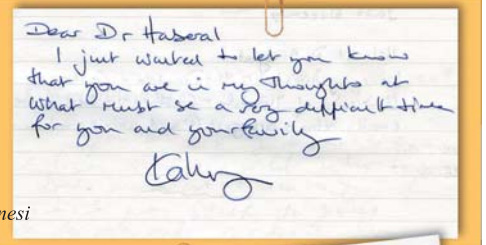

Sn. Dr. Haberal

Her zaman düşüncelerimde olduğunu ve bu sürecin senin ve ailen için ne kadar zor olduğunu anladığımı söylemek istedim.

Prof. Dr. Kathryn Wood
İmmunoloji Profesörü,
Nuffield Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı
Oxford Üniversitesi, John Radcliffe Hastanesi

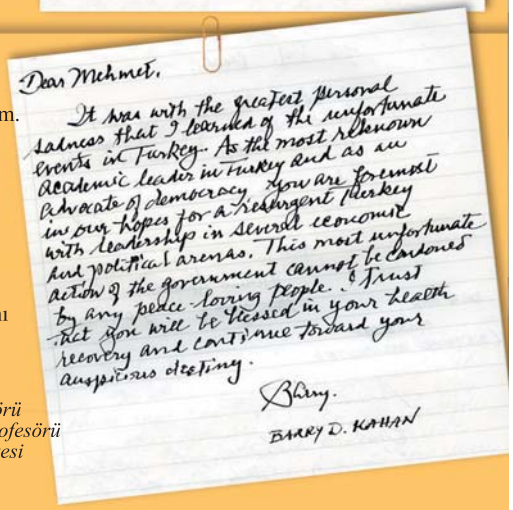

Sevgili Mehmet,

Türkiye'de yaşanan bu talihsiz olayları büyük bir üzüntü ile öğrendim. Türkiye'nin en iyi tanınan akademik lideri, demokrasiyi savunan, çeşitli ekonomik ve siyasi arenaların önderi olarak Türkiye'nin yeniden dirilişi için umudumuzsunuz.
Bu mevcut hükümetin attığı en talihsiz adımlardan biridir ve barış yanlısı hiçbir insan bu eylemi bağışlayamaz. Sağlığına kavuşacağını ve hayırlı kaderine bıraktığın yerden devam edeceğini biliyorum.

Prof. Dr. Barry D. Kahan
Transplantation Proceedings Baş Editörü
İmmunoloji ve Organ Nakli Bölümü Profesörü
Texas Üniversitesi, Houston Tıp Fakültesi

Sn Prof. Haberal,

Sağlığınız ve kişisel olarak kötü muamele görmeniz konusunda en içten duygularımı belirtmek isterim. İyileşmeniz için elimden ne gelirse yaparım. Saygılarımla,

Prof. Dr. Dietmar Abendroth
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı
KonsültanıToraks ve Vasküler Cerrahisi Bölümü
Ulm Üniversitesi

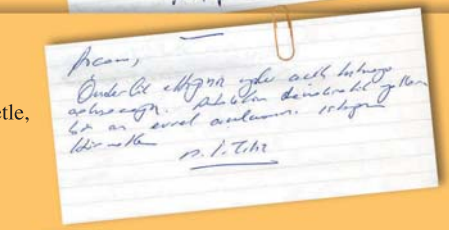

Hocam,

Önderlik ettiğiniz yolu açık tutmaya çalışacağım. Adaletin demokratik yolları bir an evvel açılmasını istiyorum. Hürmetle,

Doç. İzzet Titiz
1. Cerrahi Servisi Klinik Şefi
Genel Cerrahi Uzmanı
Haydarpaşa Numune
Eğitim ve Araştırma Hastanesi

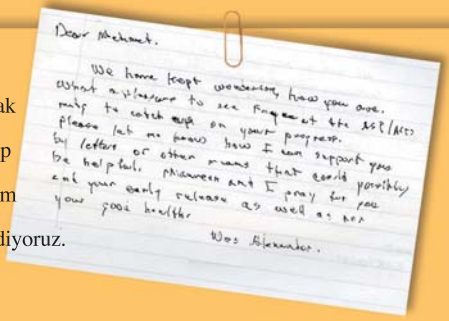

Sevgili Mehmet,

Nasıl olduğunu hep merak ettik. AST/ASTS toplantısında Feyyaz'la karşılaşmak büyük bir şans oldu bu şekilde durumun hakkındaki son bilgileri alabildik. Mektup ya da yardımcı olabilecek başka yollar varsa lütfen seni nasıl destekleyebileceğim konusunda bana haber ver. Maureen ve ben erken salınman ve sağlığın için dua ediyoruz.

Dr. J. Wesley Alexander
Genel Cerrahı Ana Bilim Dalı
Cincinnati Üniversitesi Tıp Fakültesi

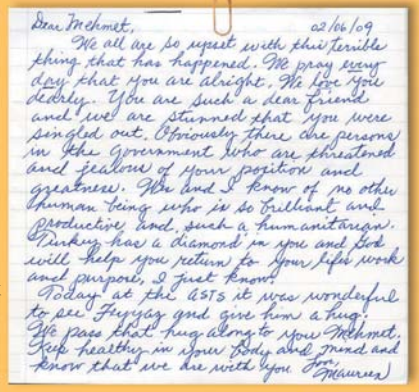

Sevgili Mehmet,

Bu kötü olay nedeniyle hepimiz çok üzgünüz. İyi olman için dua ediyoruz. Harika bir arkadaşsın ve seni çok seviyoruz. Durumun için çok şaşkınız. Açıkça belli ki, hükümette konumunu ve büyüklüğünü kıskanan insanlar mevcut. Wes ve ben, bu denli akıllı, üretici ve böylesine hümanist başka bir insanı tanımıyoruz. Türkiye için bir elmas değerindesin. Tanrı işine ve amacına geri dönmen için yardım edecektir. Bugün ASTS'de Feyyaz'ı görmek ve ona sarılmak harikaydı. Onu senin adına da kucakladık Mehmet. Zihnini ve bedenini sağlıklı tut ve seninle olduğumuzu bil. Sevgiler.

Maureen Alexander
Baş Hemşire (Emekli) Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı
Cincinnati Üniversitesi Tıp Fakültesi
J. Wesley Alexander'ın Eşi

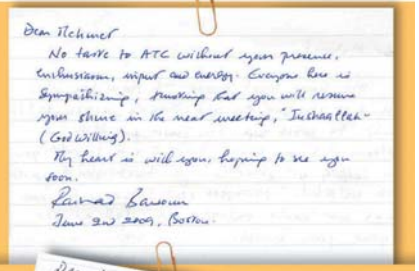

Sevgili Mehmet

Senin varlığın, hevesin, katkıların ve enerjin olmadan ATC'nin tadı yok. Buradaki herkes bir sonraki toplantıda yer alacağını düşünüyor ve buna inanıyor, "inşallah" (Allah'ın izniyle). Kalbim seninle, umarım en kısa zamanda görüşürüz.

Prof. Dr. Rashad Barsoum
Tıp Fakültesi, Kahire Üniversitesi

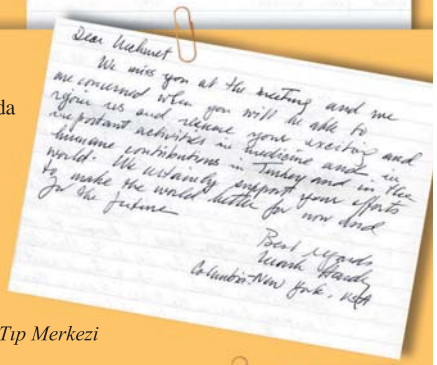

Sevgili Mehmet

Toplantıda seni çok özledik. Aramıza tekrar ne zaman katılabileceğin ve Türkiye ve dünyada tıp ve insani katkılar konularında gösterdiğin heyecanlı ve önemli faaliyetlere ne zaman devam edebileceğin konusunda endişeliyiz. Dünyayı şimdi ve gelecekte daha iyi bir yer yapma çabalarını kesinlikle destekliyoruz. Saygılarımla,

Prof. Dr. Mark Hardy
Cerrahi Ana Bilim Dalı Başkan Yardımcısı ve
İhtisas Programı Sorumlusu Fahri Müdür,
New York Presbyterian Columbia Üniversitesi Tıp Merkezi
Organ Nakli Merkezi

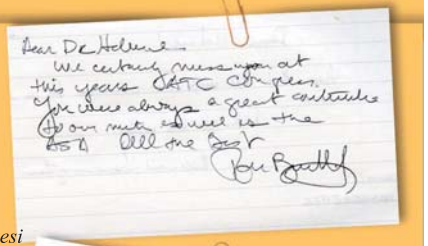

Sayın Dr. Haberal,

Bu seneki ATC Kongresinde yokluğunuz kesinlikle belli oluyor. Toplantılarımız ve AST için her zaman önemlisiniz.
En iyi dileklerimle.

Prof. Dr. Ronald W. Busuttil
Başkan, Uluslararası Karaciğer Nakli Derneği
Karaciğer ve Pankreas Nakli Bölüm Başkanı
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı,UCLA Tıp Fakültesi

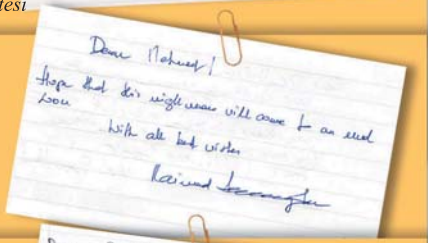

Sevgili Mehmet!

Umarım bu kabus en kısa sürede sonlanır.
En iyi dileklerimle.

Prof. Dr. Raimund Margreiter
Innsbruck Üniversite Hastanesi
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı
Innsbruck Üniversitesi

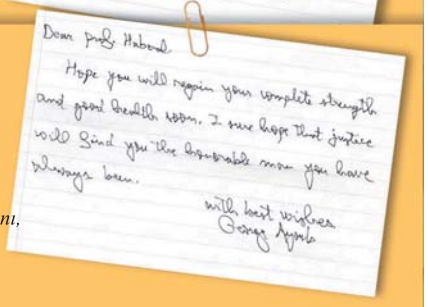

Sayın Prof. Haberal

Umarım gücünüze ve sağlığınıza en kısa zamanda kavuşursunuz. Ve ayrıca şundan da eminim ki, adalet sizi, her zaman onurlu olmuş bu adamı, bulacaktır.
En iyi dileklerimle.

Dr. George M. Ayoub
One Lambda Başkanı ve Yönetim Kurulu Başkanı,
Güney Kalifornia Biyomedikal Konseyi
Yönetim Kurulu Üyesi

Devlet sanatçısı, ünlü tiyatro oyuncusu

Macide Tanır'ın Protesto Yürüyüşü

YAZAN: GÜLÇİN ORKUT

Kimi kara çarşaflı, kimi türbanlı genç kız ve kadınlar, İstanbul Üniversitesi, Kardiyoloji Enstitüsü'nün önündeki yokuşta o gün de bir o yana, bir bu yana gidiyorlar, geliyorlardı. O gün bir de, uzun yıllardan buyana özlemini çektiğimiz görüntüde bir kadın yürüyordu aynı kaldırımda...

Birçok kişinin, özlem yanısıra hayranlıkla da, hatta cesareti nedeniyle, takdirle de izlediği bu kadın, devlet sanatçısı, ünlü tiyatro oyuncusu Macide Tanır'dı.

Kardiyoloji enstitüsünün önündeki hafif yokuşun kaldırımında o gün, Macide Tanır da yürüyordu; ama o, yolu oradan geçen öteki kişiler gibi zorunlu olarak yürüyor değildi.

Macide Tanır o gün orada, "orada yürümek için" yürüyordu.

Enstitünün kapısı önündeki kaldırımda önce yokuş yukarı 40-50 adım yürüyor, sonra dönüyor, yürüdüğü yolu bu kez yokuş aşağı adımlıyordu.

"Vadesi hiçbir zaman dolmayacak ömür boyu borcumun, yalnızca bir taksidini ödeyebilmek için yürüyorum burada" diyordu. "Borcum, önce Atatürkçü olmamdan, sonra sanatçı olmamdan kaynaklanıyor."

Ömür boyu borcunun bu taksidini ödeyebilmek için Macide Tanır, İstanbul Üniversitesi, Kardiyoloji Enstitüsü'nün önündeki kaldırımda, durmadan, yorulmadan, bir aşağı, bir yukarı yürüyordu.

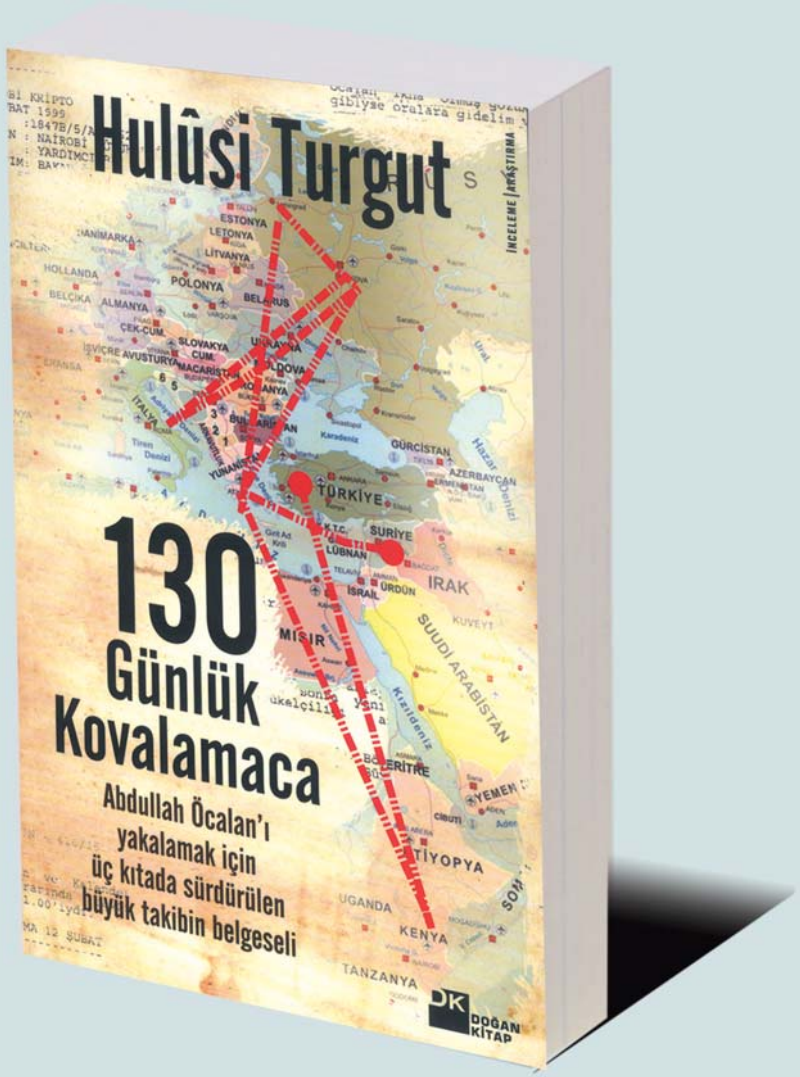
"Bu bir protesto yürüyüşüdür" diyordu. "Bu kapının arkasındaki odalardan birinde, suçu Atatürkçü olmak, suçu uluslararası başarıların ve ünün sahibi olmak ve suçu, Atatürk'ün 'Çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkacaksınız' buyruğunu yerine getirmek olan Prof. Dr. Mehmet Haberal yatmaktadır. O şimdi burada, 'Aman kaçmasın' önlemi olarak kapısında jandarmaların bekletildiği yoğun bakım ünitesinde tutuklu olarak bulundurulmaktadır. O ve onun gibi Atatürkçü olan, yurtsever olan aydınlarımızın, kapatıldıkları kapıların arkasında yalnız olmadıklarını ilan etmek için kalabalık bir topluluk oluşturan sanatçı arkadaşlarımız, Galasaray'dan Taksim'e yürümüşler ve aydınlarımıza karşı yapılan bu davranışları protesto etmişlerdi. O gün şiddetli bir bronşit rahatsızlığı geçirdiğim için bu yürüyüşe katılamamıştım. O görevimi, şimdi burada yerine getiriyorum. Protesto yürüyüşümü ben de şimdi burada yapıyorum. Haberal'a ve onun kişiliğinde içerideki tüm Atatürkçü aydınlarımıza sahip çıktığımı açıkça belirterek, hem Atatürkçü olmamın, hem de sanatçı olmamın borcunu ödüyorum."

Yarım saat süren protesto yürüyüşünden sonra Macide Tanır, bir gece önce Prof. Haberal'a yazdığı bir mektubu postayla kendisine gönderdi.

Macide Tanır'ın bu mektubunu aynen yayımlıyoruz:

"Sevgili Haberal,
"Yaşamınızın en büyük sınavını vermektesiniz. Ben nasıl evde oturarak en zor rolümü oynuyorsam, siz de öylesiniz. Buradan, önce kendinize olan saygınızdan, sonra size inançla, yürekle, sevgiyle bağlanmış olan bizlere olan saygınızdan sapasağlam çıkmalısınız. Bu yüce görevi ne yaparak yerine getireceğinizi doktor olarak herkesten çok siz biliyorsunuz. Yoga mı yapacaksınız, şiir ezberleyerek, şiir dünyasına mı gireceksiniz, siyaset dışı sizi bilgilendirecek veya hoş, sinirlerinizi yumuşatacak kitaplar mı okursunuz, ona siz karar verin ve hemen tatbikatına başlayın. Buradan arızasız kurtulmakla bunlardan en müthiş intikamınızı ve intikamımızı almış olacaksınız. Ne olur hiç aklınızdan çıkarmayın, bizim için sağlıklı çıkmaya mecbursunuz. Sahanızda en büyük ve de Atatürkçü olmanın bedelini ödüyorsunuz. Sağlıklı olmanız biz Atatürkçülerin onurunu koruyacaktır. Unutmayın bu görevinizdir.

Macide Tanır."

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bir Fotograf Sergisi Dinlemek

aşkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın, çeşitli yıl ve mevsimlerde üniversite yerleşkesinde çektiği fotografların bir bölümü, şimdi üniversite sergi salonunda sergileniyor. Sergide 84 fotograf, iki "aykırı" bölümde bir bütünlük çerçevesinde sunuluyor.

"Kasvet verici" kış görüntüleri ile "umut, sevinç ve mutluluk müjdecisi" renk renk çiçekler ve güllerin müjdelediği bahar görüntüleri, sergide yan yana yer alıyorlar.

ikkatle incelendiğinde sergideki tüm fotografların tek tek "konuştukları" görülüyor ve dikkatle dinlenildiğinde bu konuşulanlar tane tane duyuluyor. "İşte böyledir benim dönemim" diyor, fotograflarıyla kış... Sonra da, doğanın yasalarının gücünü kullanabilme yetkisine sahip olmasıyla şöyle övünüyor:
"İnsanları çatıların altlarına, kapıların arkalarına, kapalı pencereli odalara sokarım, gücümün yettiği ve dönemimin elverdiği süre onları orada tutarım."Kış döneminin hemen arkasından bu kez, cıvıl cıvıl renkleri, umut veren tazeliği ve yeni uyanmışlığının dipdiriliğiyle baharın sesi duyuluyor:"Gülün, neşelenin, sevinin, müjdeler olsun" diyor bahar, kendine özgü coşkusuyla... "Kış döneminin tüm karları artık eridiler, yok oldular. Tekmeleyin, açın odalarınızın kapılarını, çıkın, altlarına sokulduğunuz çatılardan... Şimdi neşe zamanıdır, mutluluk, sevinç, gülmek, coşmak zamanıdır. Kuşlara bakın; bir koro düzeninde ötüşerek uçuşuyorlar. Kediler, köpekler, tavşanlar birlikte sevgiyle koşuşturuyorlar dört yana... Evlerinize kapatıldığınız o dönem geçti artık; geride kaldı. Şimdi özgürce insanlığınızı, insanca özgürlüğünüzü yaşabilirsiniz. Bir mevsim boyu verdiğiniz sabır sınavından başarıyla geçtiniz."

rof. Dr. Mehmet Haberal şimdi de, yıllar boyu, mevsimler boyu çektiği fotograflarla, çeşitli dönemlerde doğa yasalarının nasıl kullanılmakta olduğunun dersini veriyor, kendi tanıklığıyla, kendi kanıtlarıyla... Siz de "dinleyebilirsiniz" bu fotograf sergisini, kulaklarınızı ve gözlerinizi açarak...

(Lütfen sayfayı çeviriniz.) ▸▸▸

"Türkiye'de Hiçbir Başarı Cezasız Kalmaz"

YAZAN: DENİZ BANOĞLU

Tam da zamanında yeniden gösterime giren, "Devrim Arabaları" filminde, birikimli ve kıdemli mühendis böyle diyordu, yeni yetişen henüz 24 yaşındaki genç meslektaşına "Türkiye'de hiçbir başarı cezasız kalmaz". Ülkesinin koşullarına, devlet bürokrasisine, hatta belki yakın geçmişine de henüz yabancı olan genç ise şaşırıyordu doğal olarak, her yeni durumla karşılaştıkça. Nasıl şaşırmasın ki; devletin en üst kademesinden gelen bir buyrukla, Türkiye'nin ilk yerli arabasını üretmek üzere kolları sıvayan demiryolu mühendisleri, "Türkler bir şey başaramaz, yapamaz" aşağılık duygusuna ve kalıplaşmış önyargıya rağmen, türlü yoksunluklar, ama sonsuz bir özveri ve inançla, adım adım hedefe yaklaşırken bir yandan da, yine devletin içinden gelen hınzırlıkları, ayak kaydırmaları, kulisleri göğüslemek zorunda kalıyordu.

Olacak şey miydi bu? Olurdu hem de nasıl olurdu, genç mühendis bunu bilmiyordu, ama kıdemlisi onu aydınlatıyordu; "Bir zamanlar bu ülkede uçak da yapılmış, hatta Hollanda'ya ihraç edilmişti, ama sonra bu başarının da önü kesilmiş, fabrika kapılarını kapatınca, Hollanda uçağını İngilizlerden alır olmuştu".

Genç mühendis inanmak istemiyordu ama, "bu ülkede hiçbir başarının cezasız kalmadığını" fil-

mi seyreden eski kuşak, geçmiş gözlemleriyle, hatta günümüzde yaşadıklarından, tanık olduğu gelişmelerden çok iyi biliyordu. Kendi özvarlığını, kökenini yadsıyan insanlarımızın, ulusal duygularının salt futbol maçlarında depreştiğini, Batı dünyasıyla ilişkiler ve uluslararası politikalar söz konusu olduğunda ise, "Türk olmayı" adeta zül addettiğine çok kereler tanık olmuştu çünkü.

"Kendisini, özünü, kökenini bunca inkâr eden, aşağılayan, küçük gören" ülkesi dışındakilerine ise bunca hayranlık duyan insanlar başka hangi Batılı ülkede vardı acaba?.. Bir kadın yazarımızın (!) "Ben Türk değil, dünya vatandaşıyım" övünmesini başka hangi Batılı ülkede duyabilirdik? Doğrusu merak edilecek bir konuydu...

Aslında şaşacak bir şey de yoktu. Devrim arabalarının gündeme geldiği 1960'lı yıllardan bugüne hiçbir şey de değişmemişti, "bu ülkede başarı hâlâ cezalandırılıyordu". 2000'li yılların Türkiye'sinde, dünden bugüne gelen "Türkler bir şey yapamaz" aşağılık duygusuyla "yerli yapım sanayi"nin kökü kurutulmuştu. Cumhuriyet'le birlikte gelen gelişmelerden biri olan "sanayi devrimi" atılımlarının, tıpkı "devrim arabası" gibi önü kesilmişti. Yerli üretim yapan fabrikalar kapatılmış, kimileri de zarar ediyor bahanesiyle yabancılara satılmıştı. Satılmadık bir insan varlığı kalmıştı. Ülke yabancı mallar cenneti olmuştu.•

Cumhuriyet gazetesinden

Dünya çapında *bir anket yapıldı ve yalnızca bir soru soruldu:*

"Lütfen dünyanın geri kalan bölümündeki yiyecek eksikliğine bir çözüm ile ilgili kişisel görüşünüzü dürüstçe belirtiniz."

Anket büyük bir başarısızlıkla sonuçlandı. Çünkü,

- *Afrika'da insanlar "yiyecek" sözcüğünün ne anlama geldiğini bilmiyorlar.*
- *Batı Avrupa'da insanlar "eksiklik" sözcüğünün ne anlama geldiğini bilmiyorlar.*
- *Doğu Avrupa'daki insanlar "kişisel görüş"ün ne anlama geldiğini bilmiyorlar.*
- *Orta Doğu'da insanlar "çözüm"ün ne anlama geldiğini bilmiyorlar.*
- *Güney Amerika'daki insanlar "lütfen" sözcüğünün ne anlama geldiğini bilmiyorlar.*
- *Türkiye'deki insanlar "dürüstlük" sözcüğünün ne anlama geldiğini bilmiyorlar.*
- *Ve Amerika'daki insanlar "dünyanın geri kalan bölümü"nün ne anlama geldiğini bilmiyorlar.•*

Ermeni soykırımı iftirasından sonra yeni iftira

Pontus Soykırımı

EVRENSEL BAKIŞ AÇISI
Gürbüz Evren

"Tarihinizle yüzleşin" talebini çok sık duyar olduk. Daha önce de yazmıştım, "tarihle yüzleşme" ifadesi, soykırımı kabul edin dayatmasının yumuşatılmış biçimidir. 1915 olaylarıyla ilgili Ermeni iddialarının ardından şimdi de Pontus iftirası için tarihle yüzleşmemiz istenmektedir.

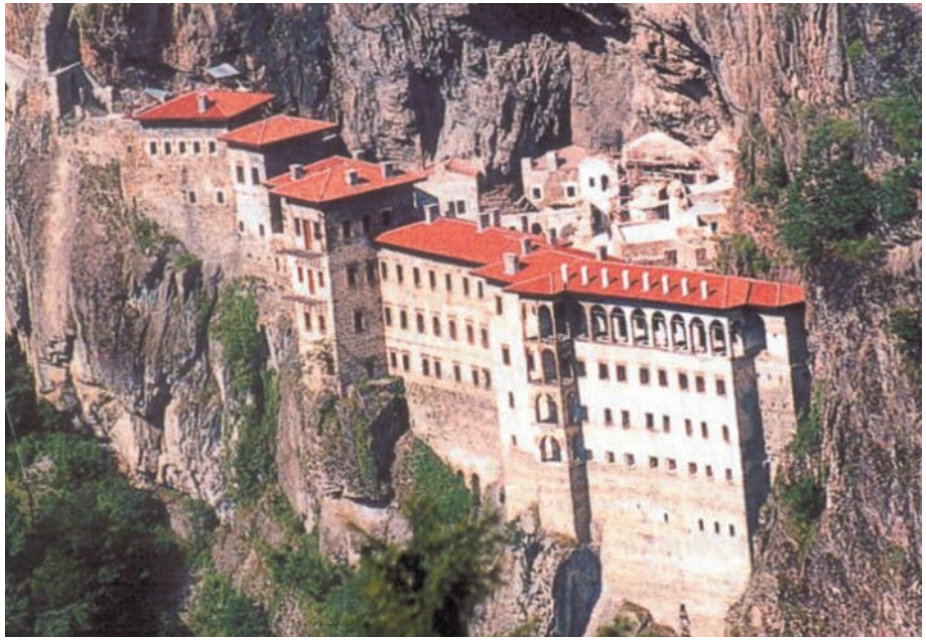
Pontus, Yunanca'da "Deniz" anlamına gelmektedir. Eski çağlarda Pont Euksinos olarak geçen Pontus, Karadeniz'in güneydoğu bölümlerine, bu arada Karadeniz'e de verilmiş coğrafi bir addır.

Pontus, Yunanca'da "Deniz" anlamına gelmektedir. Eski çağlarda Pont Euksinos olarak geçen Pontus, Karadeniz'in güneydoğu bölümlerine, bu arada Karadeniz'e de verilmiş coğrafi bir addır. Büyük İskender'in komutanlarından olan eski Pers soylusu Mitridates Kristes, İsa'dan Önce 301'de başkenti Trabzon olan Pontus Devleti'ni kurmuştur. Ama burada dikkat edilmesi gereken ayrıntı, Mitridatlar'ın köken olarak Yunan değil, Pers soyundan gelmeleridir.

Pontus Krallığı, İsa'dan Önce 63'te Roma İmparatorluğu tarafından ortadan kaldırılmıştır. Bizans'ın zayıflamasıyla da, bu bölgede, Prens Aleksi Komnen tarafından, Trabzon Devleti kurulmuştur.

Trabzon Devleti ise Fatih Sultan Mehmet'in 1461'de Trabzon'u almasıyla ortadan kalkmıştır. Pontus Krallığı ile Trabzon Devleti'ni birbirine karıştıran Yunanlar, bir Rum-Pontus Devleti idealini ortaya çıkarmışlardır.

Pontus konusunun ilk kez dillendirilmesi 1840'da Abdülmecit döneminde ilan edilen "Hattı Hümayünu" ile olmuştur. Ama Pontus'un bir soruna dönüşeceğinin işaretleri 1856'da imzalanan Paris Anlaşması ile ortaya çıkmış, dinler arası eşitlik ve din hürriyeti gibi

1895'te Fener Rum Patrikhanesine bağlanan Sümela Manastırı...

kavramların da etkisiyle ilk kez Trabzon Maçka'da Hıristiyanlarla Müslümanlar arasında kavgalar başlamıştır.

1895'e gelindiğinde ise Trabzon Metropoliti Hristomos'un bölgedeki Rumlar'ı kışkırtmasıyla başlayan tartışma ve kavgaların sonucunda, Sümela Manastırı Fener Rum Patrikhanesi'ne bağlanmıştır.

Anadolu'nun Karadeniz kıyılarında bir Pontus-Rum Devleti'nin kurulması tasarısı 19'uncu yüzyılın ilk yarısına değin uzanmaktadır. Söz konusu devletin sınırları, Paris'te basılan bir haritaya göre, Rize, Trabzon, Giresun, Samsun ve Sinop ile birlikte Kastamonu, Çankırı, Yozgat, Sivas, Şebinkarahisar, Tokat, Amasya, Çorum, Gümüşhane ve kısmen Erzincan'ı içine alıyordu. Devletin merkezi olarak da Samsun düşünülüyordu. Türkiye toprakları üzerinde ilk Pontus örgütlenmesi, İnebolu'da, Manastır adlı tepede, Rum asıllı Amerikan Papaz Klematios tarafından gerçekleştirilmiştir. Pontus Rum Derneği ise, 1904'de Ermeni çetelerine verdiği destekle bilinen ve 135 öğrencisinin 108'i Ermeni 27'si ise Rum olan Merzifon Amerikan Koleji'nde gizli olarak kurulmuştur. Yannis Papadopulos adlı bir öğretmenin

Pontus Rum Derneği, 1904'de Ermeni çetelerine verdiği destekle bilinen ve 135 öğrencisinin 108'i Ermeni 27'si ise Rum olan Merzifon Amerikan Koleji'nde gizli olarak kurulmuştur.

Pontus Rum Derneği, Merzifon Amerikan Koleji'nde gizlice kuruldu (1904).

kurduğu bu derneğin bölgedeki örgütlenmesine, okul müdürü Mr. White ve itilaf devletleri destek vermiştir.

Amasya Metropoliti Germanos'un kurduğu ilk silahlı çetenin ardından Birinci Dünya Savaşı'nda ilk önemli Rum çetesi Bafra'da ortaya çıkmış, daha sonra sayıları hızla artan bu çetelerin yardımıyla Ruslar, 1916'da Trabzon'u ve Doğu Karadeniz'i işgal etmişlerdir. Rusya, bu yardım karşılığında Rumlar'a silah sağlamıştır.

Rum çeteleri köyleri basarak, yolları keserek Türkler'i soyup öldürürken İstanbul'da yayımlanan "Pontus" adlı bir gazete, katliam, cinayet ve soygunları Türkler'in yaptığı yalanını yazacaktır.

1919'a gelindiğinde, özellikle de mart ve nisan aylarında Rum çetelerinin faaliyetlerinde önemli bir artış olmuştur. Rum çeteleri köyleri basarak, yolları keserek Türkler'i soyup öldürürken İstanbul'da yayımlanan "Pontus" adlı bir gazete, katliam, cinayet ve soygunları Türkler'in yaptığı yalanını yazacaktır.

21 Nisan 1919'da Karadeniz'deki olaylarla ilgili İstanbul hükümetine bir nota veren İngilizler, Türk çetelerinin Rumlar'a saldırdığını, asker topladığını ileri sürerek, bölgeye bir general gönderilmesini, aksi takdirde bölgeye asker çıkaracaklarını bildirdiler.

Bu gelişmeler üzerine 29 Nisan 1919'da Mustafa Kemal'i bakanlığa çağıran Harbiye Bakanı Şakir Paşa, "Samsun ve çevresindeki Rum köylerine Türkler saldırmaktadır. İstanbul hükümeti bu saldırıların önüne geçememektedir. Bölgenin emniyet ve huzurunu sağlamak insaniyet namına borcumuzdur" yazılı dosyayı Mustafa Kemal'e vermiş, ardından da 9. Ordu müfettişliğini önermiştir.

Bu teklifi hemen kabul eden Mustafa Kemal, "Beni İstanbul'dan uzaklaştırmak için bir vesile aramışlar ve bu memuriyeti bulmuşlar. Hemen kabul ettim. Ben zaten Anadolu'ya geçmek için fırsat arı-

Rum çetelerine karşı Giresun'da çete kuran Topal Osman

yordum. Madem ki onlar teklif ettiler, fırsattan mümkün olduğunca istifade etmeliyiz" diyecektir.

Din adamlarının Pontus davasında sürekli ön planda olduğu bilinmektedir. Pontusçular'ın Karadeniz Bölgesi'ndeki liderleri Samsun Metropoliti Termanos'tur. Din adamlarının yönlendirmesiyle bölgedeki Rum nüfusunun artırılması için bir dönem Rusya'dan göçmen getirilmiştir. Kırktan fazla Rum çetesinin faaliyet gösterdiği bölgedeki kimi çetelerin kıyıdan iç kesimlere gönderilmesi sorunun daha geniş bir alana yayılmasına neden olmuştur.

Bu anlaşmanın hemen ardından İngilizler'in Pontuscular'a yardımı başlamış, öncelikle Samsun'daki Rumlar'a 10 bin tüfek verilmiş, silah dağıtımı bölgede Rumlar'ı silahlandıracak biçimde devam etmiştir.

İngilizler'in bu politikası sonucunda 1920'de 25 bin kişilik silahlı bir güce ulaşan Pontusçular, Karadeniz kıyılarının yanısıra, Samsun, Çarşamba, Bafra, Erbaa ve Zile'deki Rum köylerinde, çete faaliyetlerine başlamışlardır.

Rum çetelerine karşı koymak üzere Türkler de örgütlenmiş, birçok Türk çetesi ortaya çıkmıştır. Bunların en güçlüsü Giresun'da bulunan "Topal Osman" çetesidir. Topal Osman konusunu daha sonraki bir yazıda geniş olarak ele alacağım.

Sorunun giderek büyümesi üzerine Mustafa Kemal, Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yaptığı konuşmada konunun üzerine mutlaka gidileceğini söylemiştir. Bu konuşmanın ardından 19 Aralık 1920'de Pontus çetelerini ortadan kaldırmak için Sivas'ta Merkez Ordusu kurulmuş, komutanlığına da Nurettin Paşa getirilmiştir.

Bu önlemler alınırken Yunan donanmasının 9 Haziran 1921'de İnebolu'yu bombalaması Rum çetelerini daha azgınlaştırınca, Ankara hükümeti Merkez Ordusu'na Pontusçular'a kesin darbeyi vurma emrini vermiş, ayrıca 26 Haziran 1921'de Karadeniz'deki Rum nüfusunun başka bölgelere yerleştirilmesi kararını almıştır.

Merkez Ordusu'nun 1922'de de sürdürdüğü operasyonlar sonucunda Pontus ayaklanması bastırılmıştır. Bölgedeki olaylar sırasında Pontus çeteleri 1814 Türk'ü öldürmüş, 439 Türk köyünde 3713 evi yakmış, 1800'den fazla gasp ve soygun olayı gerçekleştirmiştir.

Buna karşılık 1118 Rum çeteci öldürülmüştür. Amasya'da kurulan mahkemede de birçok isyancıya idam cezası verilmiştir. İsyanın bastırılmasından sonra ise Karadeniz'den iç bölgelere taşınan Rumlar 1923'ün başlarında vapurlara bindirilerek Yunanistan'a gönderilmiştir. Böylelikle 19'uncu yüzyılın sonlarında İngiltere, Fransa, Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkeler tarafından desteklenen, Yunan "Megali İdea"sının yani Büyük Yunan İdeali'nin bir parçası olan Pontus Rum Devleti düşü sona ermiştir.

İşte tüm bu olayların içinden bir soykırım iftirası çıkarılmaktadır. Yunanistan, Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasının ardından Rumlar'ın baskı altına alındığını, Anadolu'nun içlerine zorla göç ettirildiklerini ve 1918'e gelindiğinde ise toplam 250 bin Rum'un öldürüldüğünü iddia etmektedir.

Yunanistan, 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkmasıyla Pontus Rum soykırımın ikinci

Harbiye Nazırı Şakir Paşa'nın 29 Nisan 1919'da Ordu müfettişliğini önerdiği Mustafa Kemal Paşa

bölümünün başladığı ve 1923'e değin 100 bin Rum'un daha öldürüldüğünü öne sürmektedir.

Yunan parlamentosu, 24 Şubat 1994'de, Türkiye tarihinde büyük anlamı olan 19 Mayıs'ı, yani Mustafa Kemal'in Samsun'a çıktığı günü "Pontus Rumları'nın Soykırımını Anma Günü" olarak kabul etmiştir. Yunanistan'ın ardından Kıbrıs Rum Temsilciler Meclisi de Pontus soykırımını tanıyan bir karar almıştır.

Yunanistan Türkiye'ye karşı bir başka soykırım iftirası kararını ise 25 Ağustos 1999'da almıştır. Bu ülkede her yıl 14 Eylül'de "Küçükasya Helenleri'nin Türk Devleti Tarafından Soykırıma Uğratılışlarını Anma Günü" etkinlikleri yapılmaktadır. Anımsatmakta

yarar var, Yunanistan 1996 yılında da Ermeni iddialarını da soykırım olarak tanımıştı.

Benim Rumlar, Ermeniler ya da başka kökenden insanlara karşı herhangi bir düşmanlığım yok, olamaz da... Tek amacım, tarihi gerçekleri çarpıtanlara karşı araştırarak, düşünerek, yazarak karşı çıkmak, gerçekleri ortaya koymaktır.

Pontus soykırımı iftirasını bundan sonra daha sık duyacağımızdan kuşkunuz olmasın; çünkü "tarihle yüzleşelim" söylemini her fırsatta dillendiren yurt içindeki kimi kesimler ve Türkiye ile hesaplaşma derdinde olan ülke dışındaki çevreler çalışmalarını sürdürüyor. Bu çevreler çabalarının ürününü Avustralya'da aldılar. Ülkenin Güney Avustralya Eyaleti'nde bulunan Göç Müzesi'nde Aralık 2008'de Pontus soykırımından söz eden bir plaketin açılışı yapıldı. Son olarak da, 1 Mayıs 2009'da Güney Avustralya Parlamentosu'nun alt kanadı, Ermeni soykırımını resmen tanırken, karar tasarısında başka iftiralara da yer verdi. Osmanlı döneminde 1915-1923 yıllarında Pontus soykırımı ve öteki Hıristiyan azınlıklara yönelik "soykırımı" iddialarının da tanındığı karar tasarısında, bunun "insanlığa karşı işlenen en büyük suçlardan biri" olduğu ileri sürüldü.

Güney Avustralya Eyaleti'nde bulunan Göç Müzesi'nde Aralık 2008'de Pontus soykırımından söz eden bir plaketin açılışı yapıldı. 1 Mayıs 2009'da ise parlamentonun alt kanadı, Ermeni soykırımını resmen tanıdı.

Pontus iddialarını kamuoyuna taşıyan Yunanistan'da ve dünyanın birçok ülkesinde 200 Pontus derneği tarafından yürütülen çalışmaları düşünürseniz, bu konunun daha çok başımızı ağrıtacağını tahmin edebilirsiniz.•

Kaynaklar: *Prof. Dr. Nejat Göyünç, Atatürk ve Milli Mücadele,* 1984.

Salâhi Sonyel, Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika I, Türk Tarih Kurumu, 1973.

Atatürk Araştırma Merkezi Ankara, *Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk. Mithat Sertoğlu, "Mustafa Kemal'in Samsun'dan Gönderdiği İki Mühim Rapor", Belgelerle Türk Tarihi Dergisi,* Sayı14.

Tanık Zafer Tunaya, Türkiye'de Siyasi Partiler Cilt I. İkinci Meşrutiyet Dönemi.

Bilal Şimşir, İngiliz Belgelerinde Atatürk, 1973.

Gotthard Jaeschke, Kurtuluş Savaşı İle İlgili İngiliz Belgeleri, Türkçe çeviri Cemal Köprülü, Türk Tarih Kurumu, 1971.

Alev Coşkun, Samsun'dan Önce Bilinmeyen 6 Ay, Cumhuriyet Kitapları, 2009.•

GurbuzEvren@butundunya.com.tr

Hem Gerçeği Anlatsın Hem Asık Yüzlü Olmasın

"Kitapta izlediğim başlıca yol, eksikleri sıralamaktan çok, üstün yanları göstermeye çalışmak oldu."
İsmail Habip Sevük

Memduh Şevket Esendal'ın en hoş öykülerinden biri "Hamit İçin Bir Yazı" başlığını taşır:

Bir gazetenin yönetmeni, arkadaşı Nihat Sait'e Abdülhak Hamit'i nasıl bulduğunu sorar. Arkadaşı bu ünlü ozanı hiç okumadığını açıklar. Bir tek dizesini bilmediği ozan için, şu yargıların sıralanabileceğini şaka yollu anlatır:

"Bence Hamit, önce geniş ufuklar, sonsuz derinlikler şairidir. (...) Onu okuduktan sonra en yalın ruhta bile, sizi korkunç cehennemlerine çeken bir yapışkan sorunun çelik tellerinin büküldüğünü görürsünüz: Hayat nedir?.."

Sonra bunların kolayca sıralanacak beylik sözler olduğuna değinir. İstenirse ozanın tutulacak yerinin bırakılmayacağını söyler: "Hangi ölmez heyecanı yaratmıştır? Ben ona neyi borçluyum? Dilimizde mi yaşıyor? Eğitimimizde mi bir iz bırakmış? Sınırları aşıp bütün insanlığa mı yeni gerçekler söylemiş? Arkasından bir destanımız mı kaldı? Nedir? Örneğin Makber... Ne anlıyorsunuz?"

Gazete yönetmeni, arkadaşının Hamit'i okumamış olduğuna inanmaz. Üstelik ozanın ertesi gün ölüm yıldönümüdür. Nahit Sait'in oturup bir yazı yazmasını ister. Para sorunları olan delikanlı biraz tehdit, biraz vaat sonunda yazıyı

yazmak zorunda kalır. Yazıya bir iki de örnek şiir eklemek için "İsmail Hoca"nın bir kitabını bulurlar, yazı da yazılır. Öykü şöyle sona erer:

"Ertesi günkü gazetede çıktı. Başına şu beyti yazmış: 'Tad yok gecesinde gündüzünde - Ben neyleyeyim bu yer yüzünde.' Okuyanlar beğendiler. İsmail Hoca da okumuş, o da beğenmiş!"

"İsmail Hoca", anlaşılacağı üzere, dönemin ünlü edebiyat tarihçisi İsmail Habip Sevük'tür. Onun öyküdeki "Abdülhak Hamit" yazısını beğenmiş olması, "Türk Teceddüt Edebiyatı" ("Türk Yenileşme Edebiyatı") adını taşıyan kitabında en geniş yeri ayırdığı A. Hamit'le ilgili sayfaları akla getirmektedir. Tanzimattan cumhuriyete uzanan dönemle ilgili bu ünlü yapıtta Hamit'e ayrılan sayfalar neredeyse Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal, Tevfik Fikret'e verilen toplam yer kadardır. Sıralanan değerlendirmeler de daha öncekilere hemen hiç benzemez. Örneğin yazar söze başlarken Fuzuli, Baki, Nefi, Nedim, Şeyh Galip, Hafız, Sadi, Firdevsi, Ömer Hayyam ile ilgili yargılar ileri sürer. Corneille, Racine, Victor Hugo, Shakespeare'in dünya edebiyatına katkılarını açıklar. Böyece sıra edebiyat tarihçisinin gözdesine gelmiş olur:

"Bütün bu sayılan şairleri hep birbirine karıştırınız, Doğu ile Batı'nın, İran ile Türk'ün bütün bu değişik şairlerden değişik nitelikler ve üstün özellikleri alarak bunlardan yepyeni, apayrı bir deha yaratınız: İşte Abdülhak Hamit budur!"

İsmail Habip'in coşkulu anlatımı, abartmaları tüm yapıtlarında yer alır. Bu özelliği onun bir zamanlar gördüğü geniş ilginin nedenleri arasındadır.

Usta bir konuşmacı da olan Sevük doğruları dile getirirken karşıtlıkları, çelişkileri göstermekten hoşlanır. Beklenmeyen yargılar ileri sürerek ilgi çekmeyi başarır:

"Sanatkâr Fikret edebiyatımızın ruhunda ölümsüz bir addır, daima anılacak. İnsan Fikret unutulmaz bir temizlik heykelidir, daima yaşayacak. Fakat şair Fikret, bu belki şimdiden unutuldu!"

"Türk Teceddüt Edebiyatı" (1924-1925), Eğitim Bakanlığı'nın bir yayınıydı. Yazar, bu yapıtını okul kitabı olarak yazmadığını, ancak öğrencilerin de yararlanacağı biçimde düzenlendiğini açıklar. 700 sayfalık kitabın içeriği şöyledir:

"Yenileşme Döneminden Önceki Döneme Genel Bir Bakış" (80 sayfa), "Tanzimat Edebiyatı" (346 s.), Servetifünun Edebiyatı" (170 s.), "Milli Edebiyat" (31 s.), "Bugünkü Edebiyat" (64 s.)

Böylesine geniş kapsamlı bir yapıt elbette okul kitabı çerçevesini aşıyordu. Öğrencilerin yanısıra edebiyatçılar, aydınlar da kitabı uzun yıllar ellerinden düşürmemiştir.

Meslektaşının çalışmasını uzun yıllar sonra Hasan-Âli Yücel şöyle değerlendirmiştir:

"Türünde ilk ve son yapıttır. Altı notlar, üstü tarih bilgisiyle dolu, sıkı metotlu kitaplardan sonra 'Teceddüt Edebiyatı', okuyuculara hür bir nefes aldırmıştır. (...) Bu kitap hepimizi zevklendirmiş, özellikle düşündürmüştür. Bizden sonrakilere ise yakın geçmişimiz için bir ışık olmuştur. Habip'in bu kitapla kültürümüze ettiği hizmet büyüktür. Onda Milli Edebiyatı, dil Türkçülüğünü anlatan sayfalar, Habip'in bilinçli milliyetçiliğine yaprak yaprak birer kanıttır."

İsmail Habip Sevük, "Türk Teceddüt Edebiyatı" kitabında düşüncemizin ve edebiyatımızın Batılaşmasını ayrıntılarıyla göstermiştir. Batı uygarlığını, Batı sanatını benimsemiştir. Kitabı bu yolu izleyen, bu görüşleri savunan edebiyatçılar üzerinde yoğunlaşır.

İsmail Habip'in Yahya Kemal'e saygısızlık ettiğini düşünen Ahmet Hamdi Tanpınar bu yüzden bir gün onunla sille-tokat dövüşmüştü. Sonradan en yakın dostlarından biri olacağı yazarın yapıtıyla ilgili yargısı şöyledir:

"'Türk Teceddüt Edebiyatı', o devir için bugün sanıldığından çok önemlidir. Bu kitapla o zamana kadar ancak dar çevrelerin tanıdığı bir yığın düşünce, eğilim ve insan birdenbire toplum hayatında tam yerini alıyordu. Ayrıca kitap yakın geçmişe ait bir yığın değer yargısını değiştiriyordu."

Lise öğrenimi sırasında "Türk Teceddüt Edebiyatı"ndan ders kitabı olarak yararlanmış Prof. Kenan Akyüz de şunları anlatacaktır:

"Bu, ne nefis şeydi! Her sayfası birbirinden güzel, renk renkti. Ne çok şey söylüyor ve ne güzel söylüyordu! Yıllar geçtikçe kitabın adındaki 'tarih' sözcüğü gözlerimin önünde adeta sırıtmaya başladı. Bunda tarihin cansızlığı ve kuruluğu değil, edebiyatın çekiciliği ve tadı vardı. Bütün lise öğrenimi boyunca İsmail Habip hepimizin sevgilisi oldu."

İsmail Habip Sevük, hukuk fakültesini bitirdikten sonra Kastamonu Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak mesleğe başlamıştı. Kurtuluş Savaşı'nı destekleyen "Açıksöz", "İzmire Doğru" gazetelerinin başyazarlığını yaptı. Samsun milletvekili olarak TBMM'de bulundu. Son görevi Galatasaray Lisesi'nde edebiyat öğretmenliğiydi. Edebiyat incelemelerinin yanısıra Kurtuluş Savaşı ve Atatürk'le ilgili anı-değerlendirmeler, dil devrimi, yurt gezileri, güreş tarihimiz kitaplarının konuları arasındadır.

"Türk Teceddüt Edebiyatı"nı cumhuriyetin ilanını hemen izleyen yıllarda bakanlığın "Özgün

ve Çeviri Yapıtları İnceleme Kurulu" onaylamış, Devlet Basımevi basmıştı. Devletin okullarında ders kitabı olarak okutuluyordu.

Kurtuluş Savaşı'na karşıt tutumları nedeniyle sürgünde bulunan yazarların Türkçe'ye, Türk edebiyatına katkılarına göz yumulmamış olması yazarın özgürlükçü tutumunu, dönemin düşünceye saygısını gösterir.

Vatana ihanet nedeniyle sürgünde olan Refik Halit, kitapta şöyle değerlendirilmiştir:

"Siyah bir siyaset üstünde nurlu bir edebiyatla parlayan bir yüz ki kendisi vatana leke, yazısı vatana şeref oldu. Edebiyatta milli akımın en berrak kalemi, kudret olan milliyetin dışarıya attığı 150'likler içindedir. Ya o ruh bu kadar sapkınlıkta, ya o kalem bu kadar güzel olmamalı idi."

Şunlar da aynı konumdaki Rıza Tevfik için kitapta yer alan satırlar arasındadır:

"Siyasetçidir, siyasete kurban olacak olacak ve temsil ettiği siyasetin kurban edildiğini görecek kadar! (...) Diplomatlığı Sevr'in cehennem kuyusunda boğuldu, yedi sekiz dilli ve yedi sekiz sanatlı Rıza Tevfik'i sıkıp eritseniz, en önemli varlık olarak ortada yine şairliği kalıyor!"

Moskova'da öğrenim görmekte olan, "Bolşevik" olmuş Nazım Hikmet'in takma adla yayımladığı "Bolşevik" şiirlerini çekici bulduğunu açıklamaktan çekinmeyen edebiyat tarihçisi, genç şairden örneklere kitabında yer vererek onu şöyle değerlendirir:

"Bir gün memlekete engin Rus edebiyatının orijinal kudretindeki sırrı ruhuna geçirerek dönecek ve bize Türk milletinin derin bir deniz olan ruhunu yansıtan eserler verecek mi? Ümit tatlı bir avunma demişler!"

İsmail Habip Sevük, "Türk Teceddüt Edebiyatı" kitabında düşüncemizin, yaşayışımızın, edebiyatımızın Batılaşmasını ayrıntılarıyla göstermiştir. Batı uygarlığını, Batı düşüncesini, Batı sanatını benimsemiştir. Kitabı bu yolu izleyen, bu görüşleri savunan edebiyatçılar üzerinde yoğunlaşır.

Ancak o halkın diliyle, halkın yaşamını yansıtan, halkın sorunlarını ele alan edebiyattan yanadır. Bu gelişmenin doğrultusunu coşkulu bir dille gösterir:

"Şekil milliyete doğru yoğuruluyor. Ya ruh? Bunu edebiyattan önce hayatta arayacağız. Hayatta çağdaş bir millet var mı? Çağdaş millet ki yaratan millettir, uygar millet ki kültürü de güçlü olan millettir; hayatta bu milleti görüyor muyuz? Dumlupınar tepeleri engin ufuklara yalnız bir zaferin destanını söylemiyor. O tepelerin dilinde şahlanan milli ruhun yüzyıla koşan sesi de haykırmaktadır. O devir ki hayata bu işi yaptırdı, hayat da edebiyata o işi yaptıracak!"•

FIRÇALAYARAK

Serdar Günbilen

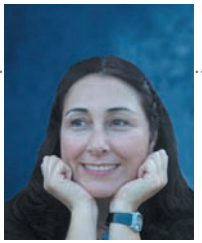

Yaşamdaki Köpekbalıkları

Kimi zaman sorunlar öylesine üstümüze gelir ki,
tüm çevremizin köpekbalıklarıyla çevrili olduğunu görürüz.
Nasıl olduğunu bile anlayamadan dört yanı kapalı,
köpekbalıklarıyla dolu bir havuzda buluruz kendimizi...

Nuray Bartoschek

Japonlar'ın taze balık yemeyi çok sevdiklerini biliyor muydunuz? "Taze" derken, sudan çıkan balık neredeyse hiç bekletilmeden sofraya konur.

Zamanla Japon sularındaki balıklar azalmaya başlayınca, Japonlar balıkçı teknelerini büyüterek, avlanmak için daha uzak sulara gitmeye başladılar. Gelgelelim, ne denli uzağa giderlerse geri dönmeleri de o denli uzun sürüyordu ve balıklar tazeliklerini kaybediyordu.

Balıkçı şirketleri bu soruna çözüm bulmak için her balıkçı teknesine derin dondurucular koydular. Böylece, Japon balıkçılar üç gün uzaklıktaki sularda avlanarak, yakaladıkları balıkları derin dondurucuya koyabilirler, balıklar bozulmadan geri dönebilirlerdi. Evet, balıklar bozulmuyordu; ama derin dondurucudan çıkan balıkların tadı taze balığın tadını tutmuyordu. Balık fiyatlarında hızlı bir düşüş yaşandı. Balıkçı şirketleri bu soruna hemen çözüm aramaya başladılar.

Bu kez her tekneye yakalanan balıkları canlı olarak getirebilecekleri özel havuzlar yapıldı. Hazırlıklar tamamlandı, yine uzaklara çevirdiler dümeni... Balıklar yakalanıp canlı canlı teknelerdeki özel havuzlara atıldılar. Havuza atılan balıklar bir süre için havuzun çevresinde yüzüp kaçabilecekleri bir yer olmadığını anlayınca yoruldular ve suyun içinde hareketsiz durdular. Balıkçılar Japonya'ya geri döndüklerinde tüm balıklar canlıydı; ama günlerdir suyun içinde hareketsiz duran balıkların tadı, daha önce yedikleri taze balıkların yerini tutmuyordu.

Yine araştırmalar yapıldı, günlerce düşünüldü ve sonunda ilginç bir yöntemle soruna çözüm bulundu. Teknelerdeki havuzları yine kullanmaya devam ettiler; ancak bir değişiklikle...

Her havuza küçük bir köpekbalığı konuldu. Evet, kö-

pekbalığı birkaç küçük balığı yiyordu; ama köpekbalığının kovaladığı diğer balıklar sürekli hareket halindeydiler ve bu da onların daha lezzetli olmasını sağlıyordu.

Yaşam da köpekbalıklarını değişik biçimlerde çıkarır karşımıza...

Kimi zaman sorunlar öylesine üstümüze gelir ki, tüm çevremizin köpekbalıklarıyla çevrili olduğunu görürüz. Nasıl olduğunu bile anlayamadan dört yanı kapalı, köpekbalıklarıyla dolu bir havuzda buluruz kendimizi... Bir havuzun içinde köpekbalıklarına karşı uzun zaman savaşım vermek yorucudur. Defalarca kurtulmayı dener, kafamızı defalarca havuzu çevreleyen duvarlara çarparız. Umutlarımızın tükenme noktasına geldiği anlamaya başlarız; ama unutmayalım ki, köpekbalıkları hep o anı beklerler.

Umut hep vardır ve hep var olmalıdır. Yorgunluktan gözlerimizi açmakta zorlandığımız, son gücümüzle çırpınmaya devam ettiğimiz bir sabah büyük bir gürültüyle kendimizi yeniden o masmavi özgürlüğün sularında bulabiliriz. Köpekbalıklarını taşıyan tekne, bu kez karaya ulaşamadan sert bir kayaya çarparak darmadağın olmuştur.

Yaşamda kalmak ve yaşamın tadına varabilmemiz için yapmamız gereken tek şey köpekbalıklarına meydan okumaktan asla vazgeçmemektir. Yüreğimizdeki umut anahtarını kaybetmediğimiz sürece köpekbalıklarından daha güçlü olduğumuzu asla unutmayalım.•

NurayBartoschek@butundunya.com.tr

Bir hastanede *sürekli gizemli ölümler oluyordu. Hemşireler haftalardır her cuma 311 numaralı yoğun bakım odasına yatırılan hastaları ölü buluyorlardı. Bu gizli ölümlere uzun süre açıklama getirilemedi. Herkes sorunun çözülmesi için seferber oldu. Uzmanlar odanın havasını bakteriyolojik olarak denetledi. Önde gelen bilimciler ölenlerin aileleriyle üç hafta boyunca görüşmeler yaptı. Hatta işin içine polis de girdi ve akla gelen her olasılık tek tek değerlendirildi; ancak tüm araştırmalar sonuçsuz kaldı.*

Tabii bu arada 311 numaralı odadaki hastaların nedensizce ölmeleri sürüyordu. Son çıkar yol olarak hastaların kaldığı 311 numaralı yoğun bakım odası sürekli gözetim altına alındı ve...

Sonunda odadaki ölümlerin nedeni ortaya çıktı.

Cuma sabahı saat altıda odaları temizleyen temizlikçi bayanın, hastanın bağlı bulunduğu solunum cihazının fişini çekerek, elektirikli süpürgenin fişini taktığı ve işini bitirdikten sonra solunum cihazının fişini yeniden yerine takıp gittiği görüldü.•

Simurg Anka

"Rivayet olunur ki, kuşların hükümdarı olan Simurg Anka, Bilgi Ağacı'nın dallarında yaşar ve her şeyi bilirmiş.

Kuşlar Simurg'a inanır ve onun kendilerini kurtaracağını düşünürmüş. Kuşlar dünyasında herşey ters gittikçe onlar da Simurg'u bekler dururlarmış. Ne var ki, Simurg ortada görünmedikçe kuşkulanır olmuşlar ve sonunda umudu kesmişler.

Derken bir gün uzak bir ülkede bir kuş sürüsü Simurg'un kanadından bir tüy bulmuş. Simurg'un var olduğunu anlayan dünyadaki tüm kuşlar toplanmışlar ve hep birlikte Simurg'un huzuruna gidip yardım istemeye karar vermişler.

Ancak Simurg'un yuvası, etekleri bulutların üzerinde olan Kaf Dağı'nın tepesindeymiş. Oraya varmak için yedi dipsiz vadiyi aşmak gerekirmiş. Kuşlar, hep birlikte göğe doğru uçmaya başlamışlar. Yorulanlar ve düşenler olmuş.

Önce Bülbül geri dönmüş, güle olan aşkını hatırlayıp, papağan o güzelim tüylerini bahane etmiş (oysa tüyleri yüzünden kafese kapatılırmış).

Kartal, yükseklerdeki krallığını bırakamamış, baykuş yıkıntıların özlemiş, balıkçıl kuşu bataklığını..

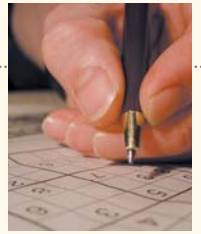
Yedi vadi üzerinden uçtukça sayıları gittikçe azalmış. Ve nihaye beş vadiden geçtikten sonra gelen altıncı vadi "Şaşkınlık" ve sonuncusu yedinci vadi "Yok Oluş" bütün kuşlar umutlarını yitirmiş… Kaf Dağı'na vardıklarında geriye otuz kuş kalmış.

Simurg'un yuvasını bulunca öğrenmişler ki, Simurg Anka, "Otuz Kuş" demekmiş. Her güçlüğe dayanıp uçmaktan ve direnmekten vazgeçmeyen, yedi vadiyi aşıp geçebilen her kuş, aslında Simurg Kuşu'ymuş.

Simurg Anka'yı yani çözümün bize gelmesini beklemekten vazgeçerek, herşeyi göze alıp "şaşkınlık" ve "yok oluşu" da yaşadıktan sonra bile direnmeyi, uçmayı sürdürerek, kendi küllerimiz üzerinden yeniden doğabilmek için ateşe atıp kendimizi yakmadıkça, balıkçıl kuşu gibi bataklığımızda, baykuş gibi tüneklerimizde ve papağan gibi kafeslerimizde yaşamaktan kurtulamayız.

Her birinizin bir Simurg olması dileğimle…

GÖNDERİ: NAİM SÜR *Fethiye*

SUDOKU

Nükhet Alicikoğlu

6		8	3			1		
	4		6			2		3
	2				5		6	
8						6	9	
4								8
	5	6						4
	8		5				7	
2		9			7		1	
		7			3	9		2

Sudokuyu Yapamayanlar İçin

3				6			5	
						9	2	
4	5			7				
	6			8		2		
					6			
		7		5		1	6	
			6	2			8	5
7	4	6						
	2							

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

Yanıtlar 147'nci sayfamızdadır.

ÇOCUK BÜYÜKLER, BÜYÜK ÇOCUKLAR İÇİN

Ali Murat Erkorkmaz

Alt Kültür Zaferleri

Küçükken anne ve babanızın sizin yetişmeniz için ne kadar özendiklerini asla anlayamazsınız. Yediğiniz içtiğinizden tutun da alacağınız eğitime, gelecekteki mesleğinizden evleneceğiniz kişiye kadar yaşamınızda ciddi olan ve olmayan her türlü etkeni ince ince izlerler, kontrol ederler. Bütün bunları sizin iyiliğiniz için yaparlar. Siz de kendi çocuklarınıza aynı şeyleri yaparsınız.

Sonra zaman değişir ve kendi anne ve babanızın değer yargıları toplumla çakışmamaya başlar. Oysa siz topluma paralel hareket etmek istersiniz. Diğer çocuklar bilgişlerlerinde şiddet oyunları oynarken sizin elişi sanatlarıyla uğraşmanız "toplumca" ve "arkadaş çevrenizce" hoş karşılanmaz. Siz de genel akışa uyar başlarsınız cam arkası dünyada adam öldürmeye...

İş zekâ yerine şiddet içeren çözümlere dayalı yaşama gelince kalite yerini kalitesizliğe bırakıverir. Öğrenilmesi uzun yıllar gerektiren uğraşlarla kimse oyalanmak istemez. Onun yerine köşeyi hızla döndürebilecek "basit" manevralar gündeme gelir. Teknoloji bunu candan, gönülden destekler. Gitar çalmak isteyen biri uzun yıllar emek sarf edeceğine bilgişlerden bir iki program yükleyip elde ettiği seslerle kendini müzisyen addeder. Cep telefonlarında "mrb", "merhaba"nın yerini alır-

ken işin ruhu kaybolur, yaşam cansız gövdelere teslim olur.

Yıllar önce ortaya çıkan "fast food" kültürüyle gelen özensizlik, bırakın damak zevkimizi, göz algılarımızı bile etkiler oldu. Eskiden hangi restorana gitseniz sizi

sakız gibi bembeyaz, tertemiz, ütülü masa örtüleri karşılardı. Standart buydu.

Küçük büyük tüm restoranlar bunu bir numaralı kural olarak kabul ederlerdi. Batı kültürü ile gelen "Amerikan servis", sığınmacı bir yemek masası görünümünü de beraberinde getirdi. Sanki masanın her yerini örtmek ayıpmışcasına herkesin sadece tabağının altı örtüldü. Üstelik çoğu zaman yıkanmayan hasırlarla veya plastik malzemelerle...

Doğal güzelliklerin yerini almaya bayılan plastik, sadece masa örtüsü olarak değil, tabak, çatal ve bardağın yanısıra yapma çiçekler halinde de geldi kondu sofraya. Mis gibi kokan çiçeklerin yerlerini pislikten sararmış, plastik plastik sırıtan, plastik plastik kokan ve plastik plastik tuşeli yapma çirkinlikler aldı.

Bütün bunlar "pratiklik" bahanesine sığındılar. Öyle ya, yaşam kısaydı ve kimsenin çiçek sulamaya vakti yoktu. Doğal olarak da o çiçekler hakkında bilgi de gerekmez oldu. Uzaktan görüntü yeterli olunca da çiçekler ve diğer doğal güzellikler bizleri terk ettiler.

Naylon yaşam organiği ezdi geçti. Sanki yaşam sadece paradan ibaretmiş gibi toplumlar başladılar çılgınca bir ekonomik savaşa... Varsa para, yoksa para, din iman, herşey para...

Parayı hangi şartlarda olursa olsun kazanabilen kral oldu.

Ludwig van Beethoven'ın son yıllarını sağır geçirdiği bilinir. Adamcağız yazdığı bir eseri ancak hayalinde dinleyebilmektedir. Başkalarına dinletebilmek için yetmişiki kişilik koca bir senfoni orkestrasını biraraya toplayıp provalar yaptırmak zorundadır. Nasıl bir emek, nasıl bir özendir bu... Onu dinlemeye giden insanlar da aynı özenle davranırlar, tertemiz giyinip müzisyenlere saygılarını sadece alkışlayarak değil, oluşturdukları izleyici dokusuyla da gösterirlerdi. Bu, 20-30 yıl önceye kadar da böyle gitti. Sinemaya giderken bile şık giyinilir, fuayelerde rastlaşıp sohbet etmek "sosyal bir olay" olarak kabul edilirdi.

Varoş kültürü, maddi sıkıntıların mazereti arkasına sığınarak, eğitilmiş ve zaman içinde öğrenmiş toplumlara ait tüm değer yargılarını çöpe atıp kirli, yırtık pırtık giysiler ve belden aşağı şakalarla itişe kakışa geldi yerleşti.

Fakirlik, geri kalmışlık ve devletten yeterli ilgi göremedikleri söylemleriyle, yüzyıllar içinde özenle dokunmuş kültür eserlerini ve değerli kazanımları çirkin renklere buladılar.

İlkel toplumların en önemli kazanç yöntemi olan "yasal olmayan yollarla" güç ve para kazanmaya başlayan eğitimsiz toplum, zaman zaman şiddete de hiç çekinmeden başvurarak ana değer yargısının menfaat olduğu bir ortam geliştirmeye başladı.

Para el değiştirince kültür de o viraja sapıverdi. Ne acıdır ki, eğitilmiş kültürlerin insanları da yaşamlarını ve işlerini sürdürebilmek için bu yeni oluşuma ayak uydurmakta gecikmediler. İçlerinden öfke duysalar da yeni ve zahmetsiz kaba bir dünyaya bir biçimde uyum sağladılar. Gazinolarda eşlerini döverken nasıl keyif aldıklarını anlatan magandaların kasetleri satış rekorları kırmaya başladı. Tek spor futbol oldu. Televizyonlarda koca koca adamlar saatler boyu bir topa nasıl vurulması gerektiğini konuşur oldular.

Küfürlü konuşmak, Amerikan'ca isimlere özenmek moda oldu. Çocuğun seçeceği iş olarak ön sıralara futbolculuk, güvenlikçilik, köşe dönücülük gibi meslekler yerleşti.

Tabii ki hiçbir meslek küçümsenemez. Ancak, bir toplum, bilim, sanat ve felsefe gibi konulardan uzaklaşırsa geleceği de o ölçüde kararacağından tablonun tümünün rengi bozulmadan önlem almak gerekirdi, alınmadı. Kimsenin de almaya niyeti hâlâ yok gibi.

Ben Atatürk'le büyüdüm. Mustafa Kemal bizim evde yaşardı. En sevilen ve sayılan aile büyüğümüzdü. Gıpta edilen kişiliği ile özenilen bir şahıstı. Biz çocuklar, büyüdükçe onu daha çok sevdik. Sabahları duvardaki resminden bana "Sana güveniyorum" bakışları atardı. Ne yaşlanırdı, ne de ölürdü. O evimizin en sevilen ve sayılan büyüğüydü.

O sadece bizim evde yaşamazdı. Komşumuzun da evinde otururdu. Hatta tüm komşularımızın aile büyüğüydü. İster inanın ister inanmayın, ilkokul başöğretmenimizin bile akrabasıydı. Adamcağız her sene 10 kasımda hüngür hüngür ağlardı, hâlâ hatırlarım.

Babam Atatürk'ten bahsederken öyle heyecanlanırdı ki gözleri dolardı. Babamın kolay kolay birilerini beğenemediği her-

kesçe bilinirdi. Annem çocukken Atatürk saçlarını okşayıp gözlerinin içine bakmış. Düşünün artık neler hissettiğini...

Her cumhuriyet bayramında resmi geçitleri seyreder, hüngür hüngür ağlardı. Ölmeden birkaç ay evvel ağrılardan yerinden kalkamazken bile cumhuriyet bayramı geçit törenlerini televizyondan bir çocuk coşkusuyla seyretmiş, bana telefon açarak heyecanını dile getirmişti.

Mustafa Kemal, "Geometri" kitabı yazabilen, baleden anlayan, uçakların ve uzayın ne işe yarayabileceğini bilebilen inanılmaz bir dahiydi. Tek çağa sığamamak gibi bir sorunu vardı, mecburen geçmişten başlayıp yüzyıllar boyu sürecek geleceğe yayılıverdi. Böyle birinin benim evimde oturuyor olması çok, ama hoş bir duyguydu.

Ama şimdi Atatürk'ten bahsederken insanlar korkarak seslerini alçaltıyorlar. Birileri duymasın diye fısıldaşıyorlar. Sanki bir vatan hainin sempatizanı olmamak için kültüre yaptıkları vurdumduymazlığı, bizi biz yapan temel değerlere de yapıyorlar. Çağdaşlığa inanan insanlar rahatsız ediliyor, tutuklanıyor, hastalanıp ölüyorlar. Herkes bir macera filmi seyrediyormuşcasına sıcak evlerinde, rahat koltuklarında aptal makinesinin camına bakarak olanları izliyor.

Atatürk çok üzülüyor. "Ordular, ilk hedefiniz Ak..." diyor kalıyor. O da biliyor askerle çözüm olamayacağını... Ama ne yazık ki askeri darbelerden nefret eden insanlar bile zaman zaman "Yeter artık!" feryatları atıyorlar.

Hayatlarında namaz kılmamış insanlar, cuma günleri bazı para babalarının arkasına takılıp camiye gidiyorlar. "Günaydın" sözcüğü yerini "Selamünaleyküm" diye, anlamı tahmin edilen ancak sözcüklerin ne manaya geldiği bilinmeyen bir lafa bıraktı. Eskiden bir yere girdiğimizden gözümüze kapkaralara bürünmüş bir kadın çarpınca rahatsız olurduk, şimdi ise "Başı açık bir kadın görebilir miyiz?" diye bakınır olduk.

Demokrasiye hiçbir zaman inanmadım. Bireylerin sayısal üstünlük nedeniyle toplumları yönetebilme fikri bilimselliğe aykırı olduğundan benim için hep kötü yönetim modellerinden biri olarak kalmıştır. İnsanların bilimsel, kültürel ve sanatsal verimlilikleri oranında oy sahibi olmalarına inanmışımdır. Baş baş hayvan sayılırcasına elde edilen oy çokluğu, bilimsel hizmet verebilecek insanların önlerini keserek paragöz politikacıların silahı haline gelmiştir.

Ne yazıktır ki bu inancım doğrulanmış ve demokrasi kendini atlama taşına çevirmiş, "Buyrun, basın üstüme" demektedir.

Eski yazılarımdan birinde Moda'yı konu etmiş, yedi göbek sülalemin Modalılığını ve ne kadar Moda hastası bir insan olduğumu kasıla kasıla anlatmıştım. Ama artık o güzel Moda bile yeni modalara uyarak hızla yok olmaktadır.

Atatürk artık kendi kurdurduğu Moda Deniz Kulübü'ne giremiyor. Yollar üst üste yarı otomobil yarı kamyonet gibi araçlarla tıkanmış vaziyette... Atatürk kolay kolay karşı kaldırıma geçemiyor. Genç kızların dolaştığı yollarda karanlık sakallı adamlar ve başları politik kapalı kadınlardan oluşan halkımız kol gezmekte... Yolda yürürken sohbet ettiğim insanlar yok artık. Esnafın geride kalan son birkaç kişisi dışında kimseyle selamlaşmıyorum, selamla-şa-mıyorum. Ne olacak bu durum dediğinizde arkadaşlarınız "Aman sus" işareti yapıyorlar. Çok üzülüyor buna Mustafa Kemal...

Evlerden yükselen keman ve piyano tınıları yerlerini tıs-tak-tıs-tak ritmleri içinde, aksanlı bir Türkçe ile böğüren ve kulakları tırmalayan seslere bırakıyor. Elveda Moda'nın çağdaş yüzü...

Herkes yavaş yavaş uzaklaşmaya başladı Moda'dan. Geçmişi yoğun kültürel altyapılara sahip diğer semtlerde de aynı manzaranın sergilendiğine eminim. Artık ünlü ressamlar, yazarlar, heykeltıraşlar yok etrafımızda... Herkes fellik fellik uzaklaşıyor çirkinliklerden...

Ben de Moda'dan gidiyorum. Moda artık benim Moda'm değil. Şehir hayatı özenilmekten çıktı, hayatta kalmaya çalışılan bir keşmekeşe dönüştü. Koca bir otopark içinde odalarımın çift camlarına hapsolduğum bir yaşam istemiyorum. Ben, Moda'dan, Erol Evgin'in, Timur Selçuk'un, Haldun Taner'in, Yavuz Görey'in, Neşet ve Nüket Ruacan kardeşlerin, Barış Manço'nun, Ayşegül Sarıca'nın, Kenan Yontunç'un, annemin, babamın, kardeşlerimin, çocuklarımın, Atatürk'ün Moda'sından gidiyorum.

Çok üzülüyorum.

Yaşam değişimler ve devinimler içinde son hız ilerlemekte... Saatler tiktaklamaya devam etmekte...Evrime karşı durulamaz ancak evrim geri gidişi işaret ediyorsa mutlaka birşeyler yapmak gerekir. Mutlaka... Mutlaka... Bilime inanıyorsak mutlaka...

Eskiden durum kötüye gidince kullanılan bir terim vardı. "Papazı bulduk!" derdik. Galiba aynı lafı şimdi "İmamı bulduk!" diye kullanmanın zamanı geldi.•

AliMuratErkorkmaz@butundunya.com.tr

Doğanın sırlarından biri çözüldü...

Göç eden yaban kazlarının "V" harfi biçiminde bir düzen içinde uçmalarının nedenini araştıran bilim adamları, sonunda bilimsel bir olguyla karşılaştılar.
Kazlar, kanatlarını çırparlarken arkalarında kaldırıcı bir hava akımı oluşturuyorlardı. Her kaz, uçmayı kolaylaştıran bu akımdan yararlanıyor ve daha az kanat çırptığı için, daha az yoruluyordu. Güçlü kazlar en öndeki yeri nöbetleşe devralıyor, gruptaki yardımlaşma ve destek tüm üyelerin yararına paylaşılıyordu. Böylelikle kazlar, uçuş uzaklıklarını %70 oranında artırabiliyorlardı.

Bilim adamları, yaban kazlarının bu düzeni altındaki bilimsel olguyu saptayabilmişti ama…

...Diğeri hâlâ gizemini koruyor !

...Koyunların, bilinçsiz bir biçimde çobanlarını takip etmeleri, hatta tüm sürünün uçurumdan aşağı atlayabilecek denli gözünü karartan akıl dışı davranışın nedeni hâlâ gizemini korumaya devam ediyor...

YAKINDAN TANIDIKÇA
Yücel Aksoy

"5. Senfoni"nin Babası:

Ludwig van Beethoven

Beethoven, 1802 yılında işitme duyusunu tümüyle yitirince ağır bir bunalıma girdi. (Bir besteci için büyük bir trajedi olan bu kaybı, Bütün Dünya dergisinin Eylül 2005 sayısında ayrıntılı olarak aktarmıştık.) Bu durum elbette ki bir müzisyen için korkunçtu. Çünkü bir piyanist olarak konser veremeyecek, şef olarak orkestrayı yönetemeyecekti. Daha da önemlisi, öğrencilerine ders vermeyecekti ki, bu onun için çok önemli bir gelir kaynağıydı. Ayrıca sosyal yaşamının da bittiğinin ayırdındaydı. Çünkü duymayan biri olarak o artık yalnızlığa mahkumdu.

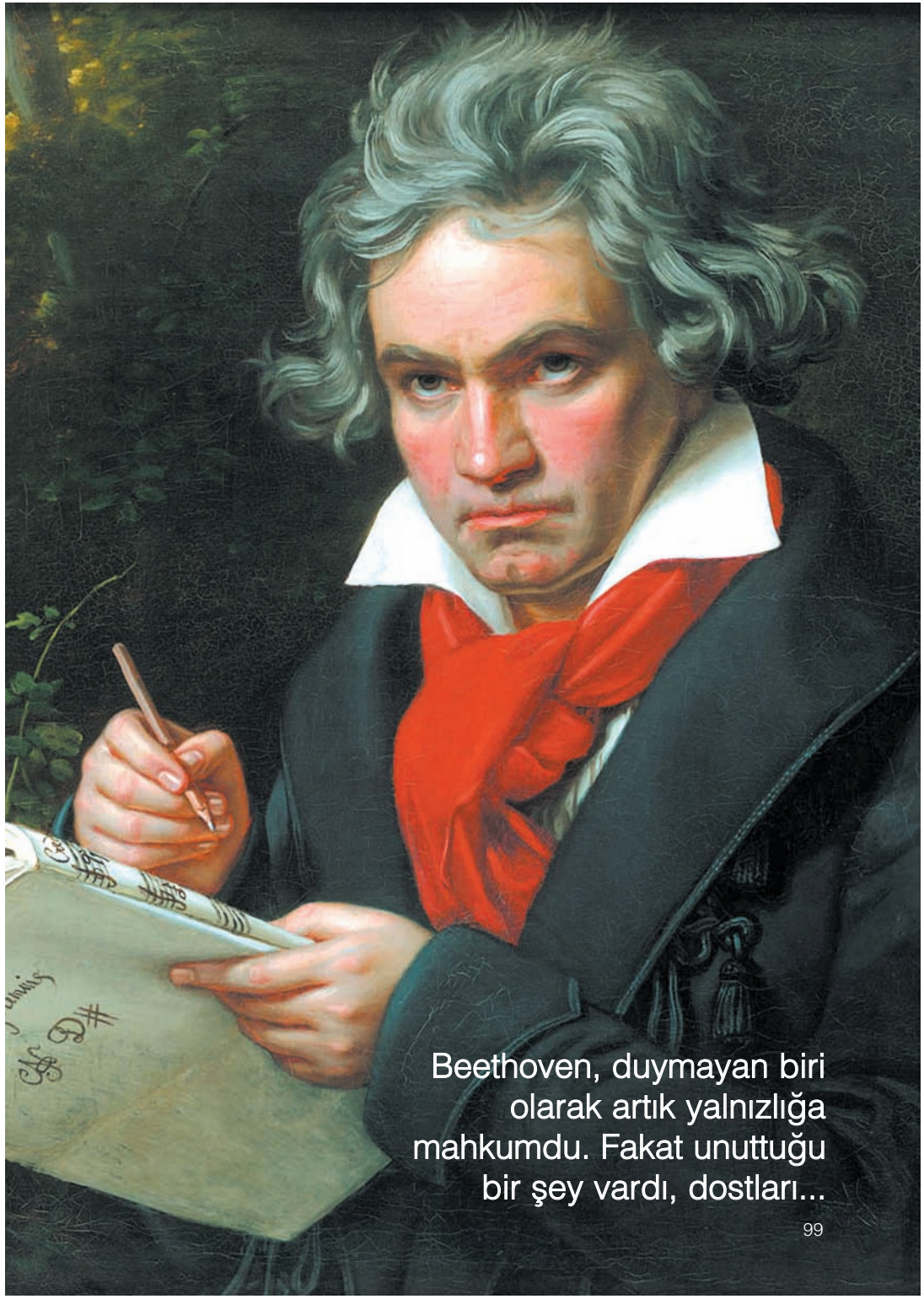
Beethoven'ın en sevilen yapıtlarından biri olan "5. Senfoni"si, 1789'da başlayarak yavaş yavaş artan sağırlığına karşı, daha doğrusu kadere başkaldırış olarak kabul edilir.

Fakat Beethoven'ın unuttuğu bir şey vardı, dostları... Onun gibi değerli bir bestecinin, sefaletin pençesinde kıvranmasına kesinlikle razı olamazlardı. Viyana soyluları hemen toplanıp ona parasal yönden destek olma kararı aldılar. Bu soyluların başında da Arşidük Rudolph vardı.

Rudolph, Beethoven'ın bestelerini en çok ithaf ettiği kişidir. Peki Rudolph kimdir? Arşidük Rudolph, Avusturya-Macaristan İmparatoru 2. Leopold'ün en küçük oğluydu. Müziğe ve müzisyenlere aşırı derecede ilgi ve saygı duyardı.

1803 yılında Rudolph, Beethoven'dan ders almaya başladı. Kısa bir süre sonra aralarında gerçek bir dostluk kuruldu. Rudolph, gerek Beethoven'ın kendisine gerek yapıtlarına büyük hayranlık beslerdi. Ve bestecinin tüm tuhaflıklarına karşın bu dostluk Beethoven'ın ölümüne dek sürdü.

1809 yılında Arşidük Rudolph, iki arkadaşının da desteğini alarak Beethoven'a, Viyanayı terk et-

memesi koşuluyla, yıllık 4 bin florin maaş bağlanmasını sağladı. Bu iki kişi Prens Kinski ve Prens Lobkowitz idi.

1812 yılında Kinski attan düşerek yaşamını yitirdi, 1813 yılında da Lobkowitz iflas edip Viyana'yı terk etmek zorunda kaldı. Fakat Rudolph onların payını da üstlenerek Beethoven'a parasal desteğini sürdürdü.

1819 yılında Beethoven, sevgili dostu Arşidük Rudolph'un Moravya'nın Olmütz kentine başpiskopos atanacağı müjdesini aldı. Rudolph kendisinden bir Missa Solemnis (törensel dini müzik) bestelemesini istiyordu. Beethoven büyük bir sevinçle görevi kabul etti ve hemen çalışmalara başladı. Tören 20 Mart 1820'de Köln Katedrali'nde yapılacaktı. Fakat türlü engeller nedeniyle yapıt ancak 1824 yılında tamamlanabildi ve 18 Nisan 1824'de ilk kez seslendirildi.

Konser gününe değin de türlü aksaklıklar ve engeller birbirini izledi. Önce yapıtın çalınacağı salonu bulmak için çok çaba harcandı. Orkestra elemanlarının bulunması da büyük sorun oldu. Çünkü o dönemde Rossini'nin yapıtları revaçtaydı ve müzisyenler de bu yapıtları seslendirmekten büyük keyif alıyorlardı. Gürültü, patırtıyla geçen provalardan sonra konser gününe gelindi. Giyimine kuşamına hiç dikkat etmeyen Beethoven'ın, konser akşamı giyecek siyah frakı bile olmadığı anlaşıldı. Yakın arkadaşı Schindler ona, karanlıkta fark edilmeyecek koyu yeşil renkte elbisesini vererek bu sorunu da halletmiş oldular.

Artık perde açılıp konser başlayabilir diye düşünürlerken, konser için orkestradaki sanatçılara davetiye verilmediğini bahane eden birkaç müzisyenin de son anda gelmekten vazgeçtiği anlaşıldı. Ama tüm bunlara karşın yapıt seslendirildi ve büyük başarı kazandı.

Yapıtın sahnelenişi sırasında 54 yaşında olan ve uzun zamandır kulakları duymayan Beethoven yine de çapkınlık yapmadan duramadı. Başroldeki iki ünlü, alto Karoline Unger ve soprano Henriette Sontag, gelip üstadın elini öpmek istediler.

Beethoven bu olayı kardeşi Johann'a yazdığı mektupta şöyle anlatıyordu:

"Benimle tanıştıklarında elimi öpmek istediler, çok güzel olduklarından, öptürmek için dudaklarımı sunmayı yeğledim."

***

Beethoven'ın en sevilen yapıtlarından biri olan "5. Senfoni"si, 1789'da başlayarak yavaş yavaş artan sağırlığına karşı, daha doğrusu kadere başkaldırış olarak kabul edilir. 16 Kasım 1801'de Bonn'dan arkadaşı olan Dr. Franz Wegeler'e yazdığı mektupta duygularını şu satırlarla dile getirdi:

"İki yıldır ne denli yalnız olduğuma, neler çektiğime inanamazsın. Kulaklarımın kötü duyması beni bir hayalet gibi her yerde izliyor. Buna karşın fizik ve düşünce kudretim her zamankinden daha güçlü."

Bilindiği gibi "5. Senfoni", üç kısa bir uzun çalınan dörtlü notayla (sol-sol-sol-mi) ve insanı olağanüstü etkisi altına alarak başlar. Bunun açıklamasını, yakın arkadaşı Avusturyalı yazar Anton Schindler'e şöyle yazar bir mektubunda:.

"Kader kapıyı böyle çalar!"

Gerçekten de senfoninin ilk dört notasından oluşan basit motif tüm yapıtın ana fikridir. Üç kısa bir uzun çalınan notalar, mors alfabesinde üç nokta bir çizgiye tekabül eden "V" harfini, dolayısıyle de Latince kökenli "Victoria" sözcüğünün ilk harfini tanımlar. Beethoven, kadere başkaldırışını ve sonunda zafere ulaşmasını simgeleyen bu yapıta "Zafer Senfonisi" adını belki de bu nedenle vermiştir.•

YucelAksoy@butundunya.com.tr

Yemekli vagonun *sigara içilen bölümünde sohbet konusu, kötü alışkanlıkların sağlık üzerindeki olumsuz etkilerinden açılmıştı. Sağlıklı oluşu yüzünden belli olan, sağlam yapılı bir kişi, dördüncü sigarasını yaktıktan sonra konuşmalara katıldı:*

"Bana dikkatlice bakın ve sözlerinizin ne denli boş olduğunu anlayın" dedi. "Ben, delikanlılık yaşlarımda sigara içmeye başladım ve o günden bugüne bir gün bile hasta olmadım. Nedeni ise çok basit: Çünkü 20 yaşımdan 40 yaşıma değin düzenli bir yaşam sürdüm. Sade yemekler yedim, geç saatlere dek oturmadım, sık sık spor yaptım, yaz ve kış her gün saat 9'da yatağa girdim, sabah 5'te kalktım. 8'den 1'e kadar çalıştım, sonra yine sade bir yemek, biraz dinlenme, biraz hareket, bol bol da sigara..."

Toplulukta kişilerden biri, adamın sözünü kesti.

"Affedersiniz, beyefendi" dedi. "Hangi nedenden dolayı girmiştiniz, cezaevine?"•

EVRENSEL KÜLTÜR
Songül Saydam

40 yıl önceki coşkumuz:

Ayda İnsan Var

40 yıl önce 21 Temmuz 1969'da, dünyanın dört köşesinde merak ve heyecanla bekleyen milyonlarca kişi, Türkiye'de saatlerin 04:56'yı gösterdiği o beklenen dakikada bir anda ve hep birlikte havaya sıçradılar, insanoğlunun "Son Zafer"inin coşkusunu aynı sevinç ve gururla birlikte kutladılar.

İnsanoğlu o anda ayağını Ay'a basıyor ve Ay'dan dünyaya seslenerek, ulaştığı son zaferinin beklenen müjdesini veriyordu:

"Bu, insan için küçük bir adım..." diyor... Ardından öteki ayağını ileri uzatıyor, Ay'a bu kez o ayağıyla da basıyor ve...

Biraz önce yarım kalan adımını da, tümcesini de tamamlıyordu:

"Fakat insanlık için dev bir sıçrama..."

O dönemin bu "Son Zafer"i, insanoğlunun o ana değin sahip olabildiği "En Büyük Zafer"di, de...

İnsanoğlu, ulaşabileceği en uzak noktaya ulaşmış, yüzbinlerce kilometre ötedeki Ay'a ayağını basmıştı artık... İnsanoğlunun bu başarısı, kuşkusuz, Amerika Birleşik Devletleri'nin parasal gücü ve gelişmiş bilimsel yapısından kaynaklanıyordu. ABD bu başarıyı sağlayabilmek için o güne değin uzaya 4038 araç göndermiş, zafere ancak, 4039'uncu araçla ulaşabilmişti.

Ay'a ilk ayak basan insan Amerikalı Gökmen Neil Armstrong, bu "En Büyük Zafer"le insanların ne büyük işler yapabileceğini kanıtlamakla kalmadı, "insan denilen varlığın" içindeki "her başarıda bir kusur arayan" duyguyu da bir kez daha kanıtladı.

Ay'a ayak bastığı müjdesini verirken söylediği "That's one small step for (a) man, one giant leap for mankind" tümcesindeki (bir) anlamına gelen (a) harfini söylemediğini ileri süren "kusur bulucular", onu üzdüler, dünyaya dönüşündeki coşkusuna toz kondurdular.

Müjdesindeki (a) harfini kesinlikle söylediğine bu kişileri inandırmak için Neil Armstrong üç yıl uğraştı ve sonunda, Ay'dan gönderilen seslerin kayıtlarında (a) harfinin yer aldığını ortaya çıkardı. Dünyada kaydedilen mesajda ise (a) harfinin, küçük bir parazitin arkasında kaldığı anlaşıldı.

Tarihin en büyük yolculuğu 40 yıl önce 16 Temmuz 1969'da Türkiye saati ile 15:32'de başladı. Yer, ABD'nin Florida eyaleti Cape Kennedy Uzay Üssü'ydü. 39-A numaralı rampada toplam yüksekliği 111 m., ağırlığı 3.100 ton olan Satürn-5 füzesi (ve üzerindeki) Apollo-11 dev uzay aracı ve aracın içinde de Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins vardı. "5, 4, 3, 2, 1, 0 Ateş!" komutu ardından korkunç bir patlama ve toplam itme gücü 34 bin kg. olan beş motorun çıkardığı bir alev bulutu oluştu. Alevlerin

içinden Apollo-11 gidiş dönüş 800 bin kilometrelik yolculuğa çıktı.

Fırlatmayı izlemeye gelenler dağılmadan araç dünya çevresindeki yörüngesine oturdu. Tam bir saat sonra saatte 40 bin km. hızla Ay'a yöneldi. Komutada, Michael Collins vardı. Neil Armstrong ve (Buzz) Aldrin, "Kartal" adı verilen bölüme geçtiler.

21 Temmuz 1969'da Kartal Ay'a yumuşak iniş yaptı. İki gökmen, çıkış izni aldıktan sonra, kendilerini Ay'ın kavurucu sıcağından koruyacak uzay elbiselerini 40 dakika süreyle denetlediler. Bu giysilerin her biri 350 bin dolara ma olmuştu.

İlk olarak Neil Armstrong çıktı kapıdan... Sırtı Ay'a dönüktü. Dokuz basamaklı merdivenden dokuz dakikada indi.

Sol ayağı Ay'ın tozlu toprağına değdiğinde, saat Türkiye'de 04:56'yı gösteriyordu. İşte tam o an verdi müjdesini:

"That's one small step for (a) man" dedi, sonra sağ ayağını ileri attı, adımını da, tümcesini de tamamladı:

"One giant leap for mankind."

(Bir insan için küçük bir adım, insanlık için dev bir sıçrama.)

Dünyada tüm sesler durmuş, tüm kişiler onu dinliyordu:

"Ay'ın yüzü, pudraya dönüşmüş kömür tozuyla kaplı... Kum taneciği gibi ince ve toz gibi... Hareket etmekte güçlük çekmiyorum, yürümek hiç zor değil... Botlarım 2 cm.'lik bir çukur açtı."

İlk adımlarını yalpalayarak atan Armstrong birkaç adımdan sonra ortama uyum sağlayıp özel küreği ile Ay'ın yüzeyinden ilk taş parçasını alıp torbasına koydu.

"Gerçekten çok güzel bir manzara... Burası Amerika'nın Batı Çölü'ne benziyor."

20 dakika sonra Ay'a ikinci insan Buzz Aldrin ayak bastı.

İki gökmen, yanlarında getirdikleri aygıtları çevreye yerleştirdikten sonra Ay'ın yüzeyine büyük bir ABD bayrağı diktiler, yanına da bir plaket koydular.

Plakette şu yazı vardı:

"Buraya, Dünya gezegeninden gelen insanlar ayak bastı. Temmuz 1969. Biz bütün insanlık adına barış için geldik."

ABD Başkanı Nixon telefonla aradı gökmenlerini...

"Neil ve Buzz, sizlere Beyaz Saray'ın oval salonundan sesleniyorum" dedi. "Kuşkusuz bu, şimdiye kadar Beyaz Saray'dan yapılan tarihin en önemli telefon konuşmasıdır. Sizin yardımınızla artık Ay, insanlık dünyasının bir parçası oldu."

Başkan Nixon, bu sözlerle başlayan konuşmasını gökmenlerini överek ve onların başarısının anlamını vurgulayarak sürdürdükten sonra, şu şakayla noktaladı:

"Umarım bu konuşmamdan sonra telefon şirketi bana yüklü bir fatura göndermez." •

SongulSaydam@butundunya.com.tr

1001 Güzel Söz

Derleyen: Halil Can

HOŞNUTSUZLUK bir insanın ya da ulusun gelişmesindeki ilk adımdır.

Oscar Wilde

YAŞAM yollarında kendimizle tekrar tekrar, binbir kılıkta karşılaşırız.

Carl Jung

KİMİ zaman büyük sonuçların, küçük şeylerin sonucunda ortaya çıktığını dikkate alınca, düşünüyorum ki, küçük şey yoktur.

Bruce Barton

İLK günden itibaren kendinizi kaliteye adayın. Önemli ya da önemsiz her bir iş üzerinde sanki en önemli tek şey oymuş gibi –ki genellikle öyledir– konsantre olun. Bir şeyi kötü yapmaktansa hiçbir şey yapmamak daha iyidir.

McCormack

EĞER doğru yolda olsan bile orada oturup kalırsan, ezilirsin.

Will Rogers

ZAMAN herşeyi alıp götürür, hatta bizim düşüncelerimizi de...

Virgil

MUTLULUĞU engelleyen şeylerden biri, yaşamdan çok fazla mutluluk beklemektir.

Fontenelle

DÜŞÜNCELERİNİ tam ve yerinde sözcüklerle anlatamayan kişi, yanlış tartılarla iş görmeye çalışan satıcıya benzer.

Goethe

SIRADIŞIYLA, sıradanı unutacak denli büyülenmeyin.

Magdalen Nabb

İYİ bir eğitimci, yavaş yavaş kendisini gereksiz yapandır.

Thomas Carruthers

BASİT insan zamanı nasıl öldüreceğini, değerli insan ise nasıl kazanacağını düşünür.

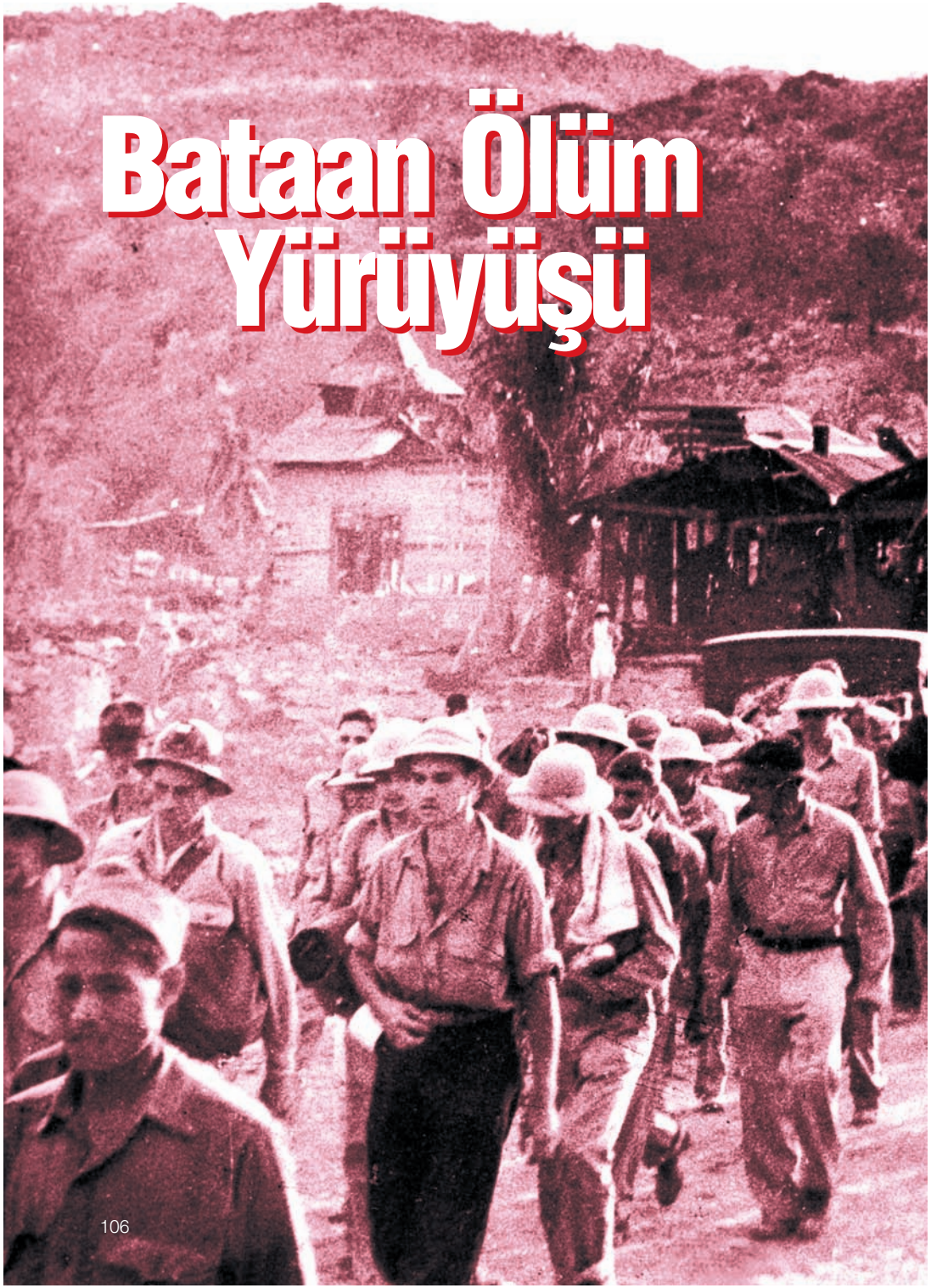
Schopenhauer

ZAMAN ne çıkarır ne böler. Fakat öyle bir biçimde toplar ki, çarpma bile onun yanında küçük kalır.

Bob Talbert

SUÇU bağışlayan asildir; ancak özür dileyen daha asildir.

Alphons Daudet

Bataan Ölüm Yürüyüşü

Mehmet Muhsinoğlu

İkinci Dünya Savaşı'nda Japonlar'ın işlediği "savaş suçları"ndan biri de, 1942'de Filipinler'deki 140 km.'lik "Bataan Ölüm Yürüyüşü" olarak tarihe geçti. Filipinler'de 1941-1942 dönemindeki çatışmanın bir bölümü olan Bataan Savaşı 3 ay sürdü.

General Douglas MacArthur ve Jonathan Wainwright'ın kesin emrine karşın, "Luzon Kuvvetleri" komutanı Tümgeneral Edward P. King, Jr., 67 bin Filipinli, 1.000 Çinli/Filipinli ve 11 bin 796 Amerikalı askeriyle birlikte, 9 Nisan 1942'de Korgeneral Masaharu Homma komutasındaki 54 bin kişilik Japon ordusuna teslim oldu. Amerikan tarihinde bu "tek seferde en büyük tutsak düşme" olarak kayda geçti.

79 bin 796 savaş tutsağının yarımadanın güney ucundan 140 km. kuzeydeki O'Donnell Kampı'na nakledilmesi görevi, Tümgeneral Yoshitake Kawane'ye verilmişti.

Tutsakların nakli sırasında, Japon İmparatorluk Ordusu tarafından "vahşet örnekleri" sergilendi. Her fırsatta dipçiklenen tutsaklara "günlük ve olağan" kötü muamele yanında, sık sık "kafa koparma, gırtlak kesme, gelişi güzel ateş ederek öldürme" gibi acımasız uygulamalar yol boyunca sürdü gitti. Bu arada kimi tutsakların bağırsakları süngüleniyor, kimilerine de tecavüz ediliyordu.

Yaklaşık 10 gün süren bu yürüyüş sırasında, çok yavaş hareket edebildikleri için arkalarda kalan ve tropikal sıcakta kavrulan tutsakların, su ve yemek isteklerine yanıt bile verilmiyordu.

Yere yuvarlanmak, hareket edememek de, herhangi bir protesto tavrı ve mutsuzluk ifadesi gibi, ölüm cezasına çarptırılmak için yeterli bir nedendi.

Güçsüz kaldıkları için yere yuvarlanan tutsaklara yardım edenler de –başka bir neden olmasa bile– şiddetle cezalandırılıyordu. Japon kamyonlarından oluşan konvoylar, yerde kalan tutsakların üstüne sürülüyordu.

Bu arada kamyon sürücüleri, tüfeğe takılmış süngülerini özellikle dışarı uzatıp yol kenarında yürüyen tutsakların gırtlağını ke-

Korgeneral Masaharu Homma

siyorlardı. Benzeri vahşet örnekleriyle dolu bu yürüyüşün filmi, savaş sonrası arşivlere girmişti.

Tutsaklardan kaç kişinin öldürüldüğüne ilişkin kesin sayı bilinmemesine karşın, kimi tarihçiler en az 6 bin-11 bin kişinin öldürüldüğünü hesaplıyor. Müttefiklerin savaş sonrası hazırladığı raporlarda yer alan çizelgelerde, yalnızca 54 bin-72 bin tutsağın kampa ulaşabildiği belirtiliyor.

Eldeki verilerin toplu değerlendirilmesi sonucu, Bataan Yürüyüşü'nün ölüm oranı, yüzde 25-yüzde 28,5 olarak hesaplanıyor.

Bu yürüyüşten ve kamptan kurtulan ABD komutanlarından Dr. Lester Tenney, Haziran 2008'de Hitotsubash Üniversitesi'nde yapılan bir görüşmede, tutsak kampında ölenlere ilişkin elde kesin sayı olmamasına karşın, bunun da çok yüksek olduğuna inanıldığını vurguluyordu.

***

6 Haziran 1942'de Filipinli tutsak askerler, Japon ordusu tarafından bağışlandı ve serbest bırakıldılar. Amerikalı askerlerin tutsaklığı ise devam ediyordu. O'Donnell Kampı'ndaki koşullar çok zordu. Tutsaklar günde bir kez su içebilmek için uzayıp giden kuyruklara giriyorlardı. Dayanma gücü kalmayanların çoğu, vitaminsizlikten beriberi ya da dizanteriye yakalanıp can veriyorlardı.

Amerikalı savaş tutsakları daha sonra Filipinler'in dışına çıkarıldılar. Bu süreç tutsakların O'Donnell Kampı'ndan, bir süre bekletildikleri Cabanatuan kentine nakledilmeleriyle başladı. Tutsaklar buradan da, "cehennem gemileri" diye adlandırılan teknelerle, Japonya, Kore ve Mançurya'daki tutsak kamplarına gönderildiler. Mançurya kampında kalan 511 asker, Ocak 1945'te yapılan Cabanatuan Baskını sonucu kurtarıldılar.

***

Japonya 1945'te teslim olduktan sonra, müttefikler tarafından yargılanan General Homma, Bataan Ölüm Yürüyüşü, O'Donnell ve Cabanatuan Kamplarında uygulanan vahşet gibi, işlediği "savaş suçları" nedeniyle, ölüme mahkum edildi.

Yaşamının bağışlanması için eşinin General Douglas MacArthur'a yaptığı başvuru kabul edilmedi. Ancak MacArthur, askerler arasında büyük bir onursuzluk sayılan sehpada asılmak yerine, Homma'nın kurşuna dizilmesini emretti.

Homma hakkındaki karar, 3 Nisan 1946'da Filipinler'in başkenti Manila'nın varoşlarında, Filipinli ve Amerikalı askerlerden oluşan manga tarafından infaz edildi. Homma 58 yaşındaydı.

Filipinler'in işgalinde önemli rol oynayan Homma, amatör ressam ve oyun yazarıydı. Japon İmparatorluk Ordusu'nda "Ozan General" olarak tanınıyordu. Batılı dünya görüşüne saygı duyduğu belirtilen Homma, askeri ataşe olarak 8 yıl İngiltere'de görev yapmıştı. Birinci Dünya Savaşı sırasında, 1918 yılında İngilizler'le birlikte Fransa'da çatışmalara katılmıştı.

Tarihçi Philip Piccigallo'ya göre, Homma doğrudan verdiği emirlerin değil, ölüm yürüyüşü sırasında kendi askerlerinin davranışının kurbanı olmuştu!..•

m.muhsinoglu@gmail.com

Adam *doktora derdini söyledi:*
"Doktor Bey, kalbim çok hızlı atıyor."
Doktor, hastasını özenle muayene ettikten sonra kararını bildirdi:
"Atmaması gerek."
Doktorun bu sözü üzerine adam soluğu, en yakın eczanede aldı.
"Sizde at maması var mı?"
Eczacı, "Bizde at maması olmaz... Karşıdaki veterinere soracaksınız" dedi. Adam veterinere gitti, beş kutu at maması satın aldı ve bunları beş ay süreyle kullandı. Sonuçtan çok memnundu. Fakat beşinci ayın sonunda beşinci kutu at maması bitince, kalbinin hızlı atışları yeniden başladı.
Hemen veterinere gitti, birkaç kutu at maması daha istedi.
"Maalesef, bizde hiç kalmadı" dedi veteriner. "Hepsi bitti."
Veterinerin bu yanıtı üzerine telaşa kapılan adam, soluk soluğa doktoruna gitti ve durumu bildirdi:
"Doktor Bey, at maması bitmiş" dedi.
Doktor, duraksamadan karşılık verdi:
"Bitmemesi gerek..."•

Not defterimizdeki sözler

•İyice tanımadan hiçbir insana bağlanma!

•Bitmemiş ilişki üzerine ilişki kurma, acı çeken sen olursun.

•İyice soruşturup diğer insanların da haklı olabileceğini düşün.

•Seni umursamayanı sen de umursama.

•Yalanını yakaladığın birinin düzeleceğini düşünme!

•İsanlara doğru değer ver, hak etmeyenleri sil.

•Kimseye yalvarma.

•Sır tutmasını bil!

•Dostlarının yeri ayrı, sevgilinin yeri ayrıdır; sevgilin için dostlarını, dostların için sevgilini bırakma.

•Hak ettiğin sevgiyi alamadın mı? Kendini üzme, sorun sen değilsin.

•Kimsenin kışkırtıcı sözleriyle harekete geçme, ama o sözleri aklının bir köşesinde tut!

•Bir ilişkiyi kafanda bitirdikten sonra iki çift tatlı söz, iki damla gözyaşı için asla yumuşama!

•Seni sevenlerle kullananları iyi ayırt et!

•Seni dinleyip, anlamaya niyeti olmayanlarla tartışmaya girme!

•Verdiğin sır o kişide kalmıyorsa, ona ikinci bir sır verme.

•Kendini öven insanlardan uzak dur!

•Kendine saygını yitirmene neden olacak hiçbir şey yapma!

•Sorunun olduğunda, insanlar zaman ayırıp seni dinliyorlarsa onların öğütlerini göz ardı etme!

•Göz göre göre su birikintisine taş atma, üstüne sıçrayabilir.

•Kendinin herkesten daha önemli olduğunu unutma!

•Gözyaşlarının değerini bil, onları hak etmeyenler için harcama!

•Senin zekâna inanan insanları hayal kırıklığına uğratma!

•Dışarıdaki güneşe bak ve gülümse, önünde koskocaman bir gelecek olduğunu unutma!

•İsanları kaybediyorum diye ağlayıp sızlama, kazandığın insanların değerini bil!

•Kimseyi kaybettiğine üzülme, seni kaybedenler üzülsün!

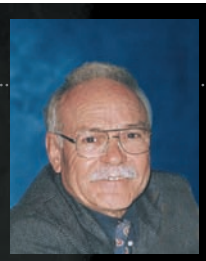
•Kimseye taşıyabileceğinden fazla değer verip de bununla övünmesine fırsat verme!

•Güvenmediğin bir kişiye, ileride senin aleyhine kullanabileceğin hiçbir şeyini söyleme!

•İstediğini alabilmek için asla duygu sömürüsü yapma!

•Her bildiğini söyleme, ama her söylediğini bil!

•Sana duyulan sevgiyi, saygıyı ve güveni boşa çıkarma.

YAZAR DEDE VE TORUNLARI
Muzaffer İzgü

Cimcirik

O gece uyumadan önce kardeşimle karar verdik:

"Yarın sabah annemize babamıza söyleyelim."

Arkasından öyle bağırdık ki: "Söyleyelim, söyleyelim!.."

Annem odamızın kapısını açtı, "Ay siz daha uyumadınız mı?" diye sordu.

Elif de, ben de gözlerimizi kapadık, yine ikimiz birden, "Uyuduk anneciğim uyuduk" dedik.

"Yani siz şimdi uykunuzda konuşuyorsunuz öyle mi?"

Ah, sanki kardeşimle sözleşmişiz gibi başlarımızı salladık.

Anneciğim birer kez daha bizi öptü, odadan çıktı.

Fısıltıyla Elif'e seslendim: "Köpek isteyelim, hı?"

"Ay şöyle kocaman kulaklı bir köpek ağabeyciğim..."

"Adını da Arkadaş koyalım."

"Ne güzel bir ad... Arkadaş, bizim arkadaşımız olacak."

Kardeşimi bilmem; ama ben düşümde hep köpeğimiz Arkadaş'ı gördüm.

Böyle kısa tüylü, kocaman kafalı, kocaman kulaklı bir köpek... Ay ay hem de ne düşünceli, ne saygılı bir köpek... Hiç havlamıyor. Soruyorum: "Sen niye hiç havlamıyorsun?"

"Komşuları rahatsız etmemek için" diyor.

Sabah kalkınca güldüm, kardeşime de düşümü anlattım. Elif, "Ben ona konuşmayı öğretirim" dedi.

Oh, pazar günlerini çok seviyorum. Öyle öteki günler gibi koşuşturmak yok. Elimi yüzümü bile yavaş yavaş yıkıyorum. Mutfaktan gelen sucuğun kokusunu alıyorum. Canım babacığım portakal suyu bile sıkmış. Anneciğim tavadaki sucukları çeviriyor. Elif çığlıkla mutfağa giriyor ve bağırıyor:

"Arkadaş babacığım, Arkadaş anneciğim!.."

Ben de bağırıyorum. Oh, bir yudum portakal suyu içtim.

"Babacığım anneciğim, biz karar verdik köpek alacağız, elbette siz izin verirseniz."

Annemin elime tutuşturduğu sucuklu ekmeği ısırdım, çiğniyorum, bir yandan da anneme babama bakıyorum. Sucuk çok güzel de, bir de köpek almaya izin çıkarsa, çok çok daha güzel... Annem, "Olmaz, yazları gezmeye bir yerlere gidiyoruz, yanımızda götüremeyiz ki köpeği..." diyor.

Babam konuşuyor:

"Burada bırakacak bir yerimiz yok. Bu kentte köpekevi olsaydı, hiç düşünmeden birlikte gider, bir köpek alır, gelirdik."

Öyle ya, babam annem haklılar. Yazın geziye çıktığımızda köpeğimizi nereye bırakacağız?

Elif kaşlarını kaldırdı, gözlerini oynattı, sütünü höpürdettikten sonra, "Eh kedimiz olsun bari..." dedi.

"Tekir bir kedi..." dedim.

Babam da, annem de yine, "Cık olmaz, burada bir kedievi yok ki, yazın bırakalım, tatil dönüşü kedimizi alalım" dediler.

Elif'in kaşları yine havada, gözleri fıldır fıldır dönüyor, bana balık işareti yapıyor, böyle elini balık gibi oynatarak...

"O zaman akvaryum alalım, içinde renk renk, cins cins balıklar..." dedim.

Ay Elifcik, sanki iki elinin işaret parmakları kırmızı balık, suyun içinde bir bu yana, bir o yana yüzüyor.

O da mı olmadı?

Babamın da, annemin de kaşları kalktı. Annem konuştu:

"Koca akvaryum nereye gider? Öyle zor ki..."

Babam ekledi:

"Öyle kavanozların içinde akvaryum olmaz, balık bir iki gün yaşar, sonra ölür. Siz de üzülürsünüz."

Balık da olmuyor.

Elif uçuyor. Böyle ellerini iki yana açmış, kuş kanadı yapmış, başını da ileriye doğru uzatmış, bir ötmesi eksik...

"O zaman kuş alalım anneciğim babacığım" dedim.

Annemin de, babamın da kaşları havaya kalkmıyor. Önce annem konuşuyor:

"Hah o olur işte..."

Babam ekliyor:

"Arabaya koyarız kafesi, kuş da bizimle gezer."

Tamam, tamam, tamam... Karar verildi, kuş alacağız. Kuşu almadan biz kuş olduk, sevinçten havalara uçtuk. Odadan odaya uçma denemeleri yaptık. Konuşmayı unuttuk, cikciklemeye başladık. Elif bana "Ağabeyciğim" demiyor, ben ona "Elif" demiyorum, hep "Cikcik" hep "Cikcik" diyoruz.

Aldık.

Bizim cikciğimiz muhabbet kuşu... Amanın bir de güzel, sarı rengini ben beğendim, kırmızı kafasını Elif beğendi, gagasını ben beğendim, kuyruğunu Elif beğendi ve kuş bizim kuşumuz oldu. Elif de, ben de muhabbet sözcüğünü sevmedik, hemen kuşumuzun adını koyuverdik, daha doğrusu Elif koydu.

"Senin adın Cimcirik..."

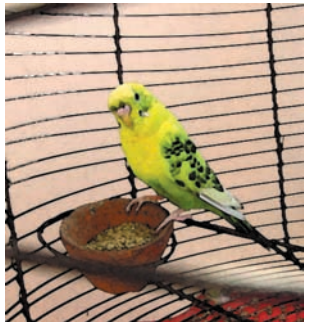
Cimcirik salonda... Ama onu istediğimiz zaman odamıza alıyoruz. Kardeşim gelecek yıl okula başlayacak; ama ben dördüncü sınıftayım, ödevlerim var. Ödevlerimi yaptıktan sonra Cimcirik'i odamıza alıyoruz ve onu izliyoruz. Yem yiyişi, su içişi, tekerleğinde dönüşü, kafesin içinde yapay daldan öteki yapay dala atlayışı, sonra kafes telinin yanına yaklaşarak boncuk boncuk gözleriyle bize bakışı...

"Cimciriiik..."

"Cikcik, cikcik, cikcik..."

İki gün içinde Cimcirik bize alıştı. Salondayken, ne zaman yanından geçsek, hemen, "Cikcik, cikcik" diye ötüyordu. Yani bize "Günaydın, günaydın" diyordu.

Cimcirik artık evimizin bireyi olmuştu. Biz de ona her sabah "Günaydın" diyorduk. Uyumaya giderken ona "İyi geceler Cimcirik" demeyi unutmuyorduk.

O da bizim gibi geceleri uyuyordu. Ama bizden önce uyanıyordu. Penceredeki ışığı görünce, beni, Elif'i çağırıyordu. Ah, yemi vardı, suyu vardı, bizi niye çağırıyordu ki? Yoksa benim ve Elif'in servis arabasına gecikeceğimizi mi sanıyordu? Kardeşim de anaokuluna gidiyordu. Yoksa, "Bakın ben kahvaltımı yapıyorum, haydi siz de kalkın, kahvaltınızı yapın" mı diyordu?

Ne güzel cikcikti Cimcirik'in çıkardığı ses... Bizim kulağımıza bir ezgi gibi geliyordu.

Ben eve gelinceye dek, Elif okuldan gelince karşı dairedeki Müge Teyze'de kalıyordu. O gün Müge Teyze'den bizim anahtarı almış, Cimcirik'i çok özlediğini söylemiş. Müge Teyze de izin vermiş. Müge Teyze bana, "Cimcirik'i çok özlediğini söyledi ve izin verdim" dedi.

Kapının zilini çaldım. Elif kapıyı açtı; ama hıçkırıyordu. Gözleri kıpkırmızı olmuştu, yanakları yaş içindeydi. Konuşamıyordu, bana durmadan kafesi gösteriyordu. Kafeste Cimcirik yoktu. Kardeşimi öptüm, "Sen ağlama kardeşim, ben onu şimdi hangi odadaysa bulur, kafesine koyarım" dedim. Elif daha çok hıçkırmaya başladı. Hıçkırarak, "Artık o evde değil ağabey" dedi.

"Nasıl?" diye sordum.

Beni odamıza götürdü, açık penceremizi gösterdi. Annem, sabah biz giderken ev havalansın diye pencereyi açık bırakıyordu.

Kardeşimin gözyaşlarını sildim. Sarıldım.

"Ağlama Elif'ciğim ağlama" dedim.

Elif ağlıyordu. Bir yandan da "Benim suçum ağabey, benim suçum" diyordu.

Annem babam geldikten sonra anlattı.

"Kafesin kapısını açtım, belki sıkılmıştır diye... Salonda uçsun istedim. Ama ben onun bizim odamıza gireceğini nereden

bilirim. Odanın penceresinin açık olduğunu da unutmuşum.”

Annem de, babam da Elif’in saçlarını okşadılar. “Üzülme artık Elif” dediler.

Ama annem de, babam da “Bir kuş daha alırız” demediler.

Zaten biz başka kuş istemeyiz ki... Bizim kuşumuz Cimcirik’ti, o bizim çok yakın arkadaşımızdı. Elif soruyordu:

“Tekrar gelir mi anneciğim?”

Annem dudağını büzüyordu. Babam “Cık” diyordu. Elif umutlanıyordu. “Belki de sabah pencerenin yanına konar, cama tık tık diye gagasını vurur, ‘Açın, ben geldim Elif, ben geldim Batu’ der.”

Elif’cik çok üzülüyordu. Ben de üzülüyordum. Çok sevdiğimiz biber dolmasını bile iştahsız yedik. Erkenden de odamıza yatmak için gittik.

Yooo, yatmadık. Elif yanıma geldi. Gözleri dolu dolu, “Şimdi neredeydir acaba ağabey?” diye sordu.

“Uçmuştur, bir ağacın tepesindedir, bir taşın üzerindedir.”

“Korkmaz mı karanlıktan?”

“Bilmem ki Elif...”

Elif elimi tuttu, heyecanlıydı, gözleri parlamıştı:

“Belki de evine gitti ağabeyciğim, annesinin, babasının, kardeşlerinin yanına...”

“Niçin olmasın Elif?” dedim.

Sanki Elif yuvayı görüyordu, kuş anneyi, kuş babayı görüyordu, kardeşlerini görüyordu.

“Annesi sorar, ‘Neredeydin sen üç aydır Cimcirik?’ Babası sorar, ‘Yediğin, içtiğin belli de, hangi dağları gördün, hangi ovalarda uçtun? Oranın suları nasıl? Pınarlardan su içtin mi?’”

Ben de katıldım Elif’e...

“Kardeşleri sorarlar, hangi çiçekleri gördün? Hangi akasya ağacının dalına kondun? Kendine arkadaşlar buldun mu?”

Elif konuştu:

“Oraların yağmurları buraların yağmuruna benziyor mu?”

“Güneş orada da güzel mi?”

İçini çekti Elif, “Bizi anlatır kardeşlerine, ‘Bir Elif vardı, bir Batu vardı’ der. ‘İkisi de çok iyi çocuklardı. Beni çok severlerdi. Ben de onları severdim.’”

“‘Peki, o zaman onları niye bırakıp geldin?’ demez mi annesi?”

Canım Elif’ciğim, yanıtı veriverdi:

“Ben kuşum özgürlüğü severim.”

İkimiz aynı anda konuştuk:

“Güle güle Cimcirik, güle güle... Git, özgürlüğüne git.”•

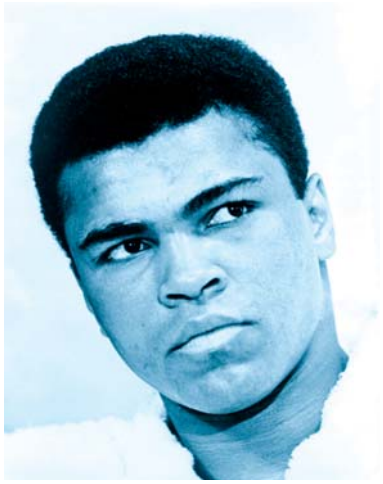
Bir tek kişiye *yapılan bir haksızlık, bütün topluma yapılan bir tehdittir.* ***Montesquieu***

Adalet *önce devletten gelir.* ***Aristo***

Uzaktaki sevgililer

Aşk, tanımı zor bir duygu... Gözlerle başlayan ve kalbe doğru hedefli ritimler eşliğinde giren bir sevgi gerillası... İnsan yaşamının yeri ve zamanı belirsiz ateşi... Yakıyor, küllenıyor. Ve küllerinden yeniden doğuyor. Bu kez daha anlamlı... Bu kez anılar oynuyor aşk sinemalarında... Kişiye özel ve de kapalı gişe... Kumanda sende... Dilediğin yerde dur ve istersen göz pınarlarından yanaklarını yıldırım hızıyla inen zerrecikleri avuçlarında biriktir. Ya da anlamlı bir gülümseme eşliğinde geçirdiğin evrimi düşle...

Muhammet Ali... 1960 Roma Olimpiyat Oyunları’nda kazandığı altın madalyadan sonra profesyonelliğe adım atan müthiş boksör... Kelebek gibi uçan, arı gibi sokan sporcu... Ringlerdeki dansın yaratıcısı... Gevezeliği kulvarından çıkarıp rakiplerinin moral dünyalarına etkisi güçlü bir el bombası gibi atan kurnaz biri o... Ve İrlandalı kız Alice Wynell... Göz göze geldikleri tarih belli değil; ama yer İngiltere... Londra’da Ali için düzenlenen bir toplantı... İrlandalı kız İngiltere’de yayımlanan bir boks dergisinin Dublin’de görevli stajer muhabiri... Şampiyon soruları yanıtlıyor. Ali’nin yorgun düştüğü gözleniyor. Birden ilginç bir soruyla irkiliyor:

“Siz hiç âşık oldunuz mu? Sizin için beyaz ya da siyah deri-li olmak fark eder mi?”

Dünya Şampiyonu şaşkın... İrlandalı kızın gözlerinin içine bakıyor. Mavi dalgalar eşliğinde, yüzüne vuran bir sevginin

sanki tutsaklığını yaşıyor. Şampiyon zor durumda... Yanıt vermekte güçlük çekiyor ve sonra toparlanıyor:

"Hiç âşık olmadım; ama olabilirim. Renk ayrımı benim düşüncelerimde yer almaz. Aşk yürümeye başlamışsa, bunun ne önemi var."

İrlanda asıllı Amerikalı yazar David McDouglas'ın, bir televizyon programında, "Şampiyon gönlünü çok uzaklarda bıraktı. Bir telefon ya da mis kokulu çok özel mektuplar uzakları yakın ediyor" tümcesi düşündürücü olmalıydı.

Ülkesi Macaristan'dan kaçan ve özgürlüğü özümseyen ünlü Macar futbolcusu Kubala'yı anımsamak genç kuşak için çok zordur. Dünya futbol literatürlerine, "üç ülkenin milli takımlarında oynayan futbolcu" biçiminde giren Kubala sığındığı Çekoslovakya'da, yıllarca unutamayacağı ve sonunda eşine itiraf edeceği büyük bir aşk yaşadı. Maria Deiwzyski adında tıp öğrenimi gören üniversite son sınıf öğrencisi ünlü futbolcuyla bir antrenman sırasında tanıştı. Futbolcu sakatlıklarıyla ilgili bir tez hazırlayan Maria, Macar oyuncu Kubala'nın gönlüne kısa sürede girmeyi başardı. Kubala, Çekoslovakya'dan sonra yaşayacağı ve milli takım formasını giyeceği İspanya'ya geçti. Barcelona takımının yıldızlarından biri oldu. Kubala'nın Maria Deiwzyski ile son karşılaşması, İspanya'nın Cordoba kentindeydi. Hasta eşinin son isteğini oğluyla birlikte gerçekleştiren Çek kadının, İspanya haber ajansı EFA'ya verdiği söyleşi doğrusu ilginçti:

"Bayan Kubala'ya büyük saygı duyuyorum. Çok sevdiğim bir adamın huzurlu yaşamını asla bozmak istemiyorum. Ben Prag'da, sevdiğim adam Barcelona'da yaşıyor. Aramızdaki aralıkta bir hayli uzak.."

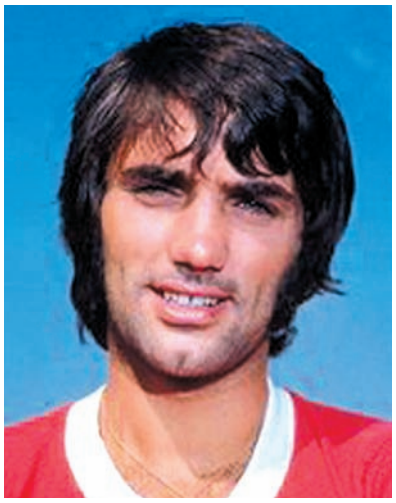
Maria Deiwzyski'nin son tümcesi ise "Artık, oğlum Andrievski ile huzur bulmak istiyorum" oldu. İddiaya göre, Maria'nın oğlu Andrievski'nin ad babası ünlü futbolcu Kubala idi. Ve adının açılımı "Sonsuza dek" anlamındaydı.

Nina-Gina Mendoza... El Salvadorlu bir kadın... Aşkı dillere destandı. Beste yapıyor, futbol öyküleri yazıyordu. Bir ateş düştü içine kor gibi yakıyordu. Onu asla unutamıyordu. O şimdi, Meksika'nın başkenti Mexico City'nin kuzeybatısında bir yerde, anılarla dolu evinde yaşamını sürdürüyor. Yalnız ve doktorların denetiminde... İlginç adıyla Nina-Gina kimseyle görüşmek istemiyor. Ve akşamın alacakaranlığı kentin üzerine çöktüğünde Mendoza'nın ağıt seslerinin yükseldiği iddia ediliyor. Ekvatorlu spor yazarı Samuel Dos Santos'un, "Sihirli Küre'nin İçinden Aşk Çıktı" başlığıyla yayımladığı sürekli yazılarında, Nina-Gina Mendoza'nın aşkını şu biçimde anlatmıştı:

"Bir aşk ki, anlatılmaz ya da anlatılamaz. Bir yanda bir güzel kadın, öte yanda yakışıklı, ancak uçarı bir futbolcu... Harika kadın onu çok seviyor. Uçarı erkek canı istediğinde uçağa atlayıp sevgilisine geliyor. Kadın ona gelmek yanı başında olmak istiyor. Erkek olumsuz açıklamalarda bulunuyor."

İngiltere'nin, Kuzey İrlandalı ünlü futbolcusu George Best'in aşkıydı, Gina Mendoza... Bir raslantı sonucunda tanışmışlardı. Best, "Manchester United" takımında harikalar yarattığı yıllardaydı, bu birliktelik... Ve sonsuza dek gitti. Best'in son yılları, sevgilisine gönderdiği iletilerle daha çok anlam taşıdı:

"Seni yıllarca çok üzdüm bağışla beni... Artık çok yorulduğumun ayırdındayım. Bir gün ölüm haberimi alırsan sakın

üzülme diyemeyeceğim. Çünkü biliyorum ki, arkamdan bitmeyen gözyaşları dökeceksin. Huzurlu yaşama şansının olacağını sanmıyorum. Bunun için kendimi asla affetmiyorum."

George Best öldüğünde Mendoza'nın cenaze törenine katılıp katılmadığı bilinmiyor. Ancak, mezarına özenle yerleştirilmiş çelenkler arasında birisi üzerindeki yazıyla hemen dikkat çekiyordu:

"Gitarım senin için ebediyen gözyaşı dökecektir."

Aşk tanımı çok zor bir duygu... Gözlerle başlayan ve kalbe doğru hedefli ritimlerle giden bir sevgi gerillası... İnsan yaşamının zamanı belirsiz ateşi... Yakıyor ve sonra külleniyor.•

MetinGoren@butundunya.com.tr

Eskiden Kalma Bir Yöntem:

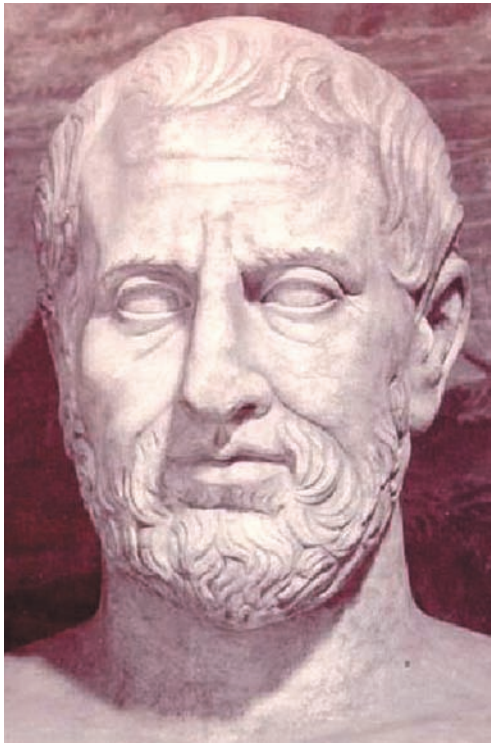
Şişelerdeki iletiler

Kimi zaman, bir elektronik posta gönderirken, siberalemin sonsuz denizine şişede bir ileti atıyormuşum gibi geliyor. Herkes yanıtlamıyor iletileri, gönderdiklerimin okunduğundan bile emin değilim. Öte yandan ben de kimi zaman hızlı yanıt vermeyi ihmal ettiğim için suçlu olduğumu kabul etmeliyim. Bir süre önce, yarım kalmış işlerimi tamamlamaya niyetlendim. Bana birkaç yıl önce gönderilen elektronik postaları göz ardı etmek yerine onları, aslında önceden yapmış olmam gerektiği gibi, yanıtlamaya karar verdim. İletimi alan bir kişi yanıt olarak şunları yazmıştı:

"Aldığım en ilginç elektronik posta, tam beş yıl sonra yanıtlandı!"

Bunun, bir gün beklenmedik bir biçimde gelene değin yıllarca gezip dolaşan şişedeki bir iletiyi almaya benzediğini sanıyorum!

Yine de, bir kıyıya vurmuş iletili şişe bulmak, uzun bir aradan sonra elektronik posta almaktan çok daha heyecan verici olmalı. Görünüşe göre cam şişeler çok uzun zamandır bilgi aktarmak için kullanılıyorlar. Yazılı kaynaklara göre şişeyi ilk kullanan kişi filozof, bilim adamı, Aristotle ve Plato'nun öğrencisi Theophastrus. İ.Ö. 310 dolaylarında Akdeniz'in, Atlantik Okyanusu'nun iç akıntılarıyla oluştuğunu kanıtlamak amacıyla denize şişeler atmış. Deneyinin başarısı, 18'inci yüzyılda Benjamin Franklin tarafından Kuzey Atlantik Okyanusu'nda Gulf Stream (Körfez Akıntısı)'in yerinin belirlenmesini ve haritasının çıkarılmasını da içeren birçok bilimsel çalışmaya temel oluşturmuş. Sonraki yıllarda, devlet kurumları da

Filozof ve bilim adamı Theophastrus, Akdeniz'in, Atlantik Okyanusu'nun iç akıntılarıyla oluştuğunu kanıtlamak amacıyla şişelerden yararlanmıştı.

okyanus hareketlerini incelemek için aynı yöntemi kullanmışlar.

Şişelerden önemli bilgileri göndermede de yararlanılmış. Görevlerini kimi zaman başarıyla kimi zamansa başarısız bir biçimde sonuçlandırmışlar. Kristof Kolomb 15'inci yüzyılın sonlarında şiddetli bir fırtınaya yakalanınca, keşiflerinin bir raporunu hazırlayıp İspanya Kraliçesi Isabella'ya er geç ulaştırılır umuduyla denize atmış. Rapor hiçbir zaman yerine ulaşmamış. 16'ncı yüzyılda İngiliz donanması karaya, düşman İspanyol donanmasının yeri ve durumu hakkında ayrıntılı iletiler gönderirmiş. Dover'da bir denizci şişelerden birini yanlışlıkla açıp okuyunca, Kraliçe Elizabeth yaşamsal önem taşıyan bilgilerin yanlış kişilere gideceğinden endişe ederek, hemen görevi resmi olarak şişe açmak olan bir kişi işe almış.

Yardım isteği belirten iletiler çoğu zaman ya çok geç ulaşıyor ya da hiç ulaşmıyor. 1784 yılında, Japon denizci Chunosuke Matsuyama ve beraberindeki 44 kişi Pasifik mercan kayalıklarında mahsur kalmış. Matsuyama trajediyi kısa bir biçimde anlatan tümceleri tahta parçalarına kazıyarak yazmış, şişeyle denize atmış. Şişe tam 150 yıl sonra kıyıya vurmuş. Kimi haberlere göre şişe, tam da Matsuyama'nın doğduğu kasabasının kıyı kesiminde bulunmuş.

Ancak gemi kazalarının tümü hüzünlü sonlanmıyor. 2005 yılında 88 kişi acımasız kaçakçılarca ortada bırakılmış. İletişim araçlarından yoksun olarak Kosta Rika kıyısı açıklarında kalan grup, uzaktaki bir bottan atılmış olan uzun oltalardan birine içinde ileti olan bir şişe takmış. Balıkçılar şişenin ayırdına varınca yetkililere haber vermişler, aralarında çok sayıda kadın ve çocuk bulunan grup böylelikle kurtarılmış.

1956 yılında İsveçli genç denizci Ake Viking, içinde güzel bir kızdan yanıt beklediğini belirten

notun bulunduğu şişeyi gemisinden düşürmüş. Sicilya'da bir balıkçı şişeyi bularak şaka olsun diye kızı Paolina'ya vermiş. O da denizciye yazmış. Yazışmalar devam etmiş, Ake, Paolina'yı Sicilya'da ziyaret etmiş ve 1958 yılında evlenmişler.

Benzer bir olay, 10 yaşındaki İskoç kızı Annie Rivet'in 1963 yılında Manş Denizi'ne bir şişe atmasıyla yaşanmış. Fransa'dan çıkması beklenen şişe 10 yaşındaki Niels Elffers tarafından Hollanda'da bulunmuş. Rivet ve Elffers arkadaş olmuşlar, 15 yıl sonra da evlenmişler.

Şişelerdeki iletilerin öyküleri çoğu zaman, kuşaktan kuşağa geçen, her seferinde daha da allanıp pullanan halk masalları gibi algılanırlar. "Reader's Digest"ın 1976 yılında çıkan "İlginç Öyküler, Şaşırtıcı Gerçekler"inde ve 2004 yılında yayımlanan "Denizciliğin En İlginç Anları" adlı kitapta çok sayıda öykü bulunuyor. Bu tür olaylara inanmalı mı inanmamalı mı? Hepsinin gerçek olduğunu sanmıyorum. Ancak, kimisindeki adlar, tarihler ve ayrıntılar olayın gerçek olduğuna inandıracak denli gerçekçi...

Örneğin, 1987 yılında, Seattle'da Emily Hwaung adlı küçük bir kız, okyanusları incelemek ve uzak ülkelerdeki kişiler hakkında bilgi edinmek amacıyla, okuldaki bilim projesi kapsamında bir not yazarak şişeye koymuş. 2008 yılında Merle Brandell o şişeyi Alaska'da, ya-

şadığı balıkçı kasabasının deniz kıyısında bulmuş. Emily'e, ilkokul adresinden yola çıkarak ulaşmış. Bugün farklı bir soyad taşıyan 30 yaşındaki Emily, şişesinin 21 yıl sonra, 2792 kilometre katederek birine ulaşmasına çok şaşırmış.

İskoç Maureen Sharp şişedeki bir iletiyle başlayan 53 yıllık arkadaşlıktan sonra sonunda 2007 yılında, Alman Dagmar Wendler ile yüzyüze görüşmüş. 16 yaşında bir genç kız olan Maureen adını, adresini ve iletisini ("Lütfen bana yazın") bir kağıda karalayıp şişeye koyarak şişeyi Kuzey Denizi'ne atmış. İki yıl sonra şişe, 805 kilometre uzaktaki bir Alman kıyısına vurmuş ve tatilini yapmakta olan genç Dagmar tarafından bulunmuş. İki kız birbirlerine yüzlerce mektup yazarak 53 yıl boyunca yaşamlarında olup bitenleri paylaşmışlar.

1985 yılında, 11 yaşındaki Donald Wylie yaşıtı bir çocuktan yanıt almayı umarak denize bir şişe atmış. Şişesinin geçtiğimiz yıl, bir kıyı temizleme projesi sırasında bulunduğunu öğrenmiş. 60 gönüllü tarafından toplanan 77 torba atık içindeki en önemli bulgu olan şişeye Donald Wylie'nin kavuşma sürecini yerel halk ve basın merakla izlemiş.

Karaya vuran şişelerden hoşnut olmayanlar da var. Henry Biggelsworth İngiltere'nin güneyindeki bir kıyıda içinde ileti bulunan bir şişe bulunca, onun New York'taki sahibine, okyanuslardaki kirlilikten ve çöplerden yakındığı öfke dolu bir mektup postalamış. Bunda da kesinlikle haklı, özellikle de şişe plastikse... Bu modası geçmiş iletişim yönteminin günümüze uyarlanmış olanlarını kullanma zamanı artık çoktan geldi.

Kimi internet siteleri aracılığıyla, internet sularına bırakılacak olan sanal şişelerle ileti gönderebilirsiniz. Bir gün iletiniz karaya vuracak, aynı siteden aynı biçimde ileti gönderen başka birinin ekranında çıkacaktır. Bir sitede ileti gönderip alırken okyanus görünümlü bir ekran çıkıyor karşınıza...

Bu site aracılığıyla yaklaşık altı milyon ileti gönderilmiş. Ekranda dalgalar kıyıya çarpıyor. İletinizi yazmanız için kumda birkaç şişe var. Arka planda bir fener bulunuyor, büyük bir gemi geçip gidiyor. Aniden, uzakta, suya batıp çıkan bir şişe görüyorsunuz. Nasıl bir ileti taşıyordur acaba? Bir yardım çağrısı, arkadaşlık isteği, evlilik teklifi? Ne olduğunu öğrenmenin tek yolu şişeye tıklayıp iletiyi okumak!•

Çeviri: Pelin Hazar

CherylTanrıverdi@butundunya.com.tr

Everest'in Çöpçüleri

YAZAN: ERAY DİNÇER

Everest'e "en çok tırmanan dağcı" rekorunu elinde bulunduran Nepalli Apa Sherpa, 21 Mayıs 2009 Perşembe günü, dünyanın en yüksek (8 bin 848 m.) dağına 19'uncu kez tırmandı. Sherpa'nın bu kez amacı rekorunu perçinlemek değil, çevre kirliliğine dikkat çekmekti.

49 yaşındaki dağcı, Everest'e tırmananların bıraktığı çöplerden ve iklim değişikliğinin bölgede neden olduğu olumsuzluklardan yakınıyor. "Everest'in tepesindeki karlar eriyor. Orayı çıplak bir kaya olarak düşünemiyorum. Everest'i temiz görmek istiyorum" diyen Sherpa ve tırmanış kılavuzluğunu yaptığı 40 kişilik "Eko-Everest" ekibi, 6 Nisan 2009 Perşembe günü Katmandu'dan yola çıkmıştı.

45 gün sonra doruğa ulaşan Bill Burke liderliğindeki çevreci ekip, burada 30 dakika kaldı.

"İklim değişikliğini durdurun" yazılı pankart açan çevreciler, Everest'in doruğunu süpürüp 5 ton çöpü aşağıya indirdiler. Toplanan çöpler arasında, dağa çarpan bir helikopterin parçaları, teneke konserve kutuları, daha önce tırmananların bıraktığı kimi araç ve gereçler vardı. Bu arada, Apa Sherpa ve 40 çevreciyi çok üzen bir kaza yaşandı. Tırmanışın 31'inci günü, Lhakpa Nuru adın-

daki dağcı, 7 Mayıs'ta çığ altında kalarak can verdi.

***

300-400 yıl önce Tibet'in doğusundan, Himalayalar'ın bulunduğu Nepal'in dağlık bölgesine göç eden "sher-doğu", "pa-halk" (doğu halkı) adıyla anılan Sherpa etnik grubunun erkekleri, Himalayalar'a ve özellikle Everest'e tırmanan dağcılara kılavuzluk yapmayı meslek edindiler.

Nepal'in 2001 nüfus sayımına göre 154,622 Sherpa yaşıyor bu ülkede... Himalaya Bölgesi'nin ilk kaşifleri olan Sherpalar, dağcı gruplara kılavuz ve taşıyıcı olarak hizmet ediyor, evlerini pansiyon olarak kiraya veriyorlar.

Sherpalar, kendilerinin Nepalli öteki taşıyıcılardan çok farklı olduklarını ve yaptıkları işten dolayı toplumdan saygı gördüklerini ısrarla belirtiyorlar. Uluslararası tırnanış ve dağcılık grupları da, Sherpalar'ın yüksek yerlerde gösterdikleri güç, direnç ve deneyim nedeniyle, büyük güven ve saygı duyuyor kendilerine!

Kimileri ise Sherpalar'ın genetik olarak ciğerlerinin büyük ve kalp kaslarının çok güçlü olması nedeniyle, yüksek dağlara tırmanışta üstün başarı sağlayabildiklerini savunuyorlar. Güney Amerika'nın And Dağları yöresinde yaşayanların da, aynı genetik özelliklere sahip oldukları belirtiliyor.

***

En ünlü Sherpalar arasında Tenzing Norgay önde geliyor. 1953 yılında ilk kez Everest'e tırmanan Edmund Hillary ile birlikte adını tarihe yazdırmıştı Norgay... 1996 yılında babasının anısı onuruna oğlu Jamling Tenzing Norgay da, Everest'e 6 kez tırmanan ünlü dağcı Ed Viesturs ile birlikte doruğa çıktı.

Bu sırada 1996 Everest Faciası yaşandı ve 11 Mayıs Cumartesi günü doruğa tırmanmaya çalışan 8 dağcı yaşamını yitirdi. O sezon, toplam 15 dağcının ölümü nedeniyle, Everest tarihi-

nin en ölümcül yılı oldu. Dünya kamuoyunda tepki doğuran bu ölümler, Everest'in ticaretleştirildiği tartışmalarına yol açtı. "Outside" dergisi tarafından görevlendirilen gazeteci Jon Krakauer, bu facia sırasında gördüklerini, "çoksatan" "Havasızlık" adlı kitabında anlattı.

Kılavuz Anatoli Boukreev ise Krakauer'in anlattıklarını kuşkuyla karşılıyor, yazılanların aksini kanıtlamaya çalışan "Tırmanış" adlı kitabın yardımcı yazarlığını yapıyordu. Aynı ekipte yer alan Beck Weathers ve Lene Gammelgard ise, kendi deneyimlerini "Ölüme Terk Etmek" ve "Yükseklere Tırmanış" adlı kitaplarında açıkladılar.

Everest'in kuzey sırtında patlak veren ve başka dağcıların da ölümüne neden olan fırtına, İngiliz yazar ve film yapımcısı Matt Dickinson tarafından, "Everest'in Öteki Tarafı" adlı kitabında "ilk ağızdan" anlatıldı kamuoyuna...

***

Tarihe geçen ünlü Sherpalar arasında yer alan Pemba Dorjie ve Lhakpa Gelu adındaki iki dağcı, Everest'e kimin daha hızlı tırmanacağı konusunda, 2003 yılında yarışa girdiler.

23 Mayıs'ta başlayan yarışta, Dorjie 12 saat 46 dakikada doruğa ulaştı. Gelu ise arkadaşının rekorunu 10 saat 46 dakika ile yeniledi. Bir yıl sonra 21 Mayıs'ta Dorjie, tırmanış süresini iki saat-

ten fazla kısaltarak, toplam 8 saat 10 dakikada Everest'in doruğuna ulaştı.

21 Mayıs 2009'da Apa Sherpa 19'uncu kez Everest'e çıkıp en çok tırmanan dağcı rekorunu elde etti. Everest'e çıkmayı daha önce üç kez deneyip başaramayan Apa Sherpa, "Everest Fatihi" olarak tarihe geçen Edmund Hillary'ın oğlu Peter Hillary'ın önderliğindeki Yeni Zelanda ekibiyle birlikte, 10 Mayıs 1990'da yaptığı dördüncü denemesinde amacına ulaştı.

Apa, bu tarihten sonra "Sirdar" ya da "Şef Sherpa" olarak profesyonel yaşama geçti. 1990 ve 2009 arasında her yıl Everest'e çıkan "Super" takma adlı Apa, Mayıs 1992'de 32 yaşında bu başarıyı –aynı sezonda– iki kez tekrarladı.

Everest'ten inişte yaşamını yitiren Pasang Lhamu Sherpa ise, Nepal tarihinin ilk kadın dağcısıydı.

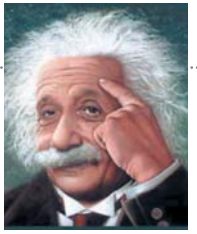
İki kez Everest'e çıkan öteki kadın dağcı Pemba Doma Sherpa da, 22 Mayıs 2007'de Tibet-Nepal sınırındaki, dünyanın dördüncü en yüksek (8 bin 516 m.) Lhotse Dağı'ndan düşerek can vermişti.•

Her gün *yeni bir gün doğar ve her gün bu yeni gün, beraberinde yeni umutlar getirir. Yaşamda bulunduğunuz tepeden belki de bu yeni ve güzel günü göremiyorsunuz. Belki de hâlâ umutsuzluk ve korku vadisinde çırpınıp duruyorsunuz. Belki acının karanlık giysisine bürünmüş durumdasınız. Sevincin ne olduğunu öğrenemeyeceğinizi kara kara düşünüyorsunuz.*

Fakat tüm bu olumsuzluklar için yine de yeni ve güzel bir gün doğuyor. Bu yeni gün önce tüm insanların kafalarında ve yüreklerine doğuyor. Benim ve sizin de kafalarımızda ve yüreklerimizde doğuyor. Önümüzde henüz bir bulanıklık görünüyor. Karışıklık ve anlaşmazlıklar içindeyiz belki de... Ama yeni bir uyumun, ezgiler biçiminde yeryüzüne dağıldığını ve yayıldığını duyuyoruz. Size kendi yaşamınızı yaşama hakkını kazanmanızı ve bundan sonra da yaşamdaki gerçek amacınızı bulmanızı öğütlüyorum.

Bunu yaparsanız yarının dünyasında sizin de yeriniz olacaktır.•

Harold Sherman

BİLGİNİZİ DENETLEYİN

Özüm Larçın

1 Hun imparatoru Attila'nın 11 yıl birlikte saltanat sürüp sonra öldürttüğü ağabeyinin adı nedir?
- a) Blada
- b) Blide
- c) Bloda
- ç) Bleda

2 Mısır kraliçesi Kleopatra kimin kızıydı?
- a) İmparator Kambis
- b) Kral Ptolemaios
- c) General Annibal
- ç) Kral Darius

3 Osmanlı'nın Avrupa'da yayılmasını önleyen Mohaç Muharebesi hangi yıl yapıldı?
- a) 1587
- b) 1687
- c) 1787
- ç) 1887

4 Sanayi Devrimi'nin birinci aşamasının en önemli buluşu aşağıdakilerden hangisidir?
- a) Buhar makinesi
- b) Buharlı lokomotif
- c) Buharlı gemi
- ç) Buharlı ütü

5 Fransız Devrimi sırasında Bastille Kale-Hapishanesi hangi tarihte basıldı ve yakıldı?
- a) 10 Ocak 1698
- b) 21 Şubat 1765
- c) 12 Ağustos 1586
- ç) 14 Temmuz 1789

6 1917 Rus Devrimi hangi aylarda yapıldı?
- a) Şubat-Ekim
- b) Mart-Ekim
- c) Nisan-Ekim
- ç) Mayıs-Ekim

7 Savaşta yaralanan, hasta, tutsak, sivillerle ilgili kuralları belirleyen konvansiyonun adı nedir?
- a) Münih Konvansiyonu
- b) Zürih Konvansiyonu
- c) Cenevre Konvansiyonu
- ç) Bonn Konvansiyonu

8 Osmanlı tahtında 39 yıl oturan tek padişah kimdi?
- a) Sultan Orhan Gazi
- b) Kanuni Sultan Süleyman
- c) Sultan II. Abdülhamid
- ç) Sultan IV. Mehmed

9 Eski Yunan mitolojisinde su perisinin adı nedir?
- a) Cybele
- b) Eros
- c) Daphne
- ç) Flora

10 Devletin ekonomik yaşama en düşük düzeyde katılmasını savunan kişi aşağıdakilerden hangisidir?
- a) Komünist

b) Liberal
c) Sosyalist
ç) Kapitalist

11 Aristo, Olympia'da hangi sporcuların masraflarını karşılardı?
a) Güreşçiler
b) Boksörler
c) Yüzücüler
ç) Maratoncular

12 Dünya Tatlı Su Şampiyonası ilk kez hangi yıl yapıldı?
a) 1927
b) 1937
c) 1947
ç) 1957

13 Bulgaristan'da Deliorman ve Dobruca yörelerinde yaşayan Türk topluluğunun adı nedir?
a) Çıvgalar
b) Çıtaklar
c) Çibçalar
ç) Çıtımanlar

14 Lenin'in karşısında yer alan ve Londra'da tutuklanan ünlü Menşevik kimdir?
a) Georgy Vasilyeviç Çiçerin
b) Qian Xuan
c) Boris Nikolayeviç Çiçerin
ç) Çieng Sen

15 Her türlü binek ve yük hayvanına eski dilde ne ad verilir?
a) Dabaşan
b) Dabbe
c) Dabbi
ç) Dabema

16 Artan Nazi tehdidine karşı Münih Paktı'nı imzalayan Fransız devlet adamı kimdir?
a) Edouard Daladier
b) Johan Daisne
c) H. D. Dakin
ç) Gustaf Dalen

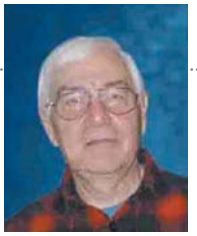
17 Kıyı uzunluğu 7.400 km. olan ve 500'ü aşkın adaya yayılan ülke aşağıdakilerden hangisidir?
a) İsveç
b) Norveç
c) Danimarka
ç) İrlanda

18 Grenoble Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'ni bitirip gazeteciliğe başlayan Türk kimdir?
a) Falih Rıfkı Atay
b) Bedîî Faik
c) Ahmet Emin Yalman
ç) Naci Sadullah Daniş

19 Ekonomik yaşama paranın egemen olmasına ne denir?
a) Para dolaşımı
b) Para / kredi mekanizması
c) Para ekonomisi
ç) Para politikası

20 Üçüncü sektör nedir?
a) Tarım ve sanayi sektörleri
b) Ticaret ve hizmetler sektörleri
c) Tarım ve ticaret sektörleri
ç) Ticaret ve sanayi sektörleri

Yanıtlar 147'nci sayfamızdadır.

Bir dostumun külleri

Büyük şairin dediği gibi, "Yaşamak güzel şey be kardeşim". Yaşamak gerçekten güzel... Uzayın sonsuzluğunda yalnız olmadığımıza yürekten inanıyorum. Mutlaka başka dünyalar, o dünyalarda yaşayan başka canlılar da vardır; ama mesafelerin akıl almaz büyüklüğü, teknolojinin yeterince gelişememesi bu dünyaları ve dünyalıları birbirinden uzak tutuyor. Ama bir gün mutlaka, bu güzel dünyamızı el birliği ile insan soyunu yok edecek, yaşatamayacak bir düzeye getirmezsek, bir gün mutlaka başka dünya ve dünyalılarla buluşacağımızı, ama o günleri bu yüzyılda yaşayanların göremeyeceğini biliyorum. Buna karşın, bu dünyada yaşayacağımız sürece yaşamın hakkını vermemiz gerektiğine de inanıyorum. Başka dünyalar bu denli güzel midir bilmiyorum; ama bu dünyamızın her köşesinin müthiş güzel olduğunu görüyorum. O güzellikler içinde çiçeklerle, kuşlarla, bir kemanın, bir piyanonun tınısıyla, sevda içinde yaşamanın güzelliğini, büyüsünü biliyor, duyuyor ve yaşıyorum. Umarım tüm insanlar da yaşıyordur.

Kızkalesi deniz üstüne kurulmuş bir kaledir.

Kimi insanlar bu güzel yaşamın sonrasında da anımsanmak

istiyorlar. Kimi toplumlar da o toplumu yüceltmiş insanları ölümsüzleştirmek istiyor.

Bu amaçla sonsuzluk uykusuna yatacakları ikinci yaşamları için sağlıklarında görkemli mezarlar yaptıranların sayısı bir hayli çoktur sanırım. Ülkenin önderleri için yapılmış anıtmezarlar da birçok ülkenin sanat eserleri arasında sayılabilir. Ya öldükten sonra hiçbir iz bırakmak istemeyenler?

Birlikte sekiz uzun yıl yatılı okullarda sevinci, hüznü, başarıyı, başarısızlığı yaşadığınız bir insanın ölümünden sonra bir iz bırakmak istememesini, yalnızca anılarıyla anılmak istemesini nasıl karşılarsınız? Gençlik yıllarımın güzel dostunun ölümü sonrası için verdiği karar beni çok düşündürdü.

Onu okuldan Hulusi Sağlamer, Sadun Özdenizmen, Dinçer Alyanak'la sürekli boğuşurken, kendisinden büyük Mustafa Eser'e, yere yatırmak için arkadaşları ile, geceler boyu yatakhanede saldırırken anımsıyorum. Güzel basketbol oynardı. Mezun olduktan sonra onu bir kez Ankara'da bir otelin müdürlüğünü yaparken gördüm. Sonrasında ondan hiç haber alamadım. Yıllar sonra Amerika'da Kaliforniya'da emlakcılık yaptığını duydum. Yaşam böyleydir işte... Yıllarınızı birlikte geçirdiğiniz, en güzel günlerinizi paylaştığınız dostlarınız gün gelip takvim yapraklarının arkasına saklanıp o güzel yüzlerini bir daha size hiç göstermezler.

Ondan hiç haber alamadım. Ne bir mektup, ne bir selam... O hafızamın karelerinde esmer yüzü, sırım gibi vücudu ve basket topunu kavrayan iri elleriyle sürekli dolanır dururdu. Bir gün Amerika'da yaşayan başka bir okul arkadaşım onun yaşamını yitirdiğini, yakılmak istendiğini ve küllerinin Mersin'e yakın Kızkalesi'nin sularına dökülmesini istediğini ve onun küllerini alarak Türkiye'ye getirdiğini, kiraladığı bir kayıkla Kızkalesi'nin bir zamanlar yüzdüğümüz o mavi sularına ağlayarak nasıl döktüğünü anlatmıştı.

Kızkalesi Mersin'e 60-70 kilometre uzaklıkta deniz üstüne kurulmuş bir kale... Akdeniz'in ortasında kim bilir hangi krallığın muhteşem gücünü yüzyıllar sonrasına gösteren ve maalesef gerektiği gibi korunmayan bir kale... Okuldayken her yıl son sınıf öğrencileri öğretmenleriyle birlikte kalenin tam karşısında ki kıyıda kamp kurup geceyi orada geçirir, o güzelim kumların üzerinde ateşler yakar, yemeklerimizi alevlerin kıyıda yakamozlar yarattığı o ortamda yer sonra ateşin çevresine serdiğimiz battaniyelerin üzerinde sabaha dek mavra yapar, uyumak aklımıza gelmez

ve güneşin ilk ışıkları ile Kızkalesi'ne yeniden "Merhaba" derdik. Kızkalesi'nin ve orada, Akdeniz'in dalgalarının, "Merhaba güzel çocuklar" diye bize seslendiği gecenin haşmetini, güzelliğini hiçbirimiz unutmamışızdır.

Dostum yurdunu özleyip Türkiye'ye dönmek, Silifke'de ya da Bodrum'da bir lokanta açmak istemiş. Belki hastalığı, belki başka nedenler dostumun ülkesine gelip düşlerini gerçekleştirmesini engellemiş. Ölümüne yakın eşine, "Öldükten sonra beni yakın ve küllerimi Kızkalesi'nin önünde Akdeniz'in sularına savurun" demiş. Bana bunları anlatan dostum da onun bu isteğini yerine getirmiş. O küller Akdeniz'in suları ile buluşurken kayıktaki dostumun ne kadar hüzünlendiğini tahmin bile etmek istemiyorum.

Gençliğinin en güzel yıllarında üstünde uyuduğu kumların bir gün küllerini taşıyan dalgalarla buluşacağını o güzel dostum acaba hiç düşünmüş müydü? Düşünüyorum da dostumun yapılmasını istediği, kendisi için çizdiği son, müthiş çarpıcıydı. Tıpkı bir senfoninin sonundaki kreşendo gibi muhteşem ve unutulmaz... O şimdi yıldızlı bir gecede üzerinde uyuduğu ve çok sevdiği o kıyıda sesini dinlediği dalgalara sımsıkı sarılarak sonsuza değin yaşayacak. Bundan sonra ne zaman bir Akdeniz kıyısından geçsem hep o dostumu, küllerinin Akdeniz'in köpüren dalgalarının sırtında kıyıda kumlarla buluştuğunu anımsayacak ve gözlerimde iki damla yaşla onu anacağım.•

enginunsal34@smileadsl.com

Omuzunda bir papağanla *eczaneye gelen adam konuşmaya gerek duymadı, kendi yerine papağanı konuştu:*

"Bir kutu aspirin rica edeceğim" dedi.

Eczacı önce papağana, sonra da ağzını bile açmayan adama hayretle bakarken papağan bu kez, aspirinin fiyatını sordu.

Eczacı hayretten dili tutulmuş bir biçimde adama ve papağana bakarken aspirinin fiyatını söyledi, adam da elini cebine attı, eczacıya borcunu ödedi.

Papağan teşekkür ettikten sonra eczacı kendini tutamadı, büyük bir merakla adama sordu:

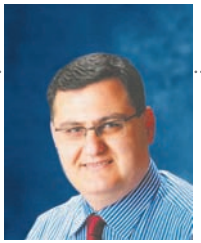
"Nereden buldunuz bunu, Allahaşkına?" dedi.

Papağan, yine sahibinden önce davrandı ve onu işaret ederek şöyle yanıtladı eczacıyı:

"Bizim oralarda bunlardan çok vardır."•

Dr. Mehmet Uhri

Gökkuşağını kovalamak

İleri yaşın getirdiği kronik hastalıkları nedeniyle kısa süre önce yaşamını yitiren kadın hastamızın oğlu ve gelini randevu isteyip gelince doğrusu iyi bir görüşme olmasını beklememiştik. Hasta kayıplarından sonra ailelerin serzenişlerine alışkındık. Ancak hasta yakınlarının kafasında sağlık hizmetinden kaynaklanabilecek ihmal olasılıkları ve bu alanda artan hukuki baskılar hepimizi daha ürkek yapmıştı.

Gelenler ise anneleri için yaptıklarımıza teşekkür etmek, ölen anneleri ve yıllar önce yitirdikleri babaları için hastanede adlarına birer hasta odası yapmak istiyorlardı. Yoğun çalışan hastanelerde tıbbi cihaz ve malzeme gereksinimi hiç bitmediği için hasta odalarının döşeme işi genellikle ertelenir, odalar zamanla daha bakımsız duruma gelirdi. Bu durumu gören hasta ve hasta yakınlarından oda döşeme önerisinin gelmesine doğrusu gerçekten gereksinimimiz vardı. Yapılan protokolla kısa sürede iki hasta odamız tabandan tavana yenilenip donatıldı. Ölen annelerinin son dönemlerinde evinde kullandığı özel hasta yatağı ve öteki tıbbi malzemeyi de servise hibe ettiler.

Döşeme işinin bitmesine yakın bir sabah hastamızın oğlu heyecanla annesinin evinden kalan eşyaları verecek çocuk bakımevi bulduğu için sevinçli olduğunu anlattı. Odamdaki kitaplığı eliyle işaret edip “Evde babamdan kalma birkaç koli kitap var. Gidip bir bakalım. İlginizi çekerse onları da size bırakmak istiyorum. Kitaba ‘Hayır’ diyecek birine benzemiyorsunuz” dedi. O gün izin alıp birlikte rahmetlinin kentin biraz dışındaki iki

katlı müstakil evine doğru yola çıktık. Yol boyunca annesinin hiçbir eşyasının atılmamasını gereksinimi olan birilerini bulup verilmesini vasiyet ettiğinden söz etti.

Hastalığı sırasında rahmetlinin yanında pek görmediğimi söyleyince aralarının biraz kırgın olduğunu anlattı. "Annem bana kırgındı" dedi. "Onun bulup beğendiği kızla yaptığım evliliği sürdürememiş, ayrılmıştım. Kabahati bana bulmuştu. Sanırım evliliğe hazır değildim. Evliliği annemin otoriterliğinden kaçış gibi algılamış, ancak yine onun gibi otoriter birine tutulmuştum. Yürümediğini anlayınca kaçtım. Yalnızca kaçtım. Annem bunu kabullenemedi. Kırgın ayrıldık diyebilirim."

"Annenize pek benzemiyorsunuz anlaşılan?"

"Annem ve babam yokluk yıllarının çocuklarıymış. Yoklukta yetiştikleri için elinde olanın değerini çok iyi bilirlerdi. Kuru ekmek parçası bile atılmazdı evimizde... Islatılıp kuşlara yem yapılırdı. Beni ise yokluğu bilmemekle suçlardı hep... Varlık içinde büyüdüğüm için annem elimdekinin değerini bilmediğimi, gözümün hep elimde olmayanda olduğunu düşünürdü. Eh haksız da sayılmazdı."

Eliyle yolun ilerisinde yağan yağmurun ardından oluşan gökkuşağını gösterip rahmetli babasıyla gökkuşağının öteki ucunu da görüp bulana değin yer değiştirdiği çocukluk yıllarından, gökkuşağı kovalamaktan yorgun düşen rahmetli babasından söz etti.

Eve vardığımızda yağmur dinmiş, ortalık sessizliğe bürünmüştü. Aylarca kapalı kalmış olmasının etkisiyle ev tozlanmış, kimi eşyalarsa gönderilmişti. Evin girişinde portmantonun üzerinde krem rengi tozlanmış bir şapka, askıdaysa yeşil taşları olan tespih gözüme çarpmıştı. Kitap kolilerine hızlıca göz atıp birlikte arabaya yükledik. Tekrar teşekkür ettim. Çıkmadan portmantoyu işaret edip şapkanın kime ait olduğunu sordum. Dönüp şapkaya uzandı, sonra vazgeçti. Bir süre şapkaya baktı.

"Rahmetli babamın şapkasıydı" dedi. "8 yıl önce yitirdik. Annem onun yokluğuna alışamadı. Bu şapka ölümünden sonra da hep oradaydı. Annem kimseye elletmezdi. Sanki babam bir yere kadar gitmiş de şapkasını yanına almamış bir gün gelip alacak diye düşünürdü sanırım. Şimdi bile elim gitmedi. Altında asılı duran tespihse annemindir. Gördüğün gibi hâlâ biraradalar."

Dönüş yolunda yağmur hızlanmıştı. Kederlenmiş görünüyordu. Tüm yaşadıklarına karşın yine

evlenmiş olmasının başarı olduğunu söyleyip ilgisini başka yere çekmeye çalıştım. Eşinden söz edince yüzü aydınlandı.

Eşim ve ben bir hastane köşesinde tanıştık" dedi. "Babamın hastalığı sırasında hastanede yanında kalıyordum. Onun da annesiydi hasta olan... Yeni boşanmış, herşeyden, başta kendimden nefret ettiğim sırada karşıma çıktı. İkimiz de hastalarımız için çırpınıyor sağa sola koşturuyorduk. O zaman anlamamıştım, o benden beter yalnızmış. Yaşamdaki tek varlığı annesiydi. Önce babamı kısa bir süre sonra o da annesini yitirdi. Birbirimizi teselli etmeyi sürdürdük. Benden daha çok sevgiye, ilgiye gereksinimi varken o beni teselli etmeye çalışıyordu. İşte öyle bağlandık birbirimize..."

Bir süre susup yağan yağmura baktı. "Meğer insan kendinden nefret ederken başka birini sevip bağlanabiliyormuş. O öğretti bana bunu... Sanırım herşey bir kapının açılıp ötekinin kapanmasıyla ilgili" dedi.

"Eşinizi çok seviyorsunuz ve bu size büyük güven veriyor sanki. Yanılıyor muyum?"

"Ne diyorsunuz? Babamı kaybedince hastane arkadaşlığımızın biteceğinden korkup söylemedim. Babamın ölümünden sonra bile onu görebilmek için belli etmeden hastaneye gelip

gitmeyi sürdürdüm. Oyunumu anlayınca niyetler çözüldü. Bana kalsa belki hiç açılamayacaktım. O günden buyana gökkuşağını kovalamayı bıraktım elimdekiyle idare etmeyi öğrendim. Geç olsa da annemi şimdi daha iyi anlıyorum Yine de biraz kırgın ayrıldık."

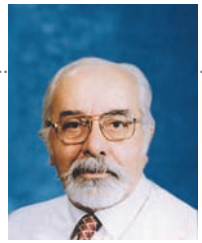
Hastaneye döndüğümde kitap kolilerini birlikte odama çıkardık. Birkaç gün sonra kolilerdeki kitapları yerleştirirken aralarından sararmış kapalı bir zarf çıktı. Üzerinde "Vasiyetimdir" diye yazdığını görüp hastamızın oğlunu aradım. Zarfı birlikte açtık. Daktilo kağıdına el yazısıyla yazılmıştı. Altında babasının imzası bulunan iki sözcüklük vasiyette "Hoşgörülü olun" yazıyordu.•

MehmetUhri@butundunya.com.tr

Cüce yarasa istediği zaman doğurur

Erdoğan Sakman

Birçok hayvan gibi cüce kahverengi yarasının da *(Myotis lucifugus)* temel amacı, soyunu sürdürmektir. Temel amaca ulaşmak için "Alt" ya da "İkincil" denilen amaçlar gerçekleştirilir. Bunlar korunmak, beslenmek ve üremektir. İnsan dahil, canlıların her davranışları, oluşturdukları herşey bu amaçlara ulaşmak içindir. Yarasa tüysüz olduğundan hareketsiz kaldığında üşür. Bu problemi çözmek için kendiyle türdeşleri arasındaki uzaklığı küçülterek yani onlara iyice sokularak gece soğuğundan korunur. Topluluğun kenar bölümlerinde kalanların bir yanları sıcak, öteki yanları soğuktur. Üşüyen öteki yanını ısıtmak için toplu biçimde yığının ortalarında kendine bir yer bulur. Uzaktan bakanlar yarasaları sürekli bir kaynaşma durumunda görürler. Bunun nedenlerinden biri, topluluğun kenar bölümlerinde kalıp üşüyenlerin kendilerine sıcak bir yer bulma çabalarıdır.

Cüce kahverengi yarasanın çözmesi gerekli problem yalnızca ısınma değildir. Mağaralardaki kör yılanlardan, dışarıdaki avcı kuşlardan, hele her tür yarasayı kan emici, kuduz taşıyıcı sanan eli silahlı insanlardan da korunması gerekir. Cüce kahverengi yarasalar, geçen çok uzun zaman içinde koruma ve korunmayla ilgili pek çok problemi çözerek bugünlere ulaşmıştır. Beslenme konusunda da en önemli problem, avı bulup yakalamaktır. Boyutu çok küçük olan cüce kahverengi yarasa kendine uygun boyutta sivrisineklerle beslenir. Bunun için bataklıklara yakın mağaralara yerleşir. Yaklaşık beş yüz bireylik bir cüce kahverengi yarasa topluluğu, bir saatlik bir süre içinde beş yüz bin sivrisinek tüketir. Yarasaların gözle görülmeyen bu hizmeti sayesinde binlerce insan sıtma hastalağına yakalanmaktan kurtulur. Bu inanılmaz sayıya bir de öteki böcekler eklenirse, dünyaya neden böceklerin el koymadığı anlaşılır.

Bu yarasaların av bulmaları için radar benzeri bir yapıya gereksinimleri yoktur.

Dişi sivrisinek vızıltıları ve durmadan bulutlar biçiminde onları arayan erkek sivrisineklerin toplu sesleri yerlerinin bulunmasına yeter. Ağızları açık olarak bataklıklar üzerinden belli bir hızla uçan cüce kahverengi yarasalar, kısa sürede midelerini doldururlar.

Cüce kahverengi yarasanın çözmesi gereken problemler arasında üremeyle ilgili olanlar da vardır. Bu yarasalar memeli hayvanlardır. Öteki birçok memeli gibi üremeleri dolayısıyla çiftleşmeleri belli bir mevsim ya da ayla sınırlı değildir. Genellikle sonbaharda çiftleşirler; fakat kış soğuklarında sivrisineklerin ve böceklerin hemen hemen ortada görünmedikleri zamanlarda doğurmak işlerine gelmez. Çünkü yeterince beslenip süt üreterek yavrularını emziremez ve büyütemezler. Bu problemi çözmek için yardımcı bir organa gereksinim duymuş ve geçen çok uzun zaman içinde biriktirme yeri geliştirmişlerdir. Erkeklerden aldıkları ersuyunu bu keselerde saklayıp korurlar.

Mevsim bahara dönüp de böcekler görünmeye başlayınca keseden aldıkları bir miktar ersuyuyla kendilerini dölleyip gebe kalırlar. Bu yarasalar, niçin ve neden bahar başlangıcında çiftleşip taze ersuyu kullanmazlar? Yarasalarda yönetim dişilerdedir. Anneler, teyzeler ve çocuklar birarada kalır, aralarında erkeklerin olmasını istemezler. Çünkü erkekler arası kavgalar, hoş olmayan davranışlar topluluğun düzenini, rahatını bozar ve çocuklara kötü örnek olur. Bu durumdan korunmak için ersuyu kesesini çok uzun zaman içinde geliştirip toplumun daha ileri gitmesi için yeterli bir çözüm bulmuşlardır.

İnsanlar böyle bir problemle karşılaşmadıkları için yapılarında ersuyu kesesi geliştirmemişlerdir ya da gelişmemiştir. Fakat çoğu durumda erkek yetersizliğine ya da daha iyi kuşaklar yetiştirme hevesine kapılarak sperm bankaları kurmuşlardır.

Böyle bir kurum yarasalarda yoktur; ama kimi örümceklerde vardır. Erkekle karşılaşma olasılığı çok az olan kimi türlerin dişileri, erkeklerin arazinin uygun bir yerinde yaptıkları sperm keselerine gider, gereksinimlerini karşılayıp temel amaçları olan yeni kuşaklar üretme görevini yerine getirirler.

Kısaca sperm bankası örümceklerin buluşudur. Örümcekler, insanların önemli problemlerinden birinin nasıl çözüleceğini göstermişlerdir. Bunun gibi insanların karşılaştıkları her problemin çözümü ya da çözüm ilkeleri doğada vardır. Önemli olan doğayı iyi incelemek ve bulguları, insanların yararlanacakları biçimde yorumlamaktır.•

MEMLEKET ÖZLEMİ

İlyas Halil

Giritli komşu kızı

Türk-Yunan savaşının bitmesinden bir iki yıl sonra 177'ye tehcir başladı, hicran başladı. Sokaklar yurdundan sürülmüş, evinden atılmış insanlarla doldu taştı. Atılanlar ağızdan kerpetenle çekilmiş dişti. Gelenler sırtında küfe, kömür taşıyarak, gelmişti sanki... Yüzleri kara, gözleri üzüntüden kapkara...

Ninemin 177'nci Sokak'a tutkusu hâlâ dünmüş gibi belleğimde... 177'nci Sokak, ağzında mırıldandığı bir gençlik aşkıydı sanki... Söylemekten, anlatmaktan usanmazdı. Mahallenin güzünü sever, kışına, çamuruna göğüs gererdi.

"Bu sokakta komşularımla sevinç paylaştım, acı tattım, acıya uyandım" demişti. İki karıştım. Çocuktum o gün...

"Her beş on yılda bir ya benim ya da sokağın tekeri kırıldı, yolda kaldık" dedi. Ne demek istediğini anlamamıştım.

Kısa bir sokaktı 177... Ninem ve sokak iki yoldaş... Çok gördüler, çok çektiler. Necibe, "Sekiz çocuğum oldu" demişti. Sokağın sayısız...

Necibe'nin anlattığına göre Türk-Yunan savaşının bitmesinden bir iki yıl sonra 177'ye tehcir başladı, hicran başladı. O günler kent, kalabalık bir tren istasyonuna benzedi. Sokaklar yurdundan sürülmüş, evinden atılmış insanlarla doldu taştı. Atılanlar ağızdan kerpetenle çekilmiş dişti.

Gelenler sırtında küfe, kömür taşıyarak, gelmişti sanki... Yüzleri kara, gözleri üzüntüden kapkara...

Her gün yelkenli dolusu insanlar, Gümrük İskelesi'ne çıkıyor. Tren dolusu yolcular, istasyona doluyordu. Yaban giysili, yaban konuşan insanlardı. Fısıltılı bir sesle, yerleşmelerine yardım edecek iskan memuru arıyorlardı.

Mahalle o günler, sessiz bir savaşta yara almış insanlarla dolup taşıyordu. Kimi topal... İyi görmeyeni, az duyanı vardı. Yüzleri sararmış, gözleri umutsuzdu. Fersizdi. Karanlıktı. Neden geldiklerini, nereye geldiklerini bilmiyorlardı. Düşünmek de istemiyorlardı.

Ev arayanların çoğu Giritli'ydi. Tebdile uğrayan Rumlar'ın boşalttığı evleri arıyorlardı.

***

Giritliler'in yaşadığı evler, çoğunlukla, Yanık Mektep'e bakardı. Evlerinden bir susmuşluk, bir sessizlik taşardı sokağa... Aralarında kendi dillerini konuşur, bizi görünce susar, evlerine kapanırlardı.

Birkaç kez Giritli çocuklarla oynamak istedim, katılmak istemediler, evlerine kaçtılar. Top oyunumuzu yarı karanlık kapı aralığından seyrettiler. Yalnız Sarı Hüseyin ve ağabeyi Şaşı Mahmut oyunumuza katılırdı.

Kuzeye doğru evler çardaklaşır, bahçeler yeşille coşar, dil Arapça'ya dönerdi. Burası Bahçeciler Mahallesi'ydi.

O yıllar mahallemiz dört ayrı mevsimden uçup gelmiş kuş dolu bir ağaçtı. Dallarda ayrı dilde ülkelerine ağlar, bahar arar, güze üzülür, yazın gelmediğini öterdi kuşlar...

Nüzhetiye Mahallesi, zencefil, ıtır, kuru nane satan aktar dükkanını andırırdı. Karışıktık, renkliydik. Ayrı mevsimlerden devşilirmiş insanlardık, üşüyünce birbirimize yakın...

***

Bize bitişik bahçede, bir göz çardakta Giritli dul kadın ve kızı Nadide yaşardı. Kızı benim yaşlardaydı. Komşu büyümüştük. Aynı bahçede yuva yapmış iki tavşandık sanki...

Nadide'yi uzaktan görür, kim olduğunu bilirdim. Dilini konuşamadığım için uzak dururdum. Yazları bahçede çapa sallar, maydanoz eker, nane sulardı.

Annesinin sebze pazarına götüreceği sebzelerin toplanmasına yardım ederdi.

İlkokula başladığım yıl Nadide'nin aynı okulda olduğunu fark ettim. Benden bir yıl ileideydi. Yıllar ilk günden kanat taktı, uçup gitti.

***

Günler geçmiş biz büyümüştük. Nadide giydiği urbalarla mahalleye baharı getiriyordu, kış sonu... Güneşin habercisiydi. Güneşin boyacısı... Güneşin rayiha dağıtıcısı...

İşçiler, memurlar bahçenin önünde durur, bahar kokusunu Nadide'de tadarlar, Nadide'de öğrenirlerdi.

Girit Tanrıçası Minoan Nadide, sırtında eski basma elbiseler, tül inceydi, koku kalındı, vücuduna sıkı sıkıya yapışık... İnce basmanın altında vücut çizgileri belirirdi güneşte... Nadide nane kokardı. Uzaktan güzel yeşil nane kokusuydu Nadide... Marulların arasında sere serpe bacakları güneşe yakın... Çapa yapması marullara başka tat veriyordu.

Yaz ortası bir ağustos gecesi... Ağustosböcekleri geceyi doldurmuş. Nadide kendi ördüğü hamakta ayva çıplak, yarı sarı, yarı ak uzanmıştı. Sıcaktan susamış, uyuyamamıştım. Bahçeye çıktım,

sallanan yaprak arıyordum.

Nadide tahta perdeden başını uzattı. "Merhaba delikanlı" dedi.

Döndüm. Avuç içi elime yakındı hamak... Ay ak Nadide, burnumun dibinde... Koku veren gül burnumun içinde Nadide... Tepemizde iri bir ay gecenin karanlığını azaltmıştı.

"Benimle konuşacak vaktin var mı?" dedi. "Çoktandır benim yaşta biriyle konuşmak istiyordum. Birine 'Canım sıkılıyor' demek istiyordum. Bana 'Merhaba Minoan Nadide' demeni isterim. Bir erkek sesi duymak güzel şey... Dost sesi korkuyu azaltır."

"Benimle konuşacak vaktin var mı?" dedi. "Çoktandır benim yaşta biriyle konuşmak istiyordum. Bana 'Merhaba Minoan Nadide' demeni isterim. Bir erkek sesi duymak güzel şey... Dost sesi korkuyu azaltır."

Şaşırdığımı görünce gülümsedi. "Korkma" dedi. "Bütün suçum bu akşam kadın olmak... Genç bir kadınım... Gel bak, kötü bir yanı yok kadın olmanın... Bunlar bacaklarım... Hani güzel de sayılır. Neredeyse çırılçıplağım... Ne bir sinek ne bir arı üstümde...

"Bana bakmamaktan utanmanı istiyorum. Minoa'nın güzelliğini görmediğine, bana dokunmadığına kızıyorum. Ayıp değil mi sana... Bakılmayı özleyen bir kadına bakmamak suç olmalı, kadınların güzel olduğu ülkede...

"İyi bak delikanlı, Tanrı'nın yarattığı ilk kadın kadar eksiksiz, ilki kadar güzelim... İşte gözlerim yıldız dolu iki kuyu... İşte göğüslerim çiçek yığını, harman yığını...

"Bilgisiz de değilim, doktor kızıydı annem... Sizin Giritlice dediğiniz dil, uygar bir dil... Annemden klasik Yunanca öğrendim. Mitolojiyi iyi bilirim."

Konuşuyor, gülüyordu. Gözlerinin içinden geceye haz dağılıyordu. Yaz siniyordu geceye... İnce uzun bacaklarında ayva sarı tüyler gülüyordu ay ışığında... Kadın kokusu geçen tren katarlarından geride kalan ses gibi geceye yayılıyordu. Kadın sevinci, yüzünden, çıplak vücudundan bacaklarının sonuna, ayak parmaklarına kadar indi. Geceyi dolduruyordu.

Bacağını havaya kaldırdı. Ayva tüylü sarı gece, ayva koktu. Ayın Nadide'ye dokunduğu an, yüzü limon ağacı koktu. Kanım cezve fokurduyordu.

"Öğrenci misin?" dedi.

"Evet" dedim.

"Hiç kadın sevdin mi?" dedi.

"Sevdim" dedim.

"Seni doldurdu mu?" dedi.

"Ne ile dolduracaktı?" dedim.

"Doldursaydı bilirdin" dedi.

"Sen nereden biliyorsun?" dedim.

"Kimi dolduğu için bilir" dedi. "Kimi boş olduğu için bilir. Bazen acıkmışlığın, tokluğun ne olduğunu toktan daha iyi bildiği gibi..."

"Bana yerin var mı?" dedi. "Bir Giritli kıza..."

Karşılık veremedim.

"Bekle" dedi. Çardağa girdi kara dut dolu bir sepet getirdi, "Bak" dedi. "Sepet dolu mu?"

"Evet" dedim.

"Emin misin?" dedi.

"Evet" dedim.

"Sepete bir kilo daha dut koyabilir miyim?" dedi.

"Almaz" dedim.

"Sepette bir kilo duta yer bulursam beni öper misin?" dedi.

Karşılık veremedim.

"Beni öpmekten korkuyor musun?" dedi.

"Korkmuyorum" dedim.

Çıplak ayağı ile sepetteki kara dutları ezdi. Ezilen kara dutlara bakmıyordum. Kumru ak, kumru kanatlı çıplak bacaklarına, ayaklarına dalmıştım. Karanlığın içinde ay yere inmiş, ayaklarını aydınlatıyordu. Genç kadının ayaklarına bakmaya doyamıyordum. Yüreğim ağzımda, nefes alamıyordum.

Ayakları duttan kızıldı. Kara dutun mayhoş tadını ağzımda duyuyordum.

"Bak sepet yarıya indi" dedi.

"Sepet yarıya indi" dedim. Kendi sesim kulaklarımda yankılandı. Nadide'nin çıplak vücuduna bakıyordum.

"Lütfen beni öp" dedi.

Ne dediğini anlamadığıma üzüldüm.•

halililyas@yahoo.ca

Küçük kız *annesine "İlk insan nasıl dünyaya geldi?" diye sordu. Annesi, kızının bu sorusunun yanıtını "Tanrı Adem ve Havva'yı yarattı, çocukları oldu ve insanoğlu yeryüzüne yayılmaya başladı yavrum" diye açıkladı.*

Birkaç gün sonra küçük kız aynı soruyu babasına sordu.

"Binlerce yıl önce maymunlar vardı" dedi babası, "Bizler de evrim geçirerek onlardan türedik."

Farklı iki yanıt alınca aklı karışan küçük kız annesine gidip "Nasıl olur anne" dedi. "Sen bana insanın Tanrı tarafından yaratıldığını, babam da maymunlardan geldiğini söyledi, aklım karıştı."

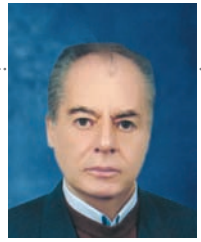
Annesi küçük kıza gülerek yanıt verdi:

"Karıştırıcak bir şey yok" dedi. "Ben sana kendi ailemin geçmişini anlattım. Baban da kendi ailesininkini anlatmış, bir tanem!•

Dertler Senfonisi

Çevrenizde sizin de nasılsınız demeye korktuğunuz insanların bulunduğuna eminim. Hele bu kişiler yakınlarınız ve yaşlı insanlarsa işiniz çok daha zordur. Sizin nezaket olsun diye sorduğunuz halinin ve hatırının durumunu onlar çok ciddiye alırlar ve anlatırlar da anlatırlar... ➤

YAZARAK SÖYLEYEREK

Sadi Bülbül

"Romatizmalarım son günlerde yine azdı. Şekerim bir türlü düşmüyor. Kolesterolü hiç sorma berbat... Gözümde katarakt varmış. Kulaklarım da bir alem oldu."

Onlar sizin, "Geçmiş olsun. Tanrı daha beterinden saklasın" sözlerinizi duymazlar bile ve ara vermeden devam ederler:

"Kimseden fayda yok. Oğlan bir tuhaf oldu. Eşinin sözünden çıkmıyor. Yüzünü bayramdan bayrama görebilirsen çok iyi... Kızları hiç sorma, kendi dertlerindeler..."

İçinizden "Torunlar faslı da bitse, kurtulsam" diye geçirdiğinizi anlar gibi, o, sözlerine devam eder. Konuşur konuşur ve bildirisini torunlarla sürdürür. Önce teker teker onları över, okul başarılarını anlatır. Sonra da başlar dedikoduya:

"Ben bunakmışım. Küçük torun öyle söylüyor. Ortancanın dini imanı para... Üç aylık zamanımı bilir, beni soyar gider. Büyük torunları hiç sorma... Eve dama girmiyorlar. Ne olacak ana-baba aciz..."

Dertlenen, taraflardan biriyse ve karşı taraf dinlemedeyse pek problem yok sayılır. Çünkü sonunda "Hiç sorma" diye diye, siz sormadan o anlatacak ve bir zaman sonra nasıl olsa susacak, iş de bitecektir.

İki taraf da dertlenmeyi seven gruptansa, işte o zaman konu bir alem olur. O anlatır, öteki yanıt verir. O yanıt verir, öteki baştan alarak devam eder:

"Benim derdim seninkinden çok... Seninki ne ki?"

"Olur mu? Derdin büyüğü bende... Asıl seninki ne ki?"

Birbirini dinlemeden, biri konuşurken ötekinin kendi anlatacaklarını planladığı iki dertlinin dertleri, gerçekten birbirinden çoktur. Kime sorarsanız onun derdi, ötekinin derdini "döver" ve onunkine on basar, yüz basar.

Hele bir de birbirini gereksiz şeyleri kendine dert edinmekle suçlamazlar mı? Bu dert hastalarının yüz yüze konuşmaları da, telefon konuşmaları da bir mizahçı gözüyle doyulmaz değerdedir. Kuru kuru dinleyenler içinse çok acıklıdır.

Kimsenin kimseye katlanamadığı, değil derdini dinlemek, selam vermeye bile gerek duymadığı bir dünyada, yaşlı yakınlarımızın kendileri için zevk verici duruma gelen yakınmalarını, bizim için bir eziyet olsa da, haydi dinleyelim ama...

Ya, çarşı pazarda, parkta bir bankta, bir tren yolculuğunda rastlantı eseri birarada olduğumuz dertli insanları niye dinleyelim?

"İsterseniz dinlemeyin canım" demeyin sakın... Çünkü onlar dertlerini zaten herkese anlatmazlar. Kendilerini dinleyecek insanoğlunu yürüyüşünden, bakışından, gözünden kaşından ve alnındaki "Bu adam iyi dinler" yazısından tanırlar. Alnınızda bu yazı varsa, en iyisi siz de dertlenmeyi bırakın ve kaderinize küsün.

Ve daha iyisi, bu senfoniye alışın.•

"Sudoku"nun Yanıtları

6	9	8	3	4	2	1	5	7
7	4	5	6	9	1	2	8	3
3	2	1	7	8	5	4	6	9
8	7	3	2	5	4	6	9	1
4	1	2	9	7	6	5	3	8
9	5	6	1	3	8	7	2	4
1	8	4	5	2	9	3	7	6
2	3	9	4	6	7	8	1	5
5	6	7	8	1	3	9	4	2

Sudokuyu Yapamayanlar İçin

3	7	2	1	6	9	8	5	4
6	8	1	5	4	3	9	2	7
4	5	9	2	7	8	6	3	1
1	6	5	3	8	7	2	4	9
2	3	4	9	1	6	5	7	8
8	9	7	4	5	2	1	6	3
9	1	3	6	2	4	7	8	5
7	4	6	8	9	5	3	1	2
5	2	8	7	3	1	4	9	6

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

"Bilginizi Denetleyin"in Yanıtları...

•1) Bleda •2) Kral Ptolemaios •3) 1687 •4) Buhar makinesi •5) 14 Temmuz 1789 •6) Mart-Ekim •7) Cenevre Konvansiyonu •8) Sultan IV. Mehmed •9) Daphne •10) Liberal •11) Boksörler •12) 1957 •13) Çıtaklar •14) Georgy Vasilyeviç Çiçerin •15) Dabbe •16) Edouard Daladier •17) Danimarka •18) Naci Sadullah Daniş •19) Para ekonomisi •20) Ticaret ve hizmetler sektörleri•

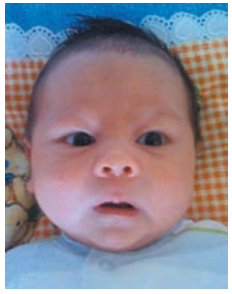
"Satranç"ın Yanıtları

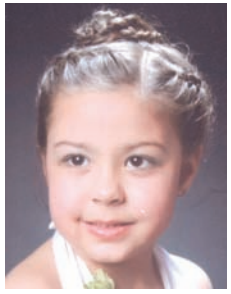
Problem: 1. Fd6 (1... exd6 2. Ve8+# 1... exf6 2. Ve7+# 1... e6 2. Va7+#

Oyun Sonu: 1. Fc1 (Fa1 hemen mata neden olur.) 1... Şd3 2. Şb1 Şd2 Pat

Anne ve Babalardan
Nine ve Dedelerden

Gönderi adresi: Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul e-posta: butundunya@butundunya.com.tr
(e-posta ile göndereceğiniz fotografların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Mert Atamer, *Ankara*

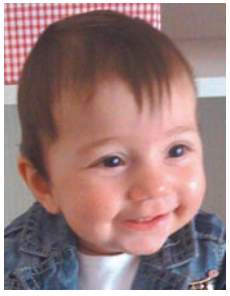

Aybige Kızılsal, *İzmir*

Aykut Gümüş, *Bingöl*

İrem Nur Erdoğmuş, *Bingöl*

Cem Temizel, *İzmir*

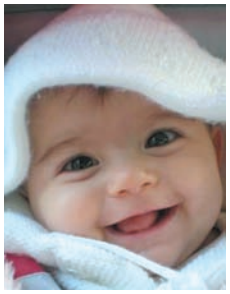

İzel Çatel, *Eskişehir*

Irmak Taylan, *İstanbul*

Yaren Çobancı, *Adana*

Faik Ekin Akagündüz, *Kocaeli*

Zeynep Elif Tunca, *Ankara*

Elif Tunca, *Ankara*

Emine Ecrin Ulaş, *Ankara*

Ataberk ve Ufuk Ekinci, *Ankara*

Oğulları, Kızları ve Torunlarından
Nineler ve Dedeler

Ferah Ayaz ve torunu Nedretefe Ayaz, *Yalova*

Nimet Gençer ve torunu Burak K. Yıldız, *Yalova*

Mankafa Poldi

"Eski komşum Zafer Bey'e ne kadar çok benziyorsunuz."

"Ben oyum zaten, Bay Poldi!"

"Ya! Benzerliğin nedenini şimdi anladım!"

"Otobüse binmem için bana 5 TL ödünç verir misin?"

"Maalesef bozuğum yok, Poldi. 20 TL vereyim."

"Ver. Madem bozuğun yok, ben de taksiye binerim."

"Şu üç mektup yüzünden bu kötü havada beş kilometre yürümem gerekiyor, Bay Poldi."

"O zaman niye onları postayla yollamıyorsun?"

"Başıma geleni sorma Poldi. Eşim gazete almak için trenden inmişti. Tren de o ara kalktı ve eşim garda kaldı."

"Vah vah! Desene o kadar yolu, okuyacak bir şeyin olmadan gittin."

Mantık Bilmecesi, Bulmaca

Haziran Ayı Yanıtları, Çözümleri

Mantık Bilmecesi

Hırsız	Mağaza	Eşya	Saat
Kilit Kenan	IGD	Gömlek	10:00
Mehmet	Yeşil	Para	14:00
Hızlı Hasip	Yıldız	Çorap	13:30
Şipşak Şemsi	M.S.	Kravat	16:00
Sıska Selim	Şık	Ceket	10:15

Bulmaca

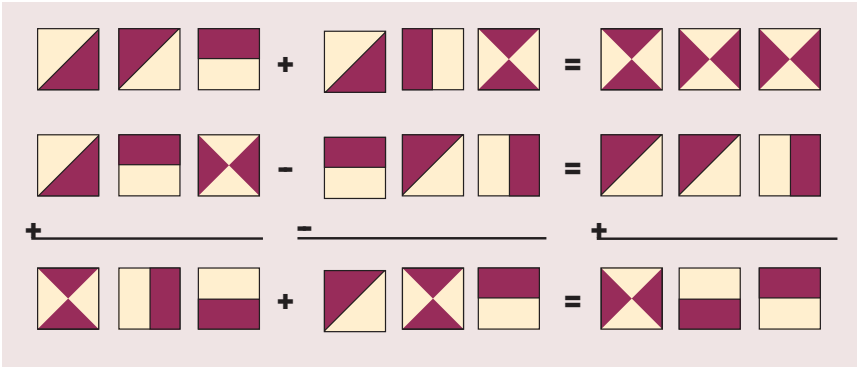
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	A	L	B	E	R	T	C	A	M	U	S	■	K	A	R
2	B	İ	■	T	O	R	■	K	A	L	A	M	A	T	A
3	D	■	H	A	Z	A	N	■	S	A	L	A	T	A	■
4	Ü	N	■	N	İ	P	E	L	■	K	A	Y	A	■	U
5	L	A	K	■	N	■	P	A	L	■	C	A	M	I	Ş
6	H	A	R	L	A	M	A	■	A	L	A	■	A	S	A
7	A	T	İ	■	N	A	L	A	N	■	K	İ	R	■	K
8	K	■	Z	A	T	İ	■	B	O	T	■	Y	A	K	■
9	H	E	■	S	E	D	A	■	L	E	T	O	N	Y	A
10	A	B	D	İ	■	E	R	K	İ	L	E	T	■	O	T
11	M	E	■	T	E	■	A	L	N	A	R	■	İ	T	A
12	İ	R	S	A	L	İ	Y	E	■	F	L	A	D	O	R
13	T	■	A	N	A	■	I	■	D	İ	E	■	A	■	İ
14	T	A	N	E	■	A	C	U	N	■	M	A	■	O	■
15	A	R	T	■	A	R	I	■	A	L	E	G	O	R	İ
16	R	■	O	R	A	K	■	M	■	U					
17	H	A	S	A	R	■	D	A	R	T					
18	A	Y	■	M	■	B	A	L	A	■					
19	N	A	R	A	Y	A	M	A	■	İ					
20	■	N	A	K	A	■	A	K	A	R					

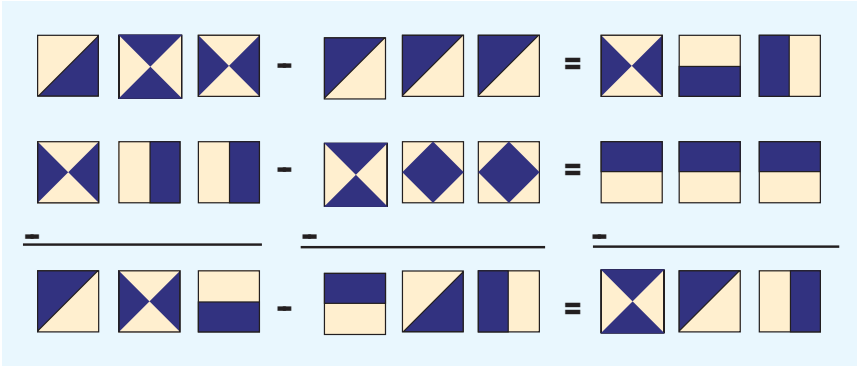

KARELER VE RAKAMLAR

Cahit Batum

Lütfen dikkat edin: 0-9 arasındaki rakamlar, her soru grubunda değişik biçimlerle simgelenmektedir.

Cahit Batum'dan "Kareler ve Rakamlar"ın Haziran Ayı Çözümü:

$$\begin{array}{rcrcr} 555 & + & 321 & = & 876 \\ + & & - & & + \\ 222 & - & 111 & = & 111 \\ \hline 777 & + & 210 & = & 987 \end{array} \qquad \begin{array}{rcrcr} 784 & - & 253 & = & 531 \\ - & & - & & - \\ 379 & - & 124 & = & 255 \\ \hline 405 & - & 129 & = & 276 \end{array}$$

MANTIK BİLMECESİ

Prof. Dr. Yüksel Bozer

Ankara'da bulunan özel bir okul için ihale açıldı. Çeşitli firmalar farklı tekliflerle ihaleye katıldılar. Aşağıdaki ipuçlarını değerlendirerek ihaleye katılan firmanın ve başkanının adını, firma merkezinin hangi kentte bulunduğunu ve verdiği teklifi bulunuz.

İPUÇLARI:

1- Cemre adlı firmanın teklifi, başkanı Ferit olan merkezi Bursa'da olmayan firmanın teklifinden 10,32 yüksekti ve bu Doğan firması değildi.

2- Başkanı Fuat olan FRC firmasının teklifi, başkanı Yılmaz olan firmanın teklifinden daha yüksekti.

3- Merkezi Bursa'da olan firma, ne en düşük ne de en yüksek teklifi vermişti.

4- Merkezi Konya'da olan firmanın teklifi 102,72 idi.

5- Merkezi Ankara'da olan firmadan sonraki yüksek teklifi Alper'in başkanı olduğu firma vermişti.

6- Cengiz'in başkanı olduğu firmanın teklifi 111,80 idi.

7- Merkezi Eskişehir'de olmayan Abat firması en yüksek teklifi vermişti.

	Başkan					Merkez					Teklif				
Firma	Alper	Cengiz	Ferit	Fuat	Yılmaz	Ankara	Konya	İstanbul	Bursa	Eskişehir	101,48	102,72	109,90	111,80	112,80
Abat															
Cemre															
Doğan															
FRC															
Coşkunlar															
101,48															
102,72															
109,90															
111,80															
112,80															
Ankara															
Konya															
İstanbul															
Bursa															
Eskişehir															

Firma	Başkan	Merkez	Teklif

YukselBozer@butundunya.com.tr

SATRANÇ

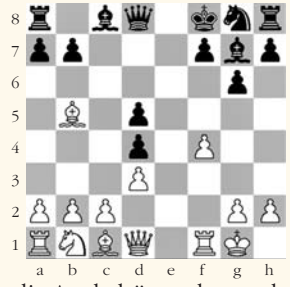
Mustafa Yıldız

KÖR NOKTA

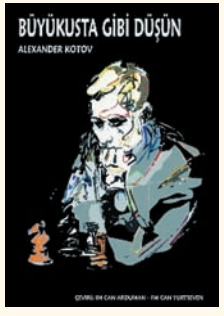
Perelman'ın "Eğlence İçin Fizik" adlı kitabında, şu ilginç deney anlatılır:

"Bir insanı alın ve bir kareye hiç gözünü kırpmadan bakmasını isteyin. O kişi, çok kısa süre sonra karenin çok yakınında bulunan siyah noktayı görmemeye başlayacaktır. Bunun nedeni de gözümüzde kör nokta diye adlandırdığımız bölgenin görmeye engel olmasıdır.

"Kör nokta savı satrançta da geçerlidir. Güçlü bir oyuncunun bile taşlarından birine yapılan basit bir hücumu göremediği durumlar birçok kez görülmüştür. Sanki o taş bir an için görüş alanının dışına çıkmıştır. Böyle durumun klasik bir örneği Alekhine-Blackburn, 1914, St. Petersburg oyununda görülmüştür.

"Yandaki konumda Alekhine, 1. Ad2 oynadı ve 1... Va5 2. a4 a6'dan sonra fili düştü. Oyundan sonra Alekhine, taşını sanki tahtada hiç yokmuş gibi unuttuğunu söyledi. Evet unuttu! Çok güçlü bir büyükusta, geleceğin dünya şampiyonu filini fark edemedi. Artık kör nokta yok diye bir şeyi inkar edemeyiz."

"BÜYÜKUSTA GİBİ DÜŞÜN"

Eski Türkiye satranç şampiyonlarından Can Arduman ve Can Yurtseven, satranç tarihinin önemli teorisyenlerinden Aleksander Kotov'un "Büyükusta Gibi Düşün" kitabını dilimize kazandırdılar. Kör Nokta yazısını oradan alıntıladım (sayfa 69). Kanımca satranççılar, bu değerli kitabı çevirdikleri için Arduman ve Yurtseven'e şükranlarını sunacaklardır.

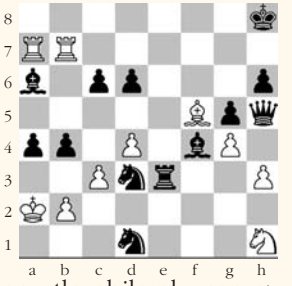
ŞEMS-İ TEBRİZÎ'NİN OYUNU

Şems-i Tebrizî (?-1247) İranlı tasavvufçu. Şems-i Tebrizî 1244 yılında Konya'ya gelmiş, 1246 yılında Halep ve Şam'a gitmiştir. Şam'da da satranç oynadığı bilinmektedir. Hz. Mevlâna (1207-1273) kendisinden etkilenmiş ve "Satrançta piyon yola çıkar da sonunda yüce vezir olur" demiştir.

Bu konum Uzun Firdevsî tarafından 1503 yılında yazılan "Satrançnâme-i Kebîr" kitabından alınmış ve Yrd. Doç. Dr. Atâ Çatıkkaş tarafından sadeleştirilerek bugünkü Türkçe'ye çevrilmiştir. Uzun Firdevsî (Firdevsî-i Rumî) (1453-1515 sonrası) Fatih Sultan Mehmed (1432-1481) ve 2. Bayezid (1447-1512) döneminde yaşamış, 2. Bayezid'e yapıtını sunmuştur.

Ermeni-Şems-i Tebrizî, Tebriz, 1200 (yaklaşık)

Siyah oynar kazanır.

1... Axc3+ 2. bxc3 (2.Şa1 Ke1+ mat) Fc4+ 3. Şb1 (3. Şa1 Ke1+ mat) Ke1+ 4. Şc2 Kc1+ 5. Şxd3 Kxc3+ 6. Şe4 d5+ 7. Şe5 Ke3+ 8. Şf6 Ke6+ 9. Şf7 Vg6+ 10. Şf8 Fd6+ mat

O yılların kuralları: Şah, kale ve at günümüzdeki gibi hareket ediyordu. Vezir yalnızca çapraz olarak bir kare, toplam 4 kareye gidebiliyordu. h5 karesinde bulunan vezir; g6 karesine gidebiliyordu. Fil taş üstünden atlayabilerek, çapraz olarak 2. kareye, toplam 4 kare gidebiliyordu. Günümüzdeki kurallar 1475 yılından sonra kullanılmaya başlanmıştır. (Gönderi: Suat Boztepe)

PROBLEM

Betman, 1915

2 #

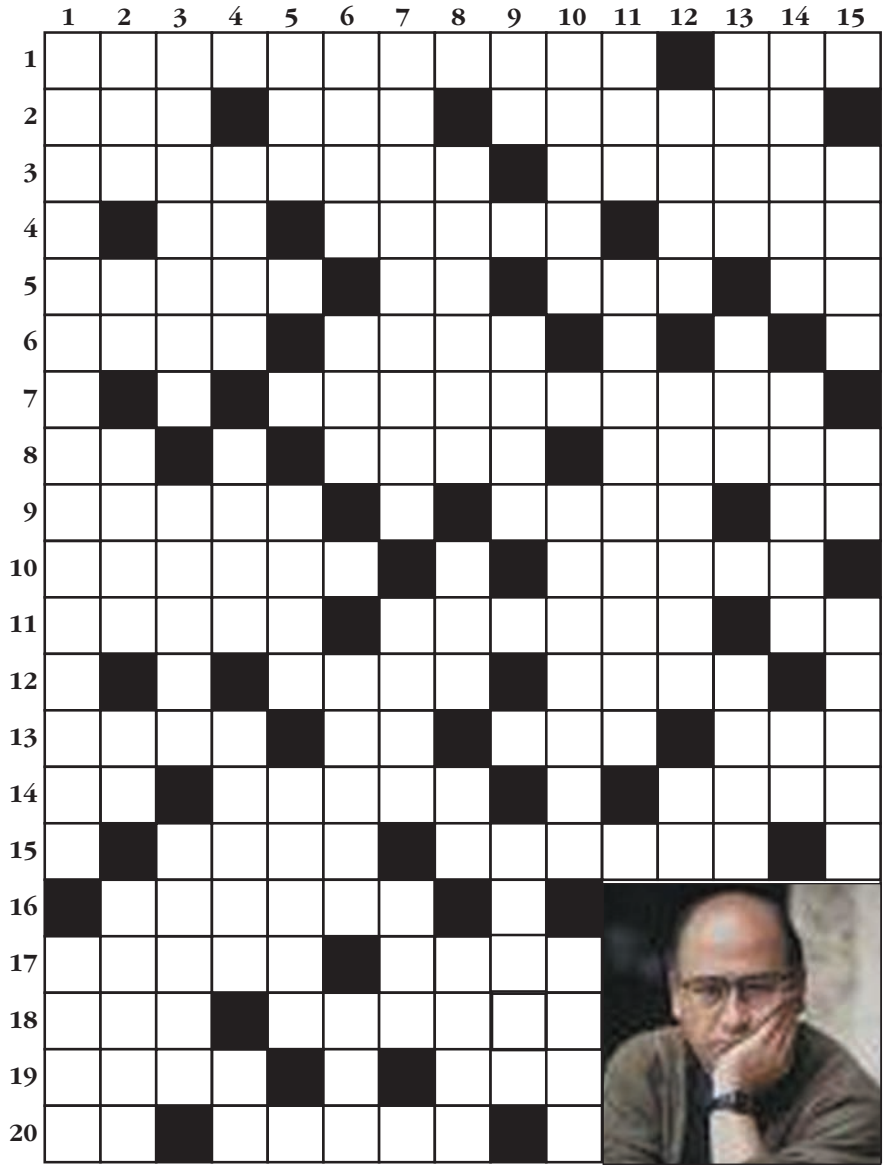
Çözümler 147'nci sayfamızdadır.

OYUN SONU

Berabere

MustafaYildiz@butundunya.com.tr

BULMACA

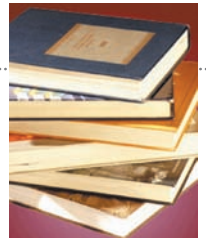
Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1) “her sabah / uyandığımda, / gördüğüm düşü hayra yorarım / açmasına açarım da / göğsümün altın kafesini / korkarım / ya bu gece / güvercinler / yüreğimden başka bir ülkeye / göç etmişlerse” diyen, fotografta görülen şairimiz. - Satrançta bir taş. 2) Akis. - Kur’an’da bir sure. - Mobilyacılıkta kullanılan siyah, sert ve dayanıklı bir ağaç. 3) Kanın pıhtılaşmaması hastalığına verilen ad. - Samsun’un bir ilçesi. 4) Rütbesiz asker. - Bir firmanın kendi adına bir başka firmaya yaptırdığı ürüne verilen ad. - Milas yakınlarında bir göl. 5) Monitör. - Nikelin simgesi. - Türkiye Kömür İşletmeleri’nin kısa yazılışı. - Vilayet. 6) Balık yumurtalarına zarar verecek biçimde yapılan bir avcılık türü. - Halk arasında ördeğe verilen ad. 7) Asya’da bir ülke. 8) Yabancı. - “..... Erhat” (“Mitoloji Sözlüğü”nün yazarı). - Yağma. 9) Büyükbaş hayvanların boynuna takılan halka. - Bir şeyi yapmak zorunda olmamak, ayrıcalıklı bulunmak. - Bir nota. 10) Hafif bir yağmurluk türü. - Boksta bir yumruk çeşidi. 11) Posta sürücüsü. - Bravo anlamında bir sözcük. - Uzaklık işareti. 12) Güney Amerika’da yerleşmiş eski bir uygarlık. - Yankı. 13) “..... Mafyan” (bestecimiz). - Hububat tozu. - “..... Baydar (“Sıcak Külleri Kaldı”nın yazarı). - Kaz Dağları’nın mitolojik adı. 14) İridyumun simgesi. - Cemal Süreya’nın soyadı. - Kır yaşamı içinde aşk konusunu işleyen kısa şiir. 15) Halk. - Saf dışı bırakmak. 16) Bir zaman birimi. 17) Genellikle kamıştan yapılan, daha çok çobanların çaldığı, yumuşak sesli, üflemeli bir çalgı. - Peru’nun başkenti. 18) Yüce. - Labada. 19) Selüloz boyasıyla boyanmış ve selüloz verniğiyle dayanıklı duruma getirilmiş örtücü, koruyucu katman. - Fasıla. 20) Beyaz. - Sağlam, dayanıklı, güçlü.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) “Siz geniş zamanlar umuyordunuz, / Çirkindi dar zamanlarda bir sevgiyi söylemek. / Yılların telaşlarda bu kadar çabuk / Geçeceği aklınıza gelmezdi.” diyen şairimiz. - Manisa iline bağlı ilçelerden biri. 2) Kurnaz, açıkgöz kimse. - Kriptonun simgesi. - Asya’da bir nehir. - Utanma duygusu. - Kan depolayan organımız. 3) “İlyada ve Odiseus”un yazarı. - Döneç. - “Bir ..... Devrildi” (Musahipzade Celal’in oyunu). 4) Ağızla ilgili olan. - Beyoğlu’nun eski adı. - Japonya’da bir kent. - Erkek. 5) Eski dilde burun. - Hintli kadınların giydikleri elbise. - “..... Zola” (“Nana”nın yazarı olan Fransız romancı). 6) Suudi Arabistan’da bir kent. - İri ve zehirsiz bir yılan türü. - Derinin üst bölümünde bulunan süetin parlatılması işlemine verilen ad. - Afrika’da bir ülke. 7) İkiçeneklilerden, güzel çiçekleri olan bir bitki. - Ergenlik sivilcesi. - İngiltere’de çok sevilen bir bira çeşidi. 8) Ayasofya’yı inşa eden Miletli mimar. - Yapma, etme. - Bir nota. - Duyuru. 9) Nazi Hücum Kıtası-’nı simgeleyen harfler. - Mahkeme kararı. - Antalya’nın bir ilçesi. 10) Bolu yakınlarında turistik bir göl. - Avrupa’da bir ülke. - Gelir. 11) Uğur sayılır. - Orta Amerika’da bir ülke. 12) Haberci, haber veren. - Büyük kayalarda oluşan oyuklara verilen ad. - Köpek. 13) İzmir’in turistik bir ilçesi. - Köpek ve sığırlara yedirilmek için un ve kepekle hazırlanan yiyecek. - Antalya’ya bağlı turistik bir belde. 14) Göreceli. - Halk dilinde uğursuz kimseler için kullanılan sözcük. - Başına geldiği kelimeye çift anlamı katan ön ek. 15) Sıvacı aleti. - Sodyumun simgesi. - Bir pamuk cinsi.•

FilizOskay@butundunya.com.tr

FIRMIN HÜMANİST, ENTEL, SERSERİ, TEKSTİL VE GİYİM KUŞAMIN KÜLTÜREL TARİHİ, İÇ DÜNYA OYUNLARI

Firmin
Hümanist, Entel, Serseri

Sam Savage

Özgür Yayınları

12 memeli bir farenin 13'üncü yavrusu olan Firmin yeterince beslenemediği için doğduğu kitabevindeki kitapları kemirmeye başlar. Kitapları yedikçe okuma yazma öğrenen Firmin kitapçıdaki bütün kitapları okumaya başlar. Sloganı "Yemesi güzelse okuması da güzeldir" olur. Çok geçmeden de kendi kitabını yazar. Kitaplar arasında yolculuk yapa yapa kitap yemeyi bırakan Fermin kitapçının müşterileriyle konuşmalarını dinlemeye başlar. Firmin insanları, duygularını ve düşüncelerini tanımaya girişir. Derken yazarları merak eder ve tanıdığı ilk yazar onda hayal kırıklığı yaratır. Can sıkıntısı içinde boğulduğu, yaşamdan ve edebiyattan sıkıldığında can simidi piyano olur. Firmin'le kitaplar, şairler yazarlar ve yapıtlarının arasında dolaşmak her kitapsever ve kitapçı için hoş tatlar bırakıyor ağızlarda...

Tekstil ve Giyim
Kuşamın Kültürel Tarihi

Zeki Tez

Doruk Yayıncılık

Bir kurumun, bir heyetin altından kalkacağı çalışmaları yapan Türkiye'nin önde gelen bilim tarihçisi Prof. Dr. Zeki Tez'in dokuzuncu kitabı yayımlandı. Türkiye'de bilimsel yapıtlar yazmak kadar bunu yayımlatmak da büyük bir sorundur. TÜBİTAK'ın başlattığı bilimsel yapıtları toplumla buluşturma işlevi aksamaya uğrarken Doruk Yayıncılık'ın bu konuda duyarlılığı takdire değer. Yayın dünyasındaki bilimsel yapıtların çoğunlukla çeviri olmasından dolayı Zeki Tez'in Türkçe yazdığı yapıtların ayrı bir önemi var. "Tekniğin Evrimi", "Matematiğin Kültürel Tarihi", "Otomatlar ve Mekanik Oyuncaklar Tarihi", "Fiziğin Kültürel Tarihi", "Kağıdın ve Matbaanın Kültüre Tarihi", "Mitolojinin Kültürel Tarihinden Seçmeler", "Astronomi ve Coğrafyanın Kültürel Tarihi" ardından yeni kitabı "Tekstil ve Giyim Kuşamın Kültürel Tarihi"... Bu yapıtların en güzel yanı bize özgü olan ancak çeviri yapıtlarda adlarına rastlanılmayacak bilim insanları ve bilimsel çalışmalara geniş yer verilmesi. Yapıtlarında bol görsel malzeme de kullanan Tez'in dili ise yediden yetmişe herkesin anlayacağı bir özellikte. Bu yüzden sıkılmadan roman, öykü okur gibi ya da bir belgesel izler gibi yapıtları okunabiliyor ve bir sonraki kültürel tarihe doğru merak artıyor.

İç Dünya Oyunları

Yeşim Türköz

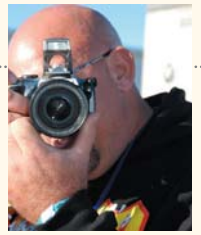
Epsilon Yayıncılık

İlk kitabı "Büyü Dükkanı" ile büyük beğeni toplayan Psikoterapist Yeşim Türköz bu kez yeni bir romanıyla okurlarını psikolojik bir yolculuğa çıkarıyor. Akıl, Dürtü, Sağduyu, Haset, Coşku, Vicdan, Hüzün, Bellek, Kibir yapıtın kahramanları... Günümüz insanını kuşatan psikolojik sıkıntılardan bunalan kahramanlar bir haftalık bir tatile çıkar. Coşku'nun önerisini Akıl düzenliyor. Tatilde her gün bir oyun oynuyorlar. Bu oyunlar çatışma, uzlaşmaları ve önüne geçilemez sonuçları bize bütün çıplaklığı ile gösteriyor.

"Çocuklar oyunla büyür, ya büyükler? Bazen büyükler de!.. 'Oyun', sözcüğü beni her zaman büyülemiştir. Oyun oynarken gerçeğin içinde gerçeköte-sini yaratmakla kalmayıp onun da içine girer ve orada bir süreliğine yaşarsınız. Etinizle, kemiğinizle, canınızla, kanınızla yaşar ve sonra da çıkıp gidersiniz. Bu gerçeköte-sinin izleyicisi olmaktan ya da onun içine yuvalanmaktan çok farklı bir durumdur.

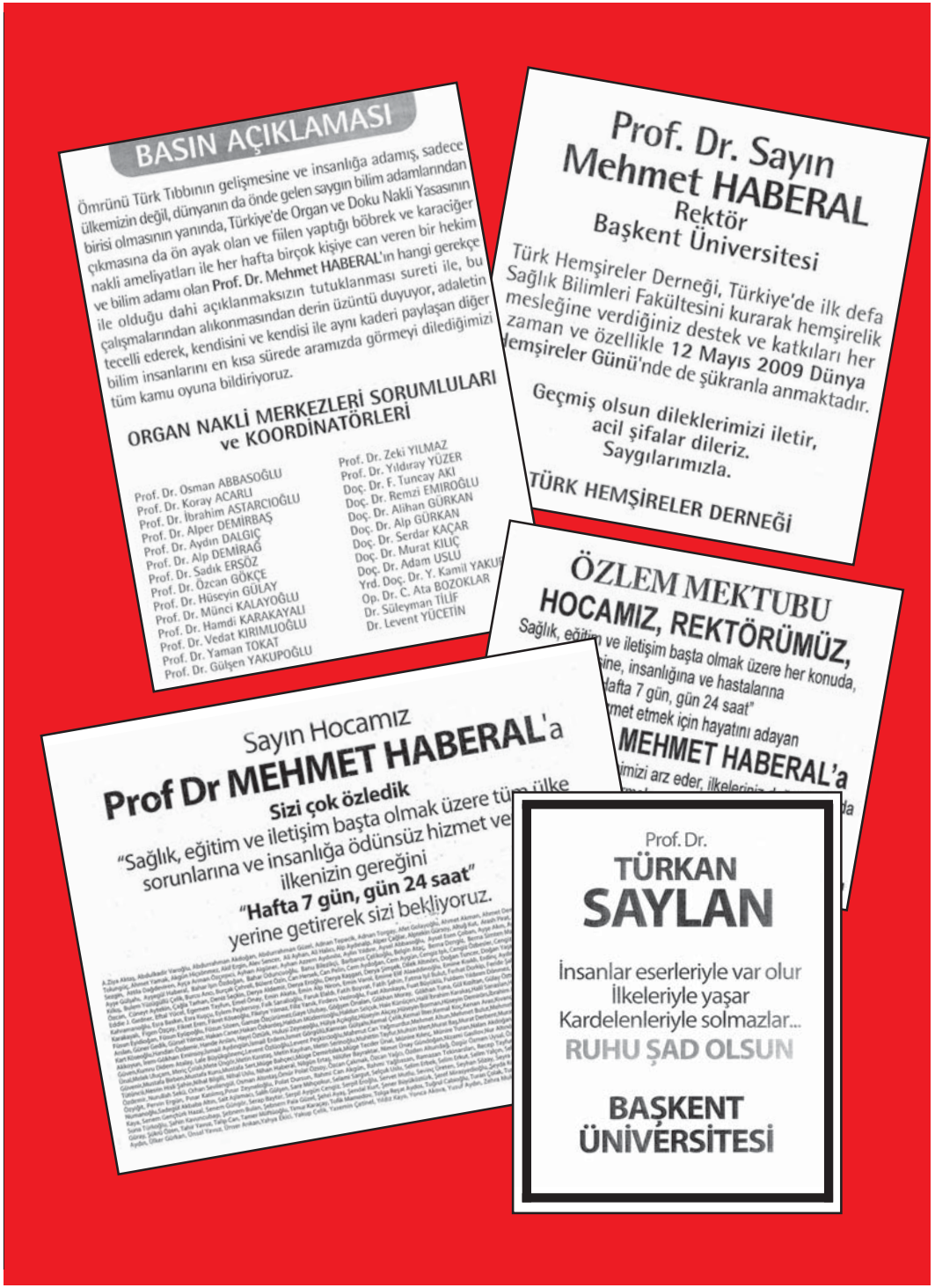
"Oyun kendine özgü yaşamsallığı olan bir tür ara gerçekliktir. Onun asıl büyüsü ciddiyetten uzak gibi görünürken, ciddi bir biçimde ve gerçeğin ta kendisi kadar etkilemesidir insanı... Oyun güldürür, kızdırır, öğretir ağlatır, iyileştirir, olgunlaştırır, tabii oyun oynamayı, çocuklar gibi ciddiye alıyorsanız eğer..."•

BİR FOTOGRAF
BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR

Gönderi: Sinem Çakır, Milas, Muğla

TÜRK RESSAMLARI: NURİ YAKUPOĞLU

BAHÇE

Ressam Nuri Yakupoğlu, 1963 yılında Özbekistan'ın Taşkent, Yeniyol kentinde doğdu. Taşkent Ressamlar Okulu'nu 1984'de bitirince Moskova Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi. Bu okula 6 yıl devam etti ve 1993 yılında mezun oldu. Tatar kültürüyle ilgili kompozisyonlar, portreler ve peyzajlar resimledi. 1998'den sonra sıklıkla Türkiye'ye gelerek İstanbul, Bursa, Safranbolu ve Antalya'dan pek çok görünüm resimlemiştir. Ressam Nuri Yakupoğlu, realist-izlenimci biçemde çalışmaktadır.

ISSN 1301-7608